

glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski kombi
edvarda kardelja

oktober 1983

leto XIX

št. 10

srečno

Tone Kralj: V boju za osvoboditev domovine so padli številni talci-rudarji. Iz cikla Rudarske Trbovlje 1953, jedkanica. Foto: B. Klančar

4. novembra problemska konferenca ZK

Dne 21. oktobra 1983 se je sestalo delovno predsedstvo našega kombinata. Med najpomembnejšimi sklepi te seje je sklep, da se izvede 4. novembra 1983 problemska konferenca ZKS naše organizacije. Datum je bil že štirikrat odložen, vendar ga odslej ni mogoče več odlagati.

Gradivo za problemsko konferenco, ki so ga načeloma potrdile vse organizacije ZK našega kombinata za primerno, bo z manjšimi dopolnitvami pravočasno v rokah izvoljenih delegatov za to konferenco. Pričakujemo, da bo problemska konferenca določila novo traso dograjevanja samoupravne organizi-

ranosti in dohodkovnih odnosov v kombinatu. Pričakujemo pa tudi, da bodo sprejeti sklepi dejansko tudi izpeljani.

Problemski konferenci ZKS bodo poleg izvoljenih delegatov osnovnih organizacij ZKS prisostvovali tudi predstavniki širše družbene skupnosti. O rezultatih problemske konference bomo poročali v naslednji številki glasila.

I. O.

OB DNEVU MRTVIH

1. november je dan, ko se spominjamo padlih in umrlih borcev, dan ko se spominjamo smrtno ponesrečenih delavcev, umrlih svojcev, prijateljev in znancev.

Kruta smrt, ki je, in še vedno znova in znova pobira svoje žrtve neznano kje, na cesti, v tovarni, doma, odpira vedno nove gomile grobov, ostaja le spomin. In ta spomin, ki je vedno boleč, ostaja skrit v srcih svojcev. Cvetje, ki ga položimo na grob, svečka, ki jo prižgemo, je najbolj skromna oddolžitev umrlemu in prav na ta dan, na dan 1. novembra vsako leto pa te grobove sorodnikov, znancev tudi obiščemo.

I. O.

Izvajanje

INVESTICIJSKIH
IN RAZISKOVALNIH DEL
NA RUDNIKU SENOVO

Investicijska dejavnost na področju Rudnika rjavega premoga Senovo, ki jo je spremljala in evidentirala tudi Delovna skupnost tehnično strokovnih opravil SOZD REK EK Trbovlje, je obsegala naslednje aktivnosti:

— Dokončanje investicijskih del po inv. programu »*Odpiranje treh etaž pod koto 125 t.i. I. faza odpiranja.*« V zvezi s to investicijo, ki je bila zaradi premajhnih tranš energetskih sredstev, predvsem v letu 1982, močno motena v njenem finančnem izvajanju, je bil v februarju 1983 izdelan in revidiran Aneks 2 v predračunski vrednosti din 12.484.932. Predvidena struktura financiranja je bila:

- energetska sredstva: 7.490.000,00 din
- sredstva PPS za premog: 4.994.932,00 din

Postopek sprejemanja in odobranja pri organih SOZD EGS in ISE, ki je izredno kompliciran in dolgotrajen, je bil končan 31. 8.

1983 na Poslovnem odboru ISE. Sledila je priprava ustrezne dokumentacije in kreditne pogodbe za ta dodatna energetska sredstva. Ves postopek je bil končan 30. 9. in Rudniku Senovo so bila nakazana sredstva, kot refundacija prej angažiranih lastnih sredstev v višini 7.490.000,00 din.

Postopek sprejemanja in odobranja pri organih PPS za premog je mnogo enostavnejši in hitrejši. Organi PPS so RRP Senovo, zaradi večjih podražitev in dodatnih del pri izvajanju te investicije sproti nakazovali dodatna sredstva, tako da je končna poravnava znesla 4.994.932,00 din, t.j. udeležbe PPS pri Aneksu 2, znašala le še 542.071,00 din. Tudi ta znesek je bil nakazan do 30. 9. 1983. S tem pa je bila investicija »Odpiranje treh etaž pod koto 125« tudi finančno zaključena.

— Izgradnja nodomestne remonte delavnice Ravne se je pričela s podpisom pogodbe 25. 2. 1983 v predračunski vrednosti din 24.500.000,00. Operativna je bila pogodba šele 18. marca 1983, t.j. z datumom, ko je dobil izvajalec GIP BETON Zagorje tudi formalni dokument o zavarovanju pogodbenega zneska.

Predmet te prve pogodbe je bila tudi izgradnja pripadajoče kotlovnice (I. faza). Izvajanje ni potekalo po planirani dinamiki, kljub nemojemu financiranju. Izvajalec je imel nekaj težav pri sanaciji plazu ob kotlovnici, težave z izdobavo nafte in določene opreme za izvedbo prezračevanja nove delavniške hale. Dne 28. 9. 1983 je bil tehnični pregled zgradbe (brez kotlovnice) tako, da je možno pričeti s prenosom obstoječih strojev, naprav in tehnologije iz stare delavnice. Ko bodo po prenosu opravljene tudi potrebne meritve mikroklimе ob polnem obratovanju tehnologije, bo izdano tudi uporabno dovoljenje za nadomestno delavnico.

Kotlovnica (I. faza) je v zaključni fazi. Dela na tem objektu kasnijo predvsem zaradi že prej omenjenega plazu, glavni razlog kasnitve pa je pričetek gradnje tudi II. faze kotlovnice, ki se financira po IP Odpiranje zalog premoga med k. 102 in k. 52. Konkretno se financira

II. faza iz sredstev PPS za premog, predvidenih po tem programu, v predračunski vrednosti 4.500.000,00 din. Ta II. faza kotlovnice je nadomestilo za že iztrošeno staro kotlovnico in bo služila za ogrevanje sanitarne vode in obstoječih starih zgradb v Ravnah (garderob, kopalnic, jedilnice). Izvajalca GIB BETON smo opozorili, naj forsirano izvaja tudi dela na obeh kotlovnicih. Kotlovnice so funkcionalno povezane med seboj in z bojlerji stare kotlovnice.

— Zaradi prostorske stiske na področju Raven smo spomladi pristopili tudi k izgradnji parkirišča nad kanaliziranim delom potoka. Skupna vrednost parkirišča cca 3.490.000,00 din je finančno in izvedbeno zaključena, tehnični prevzem pa je bil opravljen 28. 9. 1983. Izvajalec Kostak Krško je med gradnjo moral prekiniti dela pri asfaltiranju zaradi težkih kamionskih prevozov preko parkirišča, ki so morali biti izvedeni v zvezi z izgradnjo kotlovnice in dovozne ceste h kotlovnici.

— Sprejemanje in odobranje investicijskega programa »*Odpiranje zalog premoga med k. 102 in k. 52 — II. faza v RRP Senovo*«, katerega postopek je bil ustavljen v septembru 1982 zaradi pomanjkanja energetskih sredstev, se je nadaljevalo v februarju 1983. Takrat je program pregledala tudi posebna komisija strokovnjakov, ki jo je imenoval PO ISE, z ozirom na možnost zmanjšanja programa ali zamaknitve posameznih delov programa. Takrat je bila izločena remontna delavnica Ravne, ostalo pa je v programu:

- odpiranje zalog premoga med k. 102 in k. 52;
- rekonstrukcija VN omrežja rudnika;
- rekonstrukcija jamskega transporta;
- modernizacija odkopnega pridobivanja;

— izgradnja kotlovnice za potrebe sanitarne vode in ogrevanja obstoječih prostorov v Ravnah.

Temu je sledil postopek sprejemanja in odobranja programa na organih SOZD EGS in ISE, končno pa je tudi komisija za oceno investicij v SRS izdala dne 1. 6. 1983

svoje pozitivno mnenje k temu programu. S tem je bil postopek sprejemanja in odobravanje tega inv. programa končan. Sledila pa je procedura zbiranja potrebnih dokumentov za sklenitev pogodbe z LB—ZB (specif. inv. po teh. strukturi, listine o registraciji, menične izjave, razni sklepi ter mnenja itd.). Dne 11. 7. 1983 je SDK Krško izdala uradni dokument — potrdilo —, da je investitor predložil vse potrebne dokaze in, da so sredstva zagotovljena. S tem dokumentom je bilo inogoče v finančnem smislu izvajanje investicije. Ob tem pa sta nastopila predvsem dva zaviralna momenta in sicer:

— Sredstva so bila sicer odobrena, vendar niso bila še razpoložljiva ali operativna;

— Izdelana še ni bila tehnična dokumentacija (projekt), ki je bila potrebna za pridobivanje dovoljenj za izvajanje del.

Problematika izvajanja investicij

— Finančna problematika

Kasnitev razpoložljivosti finančnih sredstev je velika ovira pri izvajanju investicij. Za energetska sredstva je treba najemati še dodatno komercialne kredite (20 % za gradbena dela in 30 % za opremo), kar izvajalci in dobavitelji opreme praktično nočejo sprejemati.

— Postopki za pridobitev soglasij na pogodbe in izdajo garancij so izredno komplicirani in dolgi.

— Izvajalci rudarsko gradbenih del imajo zaradi velikega porasta investicijskih del v premogovništvu širom Jugoslavije, izrazit monopoliističen položaj. Poleg tega so slabo tehnološko in tehnično opremljeni, slabo organizirani ter kadrovsko slabo pripravljeni. Vse to velja tudi za izvajalca GZL, TOZD Rudarska dela, ki izvaja v RRP Senovo rudarsko gradbena dela.

— Dobavitelji opreme in reprodukcijskega materiala, ki so zaradi devizno plačilnih težav države usmerjeni predvsem na izvoz, ne morejo pokrivati potreb domačega tržišča.

— Izdelava tehnične projektne dokumentacije, ki je bila potrebna za pridobivanje dovoljenj za izvajanje rudarsko gradbenih del Odpirane zaloge premoga med k. 102 in k. 52 — II. faza, je močno kasnila,

tako, da bo dovoljenje izdano šele v oktobru 1983.

— Kadri za vodenje in spremljanje izvajanja raziskav ter investicij so močno deficitarni, kar se še posebno odraža za področje RRP Senovo in Globoko.

— Odnosi investitorja RRP Senovo z izvajalci ne moremo reči, da so slabi, ponekod so celo vzorni. S tem pa ni rečeno, da so izčrpane tudi vse možnosti še boljšega in tesnejšega sodelovanja.

Martin Vidmar

IZPOLNJEVANJE DELOVNEGA NAČRTA ZA ČAS OD 1. 1. DO 15. 10. 1983

1. PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

TOZD	načrt	doseženo	dosež. ±	%	ob dela
DO	ton	ton	ton		prostih
					sobotah
PH	250.150	178.314	— 71.386	71,3	6,781
PO	176.400	143.936	— 32.464	81,6	5,537
PT	448.500	549.868	+ 101.368	122,6	16,359
P Ko	177.950	196.103	+ 18.153	110,2	7,751
SKUPAJ:	1,053.000	1,068.221	+ 15.221	101,5	36,328
PK Lakonca	133.050	98.935	— 34.115	74,4	2,253
DO - ZPT	1,186.050	1,167.156	— 18.894	98,4	38,681
DO - RPS	95.400	95.489	+ 89	100,1	
DO - RPK	83.357	87.389	+ 4.032	104,8	
DO - RPL	31.900	27.060	— 4.840	84,8	
SOZD					
REK - EK	1,396.707	1,377.094	— 19.613	98,6	

2. PROIZVODNJA ELEKTRAČNE ENERGIJE (Mwh)

TOZD	načrt	doseženo	%
PEE - PP	12.000	24.131	201,1
PEE - N	421.613	363.250	86,2
KE	—	429	—
DO TET	433.613	386.952	89,2

3. PROIZVODNJA OSTALIH PROIZVODOV

TOZD	letni načrt	doseženo	%
GRAMAT			
— opekarna (enot)	10,000.000	5,348.648	53,5
— kamnolom (m ³)	50.000	44.534,5	89,1
— Avtoprevoz Z. (t/km)	9,200.000	7,420.915	80,7
P Ko			
— kamnolom (m ³)	110.000	77.815	70,7
RESD - H			
— toplotna (Mwh)	26.200	13.276,2	56,7

4. STORITVE (do zadnjega v preteklem mesecu)

TOZD	letni načrt	doseženo	%
DO ZPT		I - IX 1983	
— RESD - H (din)	241,695.000	152,815.053,05	63,2
— RESD - T (din)	182,180.000	158,946.106,10	87,3
— RESD - Z (din)	108,999.000	88,338.590,45	81,1
— PJJ (din)	82,576.000	64,971.541,20	78,7

DR RGD

— RIG (din)	804,500.000	501,259.748,65	62,3
— ESMD (din)	142,000.000	115,044.565,30	81,0
Avtoprevoz Z. (din)	102,374.000	81,912.513,30	80,0

GRAMAT

— opekarna	46,136.000	29,377.406,10	63,7
— kamnolom (din)	8,171.000	6,483.570,50	79,4
— gradb. skup. (din)	7,743.000	14,869.033,70	192,0

DO TET

— vzdrževanje naprav (din)	—	91.175.515,00	

DO IMD

— SIMD (din)	102,424.000	98,449.308,55	
— EIMD (din)	57,956.000	45,282.077,05	

Erika K.

Leopold Hočevár-Hoči: Retje, originalni linorez.

KAKO JE S POVRŠINSKIMI KOPI PREMOGA V ZAGORJU?

Po ustavitvi odkopavanja na površinskem kopu Čolniše (PK II) v novembru lanskega leta nismo na področju Zagorja aktivirali nobene dnevnega kopa. Ker je bilo pridobivanje na PK II ustavljeno zaradi plazenja terena in nevarnosti, da se prekine cestna zveza Zagorje — Čolniše, je bilo potrebno izdelati projektno dokumentacijo pred pričetkom ponovnega odkopavanja. V maju 1983 je IBT izdelal projekt, katerem je predvideno odkopavanje cca 20.000 ton kvalitetnega premoga ob dokaj nizkih stroških.

Obenem je bil izdelan projekt nove trase ceste čez dnevni kop, ki je toliko odmaknjena višje v pobočje, da le neznaten del seka plazovit teren. Nova trasa naj bi omogočala normalen promet pri ponovnem obratovanju dnevnega kopa.

Področje dnevnega kopa je sicer v eksploatacijskem območju rudnika Zagorje, vendar je zemljišče last GG Ljubljana in smo zato imeli nekaj težav pri pridobitvi ustreznih dovoljenj za krčenje gozda na predvideni trasi. Golosek na trasi je izveden in tečejo priprave za pričetek gradnje nove ceste. Prvotno smo računali, da bomo vsa potrebna pripravljala dela končali v roku, ki nam bi omogočil pridobivanje premoga že letos, vendar vse kaže, da bo to mogoče šele v naslednjem letu.

Obenem z izdelavo projektne dokumentacije za PK II je v izdelavi študija za ostale perspektivne dnevne kope na področju Zagorja t.j. Repnik, Slačnik-Orlek in Zlato polje. Zaenkrat so prognoze dokaj optimistične, zlasti za dnevni kop Slačnik — Orlek, kako bo v resnici, pa bo znano po končani izdelavi ustrezne dokumentacije, katere osnova so že izdelane in planirane raziskave na terenu.

Kljub določenim težavam smo za dnevne kope zainteresirani zaradi relativno nizke cene pridobljene tone premoga in, ker je v tej energetski krizi vsaka tona premoga dobrodošla.

Anton Koban

Jama Kotredež

NADALJEVANJE
SANACIJE

Dela pri sanaciji potopljenih delov v jami Kotredež smo nadaljevali po predvidenih planogramih tudi v mesecu septembru. Dela izvajajo delavci GZL Ljubljana TOZD Rudarska dela in TOZD vrtalna dela. V vpadniku V—74 nadaljujejo s čiščenjem in trganjem betona v tleh na nivoju pod 4. etažo. Ta dela se bodo nadaljevala toliko časa, da bo možno izdelati definitivni betonski čep in preveriti njegovo vodotesnost skozi vrtino M—4. Vpadnik V—75/1 je že izdelan v celotni dolžini do nivoja 7. obzorja. Dela trenutno izvajajo delavci prekopa P—75, ki je že presekala premogovni sloj, izdelano je že tudi križišče, iz katerega bodo nadaljevali dela pri izdelavi smerne proge po premogu v P—74 proti zahodu. Trenutno delajo povezavo prekopa po krovni do vznožja vpadnika V—77, ki naj bi pospešeno povezal izdelavc vpadnika iz severnega predela jame v zračilno transportni vpadnik V—77. V vpadniku V—77 je na 5. etaži urejeno križišče za povezavo preostalega dela vpadnika z novo smerjo v prekop P—75 na 7. obzorju.

Ponovno delajo tudi na pretesarbi že pretesarjenega vpadnika V—77, kjer so se vsled pritiskov zmanjšali profili že pretesarjenega vpadnika. Vrtalna dela izvajajo v jami Kotredež v raziskovalnem prekopolu RP—60—O—J. Dela na vertikalni vrtini zaradi obvoza na črpalki začasno stojijo. Izvajajo vrtalna dela na izdelavi zaves v prečniku na ordinati 4200.

Dotoki vode iz jame Kotredež, izmerjeni pri prelivu iz Vinerova v Medijo, se gibljejo v zadnjem času okrog 9,6 m³/min. Nivo vode v piezometru niha in je 51,14 m.

Anton Prebil

O čem razpravlja poslovodni odbor zasavskih premogovnikov Trbovlje

S 1. oktobrom 1981. leta je v delovni organizaciji Zasavski premogovniki Trbovlje pričel z delom petčlanski kolegijski poslovodni odbor. V minulih dveh letih je delo poslovodnega odbora zahtevalo reševanje tekoče problematike in iskanje drugačnih, boljših rešitev na tehničnem in ekonomskem področju, ki bi vplivale na izboljšanje poslovanja v delovni organizaciji Zasavski premogovniki Trbovlje.

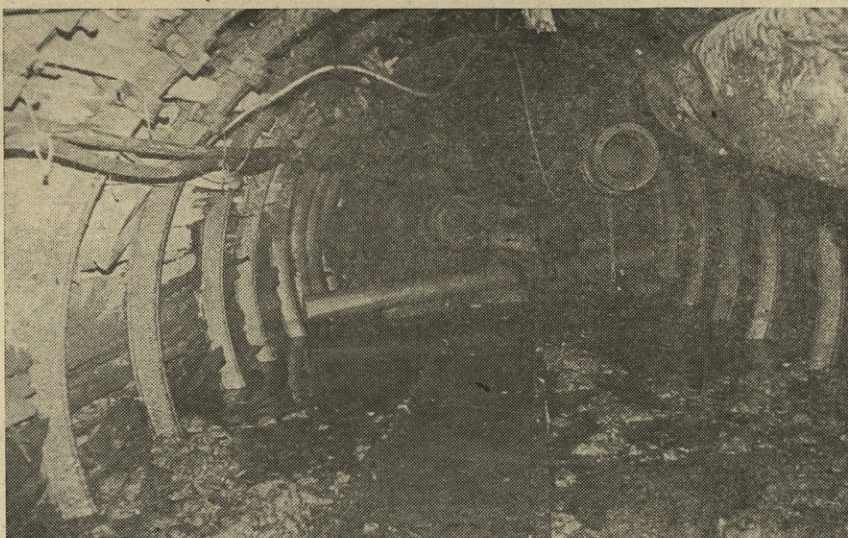
Eden od osnovnih ciljev vsake organizacije združenega dela je nenehno povečevanje proizvodnje, kar je osnovni cilj tudi pri nas. To pa v našem primeru zahteva ustrezno razreševanje problematike izvajanja proizvodnje premoga, ki je posebno na področju Zagorja in Hrastnika motena vsled vdorov vode in mulja. Zagotovitev ustreznih pogojev za nemoten potek proizvodnje je eno glavnih vprašanj, ki jih obravnavajo na poslovodnem odboru, kar se je v minulem obdobju nanašalo v večji meri na potek sanacije po vdoru vode in mulja v jami Kotredež (v letu 1981), v zadnjem času pa v večji meri predvsem preprečevanju nenehnih vdorov vode in blata v jamah Hrastnik in Ojstro. V ta namen so bile tudi ustanovljene po-

sebne komisije za sanacijo obstoječega stanja. Poseben poudarek v smislu zagotovitve potrebne proizvodnje je dan problematiki kadrov, to je zaposlovanja in izobraževanja. Planom proizvodnje in prodaje ter drugim delnim planom, še posebno planu investicij, ki pogojujejo proizvodnjo premoga, je posvečena pozornost predvsem v smislu realnosti, saj so s tem opredeljeni cilji, katere v določenem obdobju moramo doseči.

S tem so opredeljene osnove za izdelavo gospodarsko finančnih planov ter še posebno opredeljevanje odnosov med posameznimi tozdi in delovnimi skupnostmi.

Pridobivanju prihodka in urejanju odnosov med tozdi je bilo tudi na samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah posvečeno veliko razprav, ki so izvirale tudi iz novega samoupravnega sporazuma, ki obravnava ustvarjanje in razporejanje skupno ustvarjenega prihodka med premogovniki.

Seznanitev z dogajanjem na interesni skupnosti elektrogospodarstva ter v okviru SOZD Elektrogospodarstva Slovenije spada med tekoče obarvnave na sejah poslovodnega odbora, kjer tudi predlagajo smer.

Vdor blata in vode v dolgem stebru na koti 150 v Terezija — Ojstro v juniju t.l.

Foto: J. Kirič

nice in nosilce izdelave posameznih poročil oziroma graditev za organe v okviru omenjenih institucij. To se vsako leto nanaša na ovrednoteno elektro-energetsko bilanco, poslovanje delovnih organizacij elektrogospodarstva in premogovništva, problematiko poslovanja z izgubo, tudi z vidika furniranja potrebnih skladov. Sem spada tudi obravnava sklepov, stališč raznih drugih organov in institucij (organi občinskih skupščin, komiteja za energetiko, splošnega združenja za energetiko itd.) ter sprejemanje stališč do posameznih vprašanj, katere naši predstavniki zastopajo na omenjenih in drugih organih.

Področju osebnih dohodkov, predvsem v primerjavi z doseženimi proizvodnimi rezultati in glede na gibanje osebnih dohodkov v ostalih organizacijah združenega dela premogovništva in elektrogospodarstva, je namenjena večja pozornost posebno sedaj, v času zaostrenih gospodarskih razmer, kjer poleg osebne, tudi prevelika splošna poraba bistveno vpliva na poslabšanje gospodarske situacije.

Zakon o energetskem gospodarstvu in še posebno organiziranosti je že nekaj časa namenjena obravnava na sestankih poslovnega odbora. To se je še posebej nanašalo na bodočo delovno organizacijo Rudnikov rjavega premoga Slovenije.

Dohodkovna in organizacijska povezanost v okviru SOZD REK Edvarda Kardelja zahteva sodelovanje z ostalimi delovnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi, kjer so posebno določene strokovne službe v okviru DS TSO in DS ASO zadolžene za urejevanje in reševanje določenih vprašanj, ki so življenskega pomena za našo delovno organizacijo (investicije, pridobivanje potrebnih finančnih sredstev itd.).

Obravnavanje raznih samoupravnih sporazumov in drugih aktov v smislu njihovega sprejemanja, dajanja pripomb in predloga sprememb se urejuje skladno s strokovnimi službami s področja, katerega obravnavajo. To je nujno vsled njihovega sprejemanja na samoupravnih organih ali na drugem nivoju, kjer mora biti omenjeno gradivo podano v razumljivi obliki s poudarkom na

praktičnem pomenu sprejema predlaganih aktov.

Sicer pa je samoupravnim organom in družbenopolitičnim organizacijam glede na njihovo vlogo v našem samoupravnem socialističnem sistemu oziroma njihovem delu namenjena večina dosedaj napisanega, saj se le-to oblikuje v gradivu za delavske svete in druge organe ter družbeno politične organizacije ter izkazuje v njihovem obravnavanju in sprejemanju oziroma v odločanju delavcev.

Težak gospodarski položaj, poslovanje z izgubo zahteva, da poslovodni odbor nenehno obravnava tekoča dogajanja na področju poslovanja, analizira poslovanje ter išče možnosti za izboljšanje stanja na tem področju v smislu zniževanja stroškov in iskanja dodatnih virov za povečevanja prihodka. Polna izkoriščenost kapacitet znižuje stroške poslovanja, zato zaradi določenih prostih kapacitet na separaciji Zagorje iščejo možnosti za separiranje tujih premogov (Kakanj), čeprav se le-to že izvaja (premog iz Ugljevika), s čimer poskušamo zadovoljiti potrebe slovenske široke potrošnje z rjavim premogom kot tudi z dodatnim prihodkom izboljšati gospodarski položaj posameznih TOZD.

Bližajoči se zaključek poslovnega leta 1983 bo z vidika poslovanja Zasavskih premogovnikov Trbovlje in organiziranosti rudnikov rjavega premoga Slovenije v letu 1984 dal ton razpravam na sestankih poslovnega odbora v bližnji prihodnosti, saj je potrebno omenjeni nalogi prioriteto čim bolj in uspešneje dokončati.

Zdravko Strader

Prizadevanja DO RGD

— TOZD RIG ZA
PRIDOBITEV NOVIH DEL
V INOZEMSTVU

V prizadevanjih za uresničevanje izvoza in s tem povečanja deviznega priliva se zelo trudimo za pridobitev novih del v inozemstvu. Na vse možne načine poskušamo pridobiti informacije o predvidenih

novih delih. Tako smo od francoskega poslovnega partnerja dobili informacijo, da je v pripravi večji projekt za izgradnjo železniških tunelov v Alžiru. Predstavnik RGD in RUDIS sta takoj odpotovala v Pariz na razgovor s predstavniki francoske firme BUIG, ki išče proizvajalce za izgradnjo osmih železniških tunelov v skupni dolžini 6800 m na progi JIJEL-JANEL v Alžiru. V zelo kratkem času smo izdelali pobudo za izgradnjo treh, od skupno osmih tunelov. Na žalost pa v hudi mednarodni konkurenci z našo ponudbo nismo uspeli.

Proučujemo tudi možnost za prevzem določenih del v Švici in Portugalski, kjer pa so, tako kot povsod v svetu, zelo omejene možnosti in huda konkurenca velikih svetovnih firm.

Ivan SLANŠEK

PRIJAVA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA rudnik Laško

Z združitvijo rudnika Laško v REK EK je sektor za razvoj in projektiranje DS TSO prevzel med drugim tudi izdelavo projektne dokumentacije za Rudnik Laško.

Ob združitvi je rudnik Laško odkopal v Tomaž polju — zahodni del in vršil odpiralna dela v Liša polju, paralelno pa so se vršila raziskovalno-odpiralna dela v Barbara polju, do novega obzora na k. 196. Za vsa dela, ki so se vršila v jami, so že bili izdelani in potrjeni ustrezni rudarski projekti.

Po prevzemu projektних nalog za novo DO v okviru REK EK smo morali najprej projektno pripraviti ustrezne rešitve za premostitev kritične faze pri zagotavljanju kontinuitete proizvodnje do aktiviranja zaloga med Glavnim rovom in novim obzorom na k. 196, to je za obdobje do leta 1985. V tem smislu so bili izdelani projekti za odpiranje vzhodnega dela Tomaž polja, odpiranje Klara polja in odpiranje ostankov premoga v Jožefa polju.

Poudariti je potrebno, da so pogoji odpiranja in odkopavanja z

ozirom na ozke strme sloje, neregularne geološke razmere in varnostne pogoje specifični in dostikrat izredno zahtevni.

Projektiranje je potekalo v skladu z dogovori in konzultacijami z tehničnim vodstvom rudnika in v skladu s koncepti predhodnih odpiralnih del.

Z ozirom na negotovo usodo rudnika v preteklosti se niso vršila nujna raziskovalna in odpiralna dela, zato pomeni odkopavanje, po navedenih projektih vmesno fazo do sistematičnega odkopavanja med obzorjem Glavnega rova in k. 196 po l. 1985.

V tem prehodnem obdobju je tehnično vodstvo rudnika primorano, ob pogojih zagotovitve proizvodnih kapacitet, na posege, ki rudarsko-tehnično niso najustrežnejši. Tipičen primer je odpiranje in odkopavanje Liša polja, kjer je predvideno odkopavanje štirih etaž pod nivojem Glavnega rova in osnovnega obzorja Glavnega rova (k. 265), ker obzorje na k. 196 še ni razvito. Ker pri takem sistemu odpiranja ni možno urediti odvodnjavanja navzdol, niti časovno ni bilo možno izvesti odpiranja do najnižje točke z izdelavo ustreznega črpališča, sistema za akumulacijo vode in predhodnega odvodnjavanja, prihaja občasno ob vodnih vdorih do poplavljanja odkopnih etaž in s tem izpadov proizvodnje.

Paralelno z izdelavo projektne dokumentacije poteka tudi izdelava investicijskega programa za vlaganja v odpiralna dela v obdobju 1983 do 1984, ki je v zaključni fazi.

Za sodelovanje z rudnikom Laško na področju projektiranja v prihodnje smatram, da je bistveno, da se posamezniki, ki projektiramo za rudnik postopoma bolje spoznamo s tehničnimi značilnostmi in specifičnostmi jame. Osnova kvalitetnega projektiranja v rudarstvu za načine odpiranja in odkopavanja posameznih jam je, da projektant do zadnjih podrobnosti pozna jamo oziroma, da stalno sledi vsa dogajanja v jami. Zato je nujno potrebno tesno sodelovanje s tehničnim vodstvom rudnika.

V naslednjem letu privedemo poleg projektiranja nadaljnjih odpiralnih del v Barbara polju še študijsko iskanje projektne rešitve za

sisteme odkopavanja, transporta in dostave materiala. V jami Rudnika Laško poteka odkopavanje v glavnem s prečno odkopno metodo, ki pogojuje veliko porabo lesa in ob pogojih pomanjkanja odkopnih kapacitet težko zagotavljanje kontinuirane dnevne proizvodnje.

Za pogoje odkopavanja v Laškem odkopna metoda z rušenjem in pridobivanjem ne pride v poštev, razen v slojih debeline pod 4 m s kompaktno prihrbino, pri širših slojih z drobečo krovino pa je smiselno poizkusiti s širokočelno odkopno metodo z debelino plošče 2,5—3 m in uvedbo jeklenega čelnega podporja v prvi fazi, kasneje pa bi ob ustreznih pogojih postopoma uvajali tudi hidravlično podporje (Salzgitter ali Hydro Marrel).

Zaključimo lahko, da se je DS TSO aktivno vključila v reševanje tehnične problematike rudnika Laško, da pa bo to sodelovanje učinkovito, je nujno tesno sodelovanje s tehničnim vodstvom rudnika.

Ernest Ščukanec

PRIPRAVA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE NA rudnik rjavega premoga Kanižarica

Ko je v letu 1981 delovna organizacija Rudnik rjavega premoga Kanižarica pristopila k združitvi v SOZD REK EK Trbovlje, je delovna skupnost TSO poleg ostalega prevzela tudi pripravo projektne in investicijske dokumentacije za to delovno organizacijo. Že v istem letu sta bila izdelana za RRP Kanižarica dva projekta in sicer »Sistem nakladanja in razkladanja na skip« na površini ob glavnem izvoznem vpadniku ter »Razvrščanje jamskih prostorov z ozirom na ogroženost od metana«. Oba projekta sta bila tudi že realizirana. V letu 1982 smo izdelali dopolnilni rudarski projekt »Prezračevanje obstoječe jame in južnega polja ter rekonstrukcija ventilatorske postaje RRP Kanižarica«. Skladno s tem projektom sta bila iz Klime Celje dobavljena dva ventilatorja, rekonstrukcija pa še ni izdelana.

V letu 1983 so bile izdelane »Osnove za dolgoročni program RRP Kanižarica«, nato »Odmik I. od rudarskega projekta za izvedbo raziskav in odpiranje v južnem polju, RRP Kanižarica — elektro del ter »Načrt rekonstrukcije vpadnika k — 35/—150.«

V programu dela TSO za leto 1983 pa je še aneks k investicijskemu programu »Raziskovalna in odpiralna dela južnega polja jame Kanižarica, nato dva dopolnilna rudarska projekta: »Odkopavanje in modernizacija v južnem polju RRP Kanižarica«, »Odkopavanje na površini izza IGM Kanižarica« ter dva elektroprojekta: »Rekonstrukcija RTP Kanižarica« in »Namestitev agregata za rudnik Kanižarica«.

Rudnik rjavega premoga Kanižarica sedaj odkopava v območju jamskega polja »Kadunja«, kjer so preostale odprte bilančne rezerve le še za eno leto in pol pri proizvodnji 120.000 ton letno. Vsled tega so se še v letu 1980 pričela odpiralna raziskovalna dela južnega polja v neposredni bližini Kadunje. Ta dela so pokazala bistveno drugačne razmere od pričakovanih, predvsem glede bilančnih zalog premoga, saj nastopa v sredini južnega polja vodonosna prelomnica in tektonsko zelo močno porušeni sloji premoga. V prelomnici so bili ugotovljeni pritiski do 21 bar. Že narejeni odpiralno-raziskovalni objekti potekajo po izredno neugodnih plasteh nabrekajočih glin, kar zahteva stalno obnavljanje novo izdelanih objektov. Ugotovljeno pa je tudi, da predvidena lokacija črpališča na koti — 150 iz istega vzroka ni izvedljiva.

Vse te okoliščine zahtevajo maksimalno angažiranost delovne skupnosti TSO pri pravočasni pripravi projektne — investicijske dokumentacije za zagotovitev planiranih odkopnih kapacitet. Tako se bo program dela TSO za leto 1983 za RRP Kanižarica razširil, saj bo potrebno izdelati poleg navedenih projektov še dva projekta odkopnih metod, nato odmik od rudarskega projekta za izvedbo rudarskih raziskav in odpiranje v južnem polju z rudarskim, elektro in strojnim delom, aneks k investicijskemu programu za izvedbo rudarskih raziskav in odpiranje v južnem polju ter idejni projekt odkopavanja Severnega polja.

Zalog: premoga v severnem polju bo Rudnik rjavega premoga Kanižarica odkopal po izkoriščanju Kadunje in južnega polja, zadoščajo pa za 10-letni nadaljnji razvoj rudnika pri sedanji letni proizvodnji. Vsekakor pa so tudi tu mogoča presenečenja v obliki prelomnic, tako vodonosnih kakor tudi v obliki močno prelomljenega sloja, za kar je potrebno pravočasno pripraviti in izvesti ustrezne raziskave.

Brez novozaposlenih samostojnih projektantov predvsem pa rudarskih tehnikov v projektivnem sektorju delovne skupnosti TSO v letu 1983 ne bo mogoče izdelati poleg osnovno programirane še dodatno potrebno dokumentacijo za Rudnik rjavega premoga Kanižarica ali pa se bo izdelava podaljšala v leto 1984. Dodatno popestruje problematiko izdelave projektne in druge dokumentacije velika oddaljenost Kanižarice od Trbovelj. Za kvalitetno povezanost DS TSO z RRP Kanižarica je namreč osnovni pogoj čim večje sodelovanje tako na tehničnem kot na investicijsko-finančnem področju, za kar je potrebna vsaj enkrat tedenska prisotnost v RRP Kanižarica. Javna transportna sredstva tega ne omogočajo, zato bo potrebno problem prevoza čimprej ustrezno rešiti.

Matjaž Hočevar

Delovna organizacija

IMD IZVAJA DELA TUDI
IZVEN SOZD REK

Že pred ustanovitvijo delovne organizacije IMD iz prvotnih strojnih obratov na Gvidi in elektro obrata na platoju rudnika Trbovlje je veljal v okviru zasavskih premogovnikov za ta dva obrata poseben status glede obračuna storitev in izkoriščanja kapacitet, v sorazmerju z drugimi podobnimi elektro strojnimi dejavnostmi v sklopu te asociacije. Razen izvajanja storitev za pokrivanje internih potreb, so se proste kapacitete koristile za izvajanje elektro strojnih del izven te delovne or-

DO IMD TOZD SIMD je pričel poleg svojih obratnih prostorov z gradnjo manjše tovarniške dvorane. Doslej so dela opravljali večinoma v lopah ali na prostem. Gradnja bo montažnega značaja in jo bo možno v primeru potrebe tudi prestaviti na drugo lokacijo. Spredaj so vidni temelji bivše žičnice, ki je peljala v Retje.

Foto: A. Bregant

ganizacije. Zanimivo za takratno organiziranost navedenih obratov je tudi to, da se proste kapacitete niso koristile samo na jugoslovanskem trgu, temveč tudi v tujini, predvsem v nekaterih afriških državah.

Z združevanjem teh obratov je v dobi organiziranosti SOZD REK EK nastala v tem združenju nova delovna organizacija IMD, ki nadalje goji in dograjuje tradicije, ustvarjene na osnovi racionalnega izkoriščanja kapacitet v cilju povezovanja izven SOZD.

Tako danes delovna organizacija IMD izvaja različna opravila, vezana na tekoči proces pridobivanja premoga predvsem za potrebe delovne organizacije ZPT Trbovlje. Ta delež storitev je gibljev, saj obremenjujemo neposredno pridobivanje premoga z deležem, ki je nujno potreben in temelji na normativih dela in materiala. Tak pristop, ki temelji na ekonomskih zakonitostih pa nujno pripelje do tega, da se pojavijo določene proste kapacitete, če ne trajno pa občasno, tako da je potrebno koristiti kapacitete v okviru širše družbene delitve dela.

Čeprav smo združeni v okviru SOZD REK, pa nismo združeni v EGS, tako da veljajo za našo delovno organizacijo glede družbenega nadzora poslovanja in ostalih povezav podobni kriteriji kot za ostala podobna podjetja širše družbene skupnosti. Tako poslovanje pa zahteva primerno organiziranost vseh strokovnih in administrativnih opravil s sedežem v sami DO.

Od ustanovitve DO IMD pa do danes lahko ugotavljamo, da z jačanjem strokovnih služb, boljšo organizacijo dela v TOZD in DS, ter večjim zalaganjem vseh delavcev, dosegamo v DO dobre rezultate. Delež dohodka, ki ga ustvarimo izven SOZD na kupoprodajnih osnovah, je za nas zelo pomemben z različnih vidikov, kot so:

— srečujemo se z družbeno produktivnostjo dela kar nas sili v boljšo organizacijo dela;

— odkrivamo notranje slabosti, ki smo jih prisiljeni odpravljati, če hočemo, da nas to področje dejavnosti na trgu ne izloči;

— primerna donosnost, ki je resnično odvisna od zalaganja in delovanja celotnega poslovnega sistema in drugo.

Tako lahko danes ugotavljamo, da delovna organizacija IMD postaja čedalje manj občutljiva na trenutne spremembe glede naročil storitev v SOZD na osnovi vključevanja v širšo družbeno delitev dela.

Na osnovi dograjevanja razvoja lastnega programa dela, dolgoročnih industrijskih povezav v skupnem programu dela z tehnološko že razvitimi DO izven SOZD podobnih dejavnosti, povezav za opravljanje storitev z drobnim gospodarstvom in tradicionalnih povezav z DO v SOZD, so perspektive razvoja DO IMD.

Kot osnova pa je razen primerne kadrovske in socialne politike nujna sprememba organske sestave kapitala. Tudi v tej smeri je v zadnjih letih premaknilo na bolje, saj se zboljšujejo pogoji dela za neposredne proizvajalce, glede fizioloških pogojev in tehnične opremljenosti dela. To pa omogoča nadaljnje povečanje produktivnosti dela, manj nezdod pri delu, zmanjšanje bolniškega staleža in invalidnosti, oziroma doseganje še boljših poslovnih rezultatov in razvoja z lastnimi sredstvi.

Miha Eržen

Razširitev toplarne v Hrastniku

Večji del naselja Log v Hrastniku se oskrbuje s toplotno energijo iz centralne toplarne, ki organizacijsko pripada tozdu RESD Hrastnik iz DO ZPT Trbovlje.

Centralna toplarna skupaj z razvodnim omrežjem in toplotnimi postajami predstavlja sistem daljinskega ogrevanja.

Začetki daljinskega ogrevanja v Hrastniku segajo v leto 1904, ko je začel v posebej za to grajenem objektu obratovati kotel za parno ogrevanje rudarskih objektov (kopalnice, delavnice ipd.).

Sčasoma, zlasti pa v povojnem času, se je sistem daljinskega ogrevanja razširil tudi na stanovanjske objekte. Postopoma so se dopolnjevale naprave v kotlarni, širilo se je vročevodno omrežje, izdelanih je bilo več toplotnih postaj.

Rast sistema pa žal ni bila dovolj sistematična, tako da danes ugotavljamo, da zlasti naprave v kotlarni in sam gradbeni objekt kotlarne ne zadovoljujejo minimalnim tehničnim predpisom za tovrstne objekte, kar dokazujejo mnenja pristojnih organizacij.

Za končno rešitev ogrevanja objektov v Hrastniku je predvideno, da bodo le-ti ogrevani po sistemu daljinskega ogrevanja iz Termoelektrarne Trbovlje. Po tem konceptu naj bi bila sedanja toplarna sestavni del objektov celotnega sistema daljinskega ogrevanja iz elektrarne.

Cilj rekonstrukcije je ureditev takšne kotlarne, ki bo ustrezala vsem tehničnim predpisom, omogočala varno obratovanje in da bo kasneje, ko bo zgrajen sistem ogrevanja iz elektrarne, kotlarne služila takrat predvidenemu namenu.

Rekonstruirana toplarna bo tako kot zdaj proizvajala toplotno energijo, ki jo bodo v sistemu daljinskega vročevodnega omrežja koristili uporabniki v stanovanjskih objektih na področju zgornjega dela Hrastnika, zlasti naselja Log.

Sedanja kapaciteta toplarne je 9,76 MW in sicer izhaja iz treh kotlov naslednjih kapacitet:

kotel K ₁	1,744 MW
kotel K ₂	3,14 MW
kotel K ₃	4,883 MW
	9,767 MW

Po rekonstrukciji bo torej znašala kapaciteta toplarne 14,767 MW, kar pomeni, da bo z upoštevanjem koeficienta istočasno možno nanjo priključiti objekte, katerih projektna potreba po toplotni energiji bo 13,48 MW. Po podatkih Samoupravnega stanovanjske skupnosti Hrastnik bo to zadostovalo do predvidene priključitve na sistem daljinskega ogrevanja iz elektrarne, to je do leta 1990.

V kolikor do tega v tem času ne bo prišlo, je treba računati s tem, da bo pri predvideni dinamiki grad-

nje po letu 1990 potrebna ponovna rekonstrukcija toplarne v smislu povečanja kapacitet, oziroma reševanja oskrbe s toplotno energijo na drug, takrat aktualen način.

Obstoječe stanje

Obstoječa toplarna je bila zgrajena v začetku tega stoletja in leta 1980 zadnjikrat rekonstruirana. V njej so trije vročevodni kotli s kurjenjem na premog.

Kotel K ₁	
ima zmogljivost	1,744 MW
Kotel K ₂	
ima zmogljivost	3,14 MW
Kotel K ₃	
ima zmogljivost	4,883 MW
Skupaj:	9,767 MW

Kotli so vročevodni, režim 130°/70°, 6 bar. Transport premoga je do deponijskega jaška (20 t) kamionski, naprej do gumi transporterja nad kotlovskimi bunkerji pa z elevatorjem, katerega kapaciteta je pri sedanjih kotlih za 3—4 urno obratovanje v 24 urah.

Pepel izpod kotlov transportirajo z verižnim transporterjem do jamskih vozičkov in nato v rudniški rov, kjer pepel uporabljajo za posipanje prog. V primeru izpada elektrike je v prostoru kotlarne provizorično postavljen diesel agregat moči 60 kW. Komandna omara za kotle je na steni ob kotlu K 3.

Obtočne črpalke z razdelilniki in zbiralniki vroče ogrevne vode so locirane za kotlom K 1 in K 2. V sosednji zgradbi kompresorske postaje je zdaj nameščena naprava za kemično pripravo vode (ionska izmenjava) in naprava za regulacijo statičnega tlaka s črpalkami statičnega tlaka. Obstoječi kotli so povezani na skupni dimnik višine 32 m brez čistilnikov dimnih plinov.

Stanje po rekonstrukciji

Toplotna energija se proizvaja v vročevodnih kotlih, kot gorivo se uporablja rjavi premog — granulacija oreh 10—60 mm. Premog dovažajo s kamioni v deponijo toplarne, nakar ga transportirajo z elevatorjem in gumi transporterjem do posameznih bunkerjev, ki so nameščeni pred vročevodnimi kotli. Pre-

mog iz bunkerjev prihaja na potujoče rešetke po pločevinastih lijakih, kjer nato izgoreva. Neizgorjene snovi — pepel transportirajo z verzišnim transporterjem izpod kotlov

Za izbrani vročevodni kotel tip ULV-330/2200 s kapaciteto 5,23 MW smo se odločili predvsem iz razloga, da je kurjenje kotla možno z rjavim premogom določene granulacije, ki ga pridobivamo v DO ZPT da ima mehansko — potujočo verzišno rešetko, nadalje zaradi zadostne površine zgorevanja, da je urejen odvod dimnih plinov preko multiciklonskega čistilca dimnih plinov in centrifugalnega ventilatorja za temperaturo dimnih plinov do 240°C.

Dimni plini bodo speljani preko starega in novega dimnika v ozračje. Za razliko od sedanjega stanja bo odvod dimnih plinov pri novem kotlu opremljen z multiciklonskim čistilnikom dimnih plinov, kar bo imelo za posledico manjše onesnaževanje zraka s prašnimi delci. Emisija SO₂ bo ostala nespremenjena glede količine, glede načina spuščanja v ozračje pa bo nov dimnik dimenzioniran tako, da bo vpliv SO₂ čim manj neugoden.

Končna ugotovitev je torej takšna, da bo z rekonstrukcijo kotlarne negativen vpliv na okolje zmanjšan. Če k temu dodamo še dejstvo, da bi v slučaju, da ne bi prišlo do rekonstrukcije kotlarne to povzročilo njeno zmanjšanje kapacitet in s tem potrebo po izgradnji večjega števila individualnih kurišč, potem je ta utemeljitev toliko bolj očitna.

Kot osnovni reprodukcijski material pri proizvodnji toplotne energije se uporablja rjavi premog iz ZPT naslednje kvalitete: rjavi premog granulacije 10—60 mm, ogrevane vrednosti 17124 KJ/kg, vlage 23,57 %, pepela 10,60 %, gorljive snovi 41,38 % C-ogljika 30,78 %, zgorljivega žvepla 1,89 %, vezanega žvepla 0,45 %, skupno žvepla v premogu 2,3 %.

Fizična realizacija rekonstrukcije po programu bo predvidoma realizirana v času od 1. 7. 1983 do 31. 12. 1983.

Dela pri rekonstrukciji toplarne v Hrastniku izvaja SGD Beton, Zaslavje, kompleten inženiring vrši IBE Ljubljana. Rekonstrukcija top-

larne je ocenjena na 7,7 starih milijard din.

Dinamika financiranja je sledeča:

1. Lastna sredstva
  2. Prispevki za priključke
  3. Prispevki sovlagateljev
- 0,5 % iz dohodka OZD iz Hrastnika
- 0,7 % iz BOD (dodatni prispevek SKIS)
- SKIS Hrastnik

Srečko Klenovšek
(toplarna Hrastnik)

Nesreče pri delu v REK EK

V obdobju januar — september se je v REK — EK (DO — ZPT, DO — RGD in DO — IMD in DS) primerilo 573 nesreč pri delu. To pomeni, da se je v primerjavi z istim obdobjem lani 1982 število nesreč zmanjšalo za 35 nesreč oz. za 5,6 %. Gibanje nesreč v posameznih TOZD in DS v DO—ZPT,

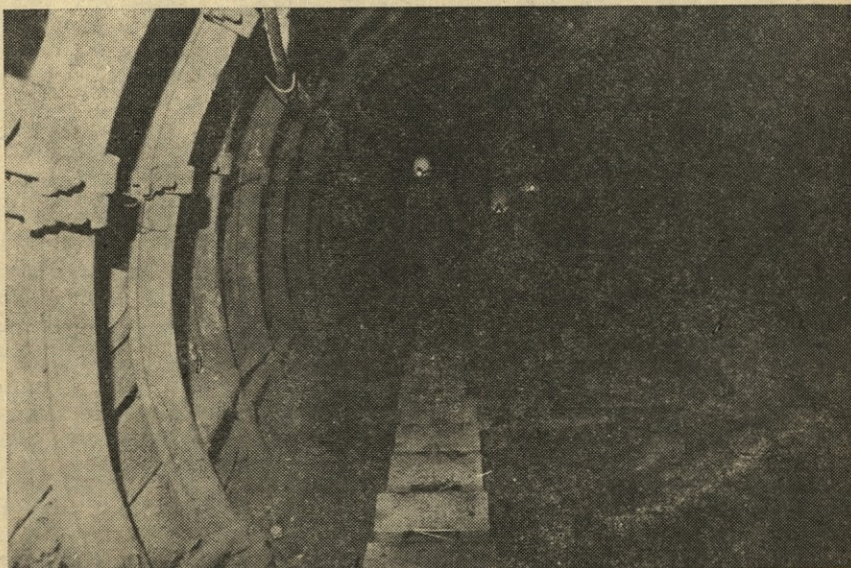
RGD in IMD je razvidno iz primerjalne tabele 1.

Struktura nesreč se v obdobju 1—9 ni bistveno spremenila v primerjavi z istim obdobjem leta 1982, kar kaže, da se pogoji dela in s tem v zvezi tudi pogoji varstva pri delu niso bistveno spremenili. Struktura nesreč je razvidna iz priložene tabele 2.

V letu 1983 se je primerila ena smrtna nesreča na Separaciji Trbovlje — na nakladišču JŽ v času premikanja vagonov (v letu 1982 — 2 smrtni nesreči). Število hujših nesreč na nivoju leta 1982 s tem, da se je resnost povečala, ker so bile v večini primerov iste opredelile kot hujše ali zelo hude in so nekatere že ob nastanku pogojevale invalidnost ponesrečenih.

Število nesreč se je v obdobju 1—9 1983 v primerjavi z istim obdobjem leta 1982 sicer zmanjšalo, vendar s stanjem varstva pri delu ne moremo biti zadovoljni, ker se pojavljajo in tudi ponavljajo take nesreče, kjer je osebni faktor posredno ali neposredno odločujoč. Glavni vzroki, zaradi katerih prihaja do nesreč so predvsem:

- neurejene pohodne poti in transportne poti;
- premajhna skrb za zavarovanje stropa in sten tako na odkopih kot tudi progah — padci premoga ali jalovine;
- kršenje predpisov in navodil;
- pomanjkljiva organizacija dela

Po vpadniku v jami premogovnika Trbovlje

Foto: I. Glavač

v skupini:

- slabo vzdrževani jamski objekti;
- pomanjkljivo vzdrževane naprave in priprave;
- nedovoljna usposobljenost.

Služba za varstvo pri delu analizira pogoje varstva pri delu, opozarja na ugotovljene pomanjkljivosti odgovorno tehnično-nadzorno osebje. Vendar so primeri, ko ukrepe ne izvajajo dosledno.

Ostala problematika:

— Pri proizvodnem procesu se pojavljajo povečani dotoki vode, izlivi vode ter vdori mulja in blata na odkope in ostale jamske objekte, kar velja predvsem za jamo Hrastnik in Ojstro. Te pojave je pripisati med drugim tudi nekontroliranemu posegu v visoke krovne plasti pri pretiranem pridobivanju iz nadkopnega dela.

Tehnični vodje morajo preko nadzornega osebja uvesti dokončno režim kontroliranega ploskovnega pridobivanja premoga iz nadkopnega dela. Ti nevarni pojavi ne ogrožajo le delavcev, temveč tudi bistveno vplivajo na kontinuiteto proizvodnje in tudi na stanje transportnih in pohodnih poti.

— Večjih ogrevanj oziroma jamskih ognjev v jamah Zasavskih premogovnikov ni bilo.

Pojavljala pa so se lokalna ogrevanja zaradi nepravčasnega zaprtja odkopnih etaž, (severni Talni sklad jama Hrastnik) zaradi tehnično pomanjkljivega dela na odkopih na zasipu (jama Loke — P-52 sloj 4) zaradi pomanjkljive sanacije odprtin, ki so nastale pri izdelavi prog.

— Še vedno so prepogosti primeri nevarni pojavi pri prevozu po jaških (jašek Loke, jašek Vine — Zagorje), ki so nastali zaradi malomarnosti signalistov.

Pojavljajo se nevarni pojavi pri lokomotivskem prevozu. Le sreči je treba pripisati, da v teh primerih ni prišlo do hujših nesreč.

— Nevarni pojavi pri prevozu z gumi trakovi — dvakratna osmoditev gume v V-77 jama Kotredež, prevoz ljudi z gumi trakovi — V-80/1, V-80/2 — jama Kotredež

— delavci RIG, odstranjevanje zaščit pri gumi trakovih.

— Nevarni pojavi pri delu na električnih napravah.

Iz vsega navedenega je razvidno, da obstaja cela paleta problemov tako tehnične kot tudi vzgojno varstvene narave.

Služba za varstvo pri delu ugotavlja, da pogojujejo te nevarne pojave poleg samih kršiteljev predpisov in navodil tudi odgovorni nadzorno tehnični delavci s svojim nedoslednim opravljanjem nalog in

opravil, ker dopuščajo tako stanje in ne ukrepajo dosledno, da bi odpravili nepravilnosti.

Z doslednim spoštovanjem predpisov in navodil in stalnim usposabljanjem delavcev ob sodelovanju vseh odgovornih tehničnih delavcev se bodo odstranile potencialne nevarnosti. Zavedati se moramo, da do največje možne mere zagotovljeno varno delovno okolje in zaščitne mere pogojujejo tudi zaželen efekt proizvodnega procesa.

Jože Čič

Tabela: 1

TOZD oz. DS

Premog. Hrastnik
Premog. Ojstro
Premog. Trbovlje
Premog. Kotredež
Sep. premoga Trb.
Sep. prem. Zagor.
RŠC — Zag. delavci
RESD Hrastnik
RESD Trbovlje
RESD Zagorje
PJL Trb.
PD Hrastnik
PD Trbovlje
PD Zagorje
DS — SS — ZPT
SKUPNO DO — ZPT:
RIG Trbovlje
ESMD — Trb.
Avtoprevoz Zas.
GRAMAT — Trb.
DS — SS — RGD
SKUPNO DO — RGD:
SIMD Trbovlje
EIMD Trbovlje
DS — SS — IMD Trb.
SKUPNO IMD Trb.
DS — ASO
DS — TSO
SKUPNO DO — ZPT:
DO — RGD, DO — IMD:

Nesreče pri delu: jan.—sept. 83

jan.—sept. 1982	jan.—sept. 1983	INDEKS	
stal.	nesr.	stal.	nesr.
384	87	431	79
240	50	276	62
504	114	539	100
431	39	465	51
282	38	299	26
85	3	94	4
53	9	74	8
185	27	188	24
212	35	226	22
131	8	140	10
25	4	23	4
77	12	97	8
120	2	115	6
98	2	88	1
209	1	172	1
3036	431	3227	406
518	141	585	123
109	12	115	16
85	3	84	6
70	4	74	9
52	1	45	0
834	161	903	154
87	9	85	9
46	7	49	3
34	0	32	1
167	16	166	13
48	0	49	0
51	0	63	0
4136	608	4408	573

Tabela: 2

Zap. VRSTA NESREČE št.

- 1 Pri ravnanju in sprav. predm. iz jekla in Fe
- 2 Od padca premoga ali jalovine iz stropa
- 3 Pri hoji v obratnem pr.
- 4 Pri rav. in prevozu v

jan. 1982	sept. 1982	jan. 1983	sept. 1983	INDEKS 82/83
nesr.	%	nesr.	%	
82	13,5	67	11,7	82
51	8,4	56	9,8	110
41	6,7	40	7,0	97

ravnini in nagnj. prog.	46	7,6	38	6,6	83
5 Vbodnine — vrez. — usekan.	21	3,5	36	6,3	171
5 Udarec od predmetov	50	8,2	36	6,3	72
6 Pri tesarjenju delovišča	39	6,4	32	5,6	82
7 Od padca premoga ali jalovine s sten	24	3,9	30	5,2	125
8 Udarec ob predmet.	16	2,6	28	4,9	175
9 Pri transportni mah.	13	2,1	20	3,5	154
10 Od padca ostalih predm.	23	3,8	19	3,3	83
10 pri ravn. z roč. orodj.	12	2,0	19	3,3	158
10 Poškodbe z meh. orodjem	19	3,1	19	3,3	100
11 Nakladanje in razkl. vseh vrst materialov	25	4,1	17	3,0	68
12 Pri spravlilu in ravn. z lesom	26	4,3	15	2,6	58
13 Ostale poškodbe pri transportu	19	3,1	14	2,4	74
13 Na poti na in z dela	20	3,3	14	2,4	70
13 Poškodbe po tovarišu	5	0,8	14	2,4	280
14 Pri ravn. z ostalimi stroji in napravami	18	3,0	13	2,3	72
15 Opeklina	7	1,2	10	1,8	148
15 Padec tujka v oko	15	2,5	10	1,8	67
16 Pri rušenju	9	1,5	8	1,4	89
17 Padec z višine	10	1,6	7	1,2	70
18 Pri montaži in demont. cevovod.	7	1,2	4	0,7	57
18 Poškodbe s kompr. zrakom	4	0,6	4	0,7	100
19 Pri prevozu lj. ali mat.	6	1,0	3	0,5	50
SKUPAJ nesreč	608	100	573	100	94

Vtisi z razstave

RUDARSKIH STROJEV IN OPREME — DONJECK — UGOLJ 83 (SSSR)

Po razstavah rudarskih strojev in naprav, ki sta bili v Birminghamu (VB-1977) in Düsseldorfu (ZRN-1980) so tokrat že drugič priredili podobno razstavo (prva je bila v manjšem obsegu l. 1975), v središču enega od premogovnih bazenov SZ, v Donjecku.

Mesto Donjeck, ki leži okrog 1200 km južno od Moskve v Ukrajini, je središče premogovnega področja, ki je znano pod imenom Donbass, in ki obsega premogovna nahajališča v Donjecki, Dnjepripetrovski Luganski in Rostovski oblasti. V proizvodnji premoga SZ (okoli 750 mio ton/leto) je proizvodnja Donjeckega bazena udeležena z okoli 15%. Od rezerv premoga v tem bazenu je okrog 20% koksne

premoga. Glavna karakteristika tega premogovnega bazena je znatna globina premogovnih rezerv, saj je le tretjina rezerv do globine 600 m, nekaj več kot tretjina med 600 in 1200 m, ostale pa do globine 1800 m. Kot zanimivost naj še omenim, da v premogovniku Donjeckega bazena odkopavajo okoli 190 premogovnih slojev debeline od 0,4 do 2,5 m, pretežno pa od 0,5 do 0,8 m. Najmanjša debelina, ki jo že odkopavajo, je 0,55 m.

V neposredni bližini Donjecka obratuje okrog 40 premogovnikov, kar potrjujejo mnoga jalovišča in jekleni stolpi prevažalnih jaškov v okolici, kar daje sicer ravninski pokrajini tipičen rudarski izgled.

Samo mesto Donjeck, z več kot milijon prebivalci (po številu prebivalcev je na 12. mestu v SZ), pa ne daje vtisa rudarskega mesta. Zelene površine (na prebivalca pride 17 m² zelenih površin), obilica parkov in cvetja, bistra reka, ki teče skozi mesto, dokazujejo, da si je mesto upravičeno priborilo prvo

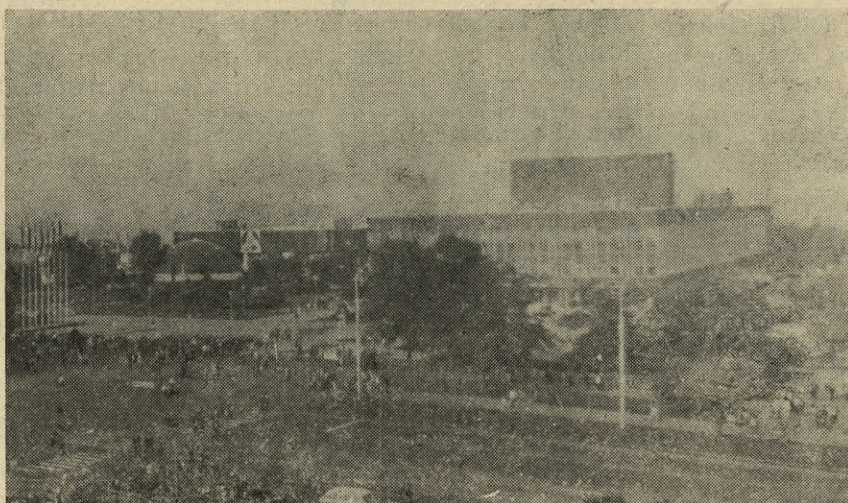
mesto na svetu med rudarskimi mesti v skrbi za okolje po kriterijih UNESCO-a. Mesto pa ni le center rudarstva — premogovništva. Na tem območju je razvita kemična industrija ter železarstvo in strojegradnja. V samem mestu je več raziskovalnih in znanstvenih ustanov, tako univerza s sedmimi fakultetami ter 5 ločenih fakultet oziroma visokih šol in še nekaj znanstvenih institutov pretežno rudarske stroke.

V tem mestu so, kot sem že omenil, v času od 27. 8. do 10. 9. organizirali drugo razstavo rudarskih strojev in naprav pod nazivom UGOLJ-83. Organizatorji so razstavo pripravili na novem razstavnem prostoru, ki obsega poleg treh pokritih razstavnih dvoran še obsežne odprte razstavne prostore, ki ležijo neposredno ob velikem hotelu z imenom Šahtjor (RUDAR), kjer je večina udeležencev — obiskovalcev in razstavljalcev tudi stanovala. Udeležba razstavljalcev je bila presenetljivo številna (točnega števila ni bilo možno ugotoviti). Prav tako številni pa je bil tudi obisk razstave, ne le domačinov, temveč tudi strokovnjakov, predvsem iz vzhodno-evropskih ter azijskih držav (L. R. Kitajska, Vietnam, Sev. Koreja, Mongolija, Japonska). Poleg proizvajalcev rudarske opreme vzhodnih držav (SZ, ČSSR, Madžarske, Poljske, Romunije), ki so jih zastopale skoraj izključno razne zunanjetrgovinske organizacije, so na razstavo prispeli praktično vsi pomembni proizvajalci rudarske opreme iz zahodnih držav. Tu so bili proizvajalci iz ZRN (Eickhof, Becorit, Westfalia, Hemscheidt, Scharf Brieden in mnogi manjši kot npr. Nilos, Korfmann, Neuhaus, Draeger, Montan GmbH), iz Vel. Britanije (Dobson — Gullick, Dowty, Anderssan, Oldham), Avstrije (Voest — Alpine), Finske (Tamrok), med njimi tudi Jugoslavije (ESO Velenje in GOŠA skupaj z Eickhoffom). Od znanih proizvajalcev rudarske opreme iz zahoda so manjkali le proizvajalci iz Francije in Švedske.

Razstava, ki je imela neuraden podnaslov — avtomatizacija v rudarstvu, naj bi pokazala napredek na tem področju, ki ga je nakazala predhodna razstava v Düsseldorfu. Težko je sicer le na osnovi razmera kratkega obiska razstave (za

ogled razstave smo imeli na razpolago le dva dni in pol) objektivno oceniti napredek na področju opreme za rudarstvo in posebno še sedanje stanje pri automatizaciji. Zato sta vsaj dva vzroka, ki otežkočata tako oceno. Na eni strani je tako oceno težko podati pri tako raznovrstni opremi, ki je bila na razstavi prikazana, na drugi strani pa je vprašljivo, če so proizvajalci pokazali vse, kar ta čas predstavlja vrhunski dosežek, ali pa so pokazali le tisto, kar je za potencialnega kupca, v tem primeru za premogovno industrijo SZ, najbolj zanimivo. Če je razstava v Düsseldorfu (1981) pokazala možnosti, ki jih nudi automatizacija transportnih sistemov v rudarstvu, da ne omenim automatizacije vodenja sistemov prezračevanja in delov separacijskih procesov, je tokrat opazen korak v smeri automatizacije, ali bolje rečeno računalniško nadzorovan proces podpiranja in pridobivanja. Take sisteme so na razstavi pokazali proizvajalci iz Vel. Britanije (Gullick — Dobson, Dowty) in f. Westfalia iz ZRN. Tu gre le za prve korake, ki naj bi pripomogli predvsem k večji varnosti in olajšanju fizično napornih operacij. Na področju podpiranja so razstavljalci pokazali izključno tipe podporja, ki so namenjeni za tzv. horizontalno koncentracijo (brez nadkopnega pridobivanja). Le proizvajalec iz Madžarske je (skupaj s f. Thyssen) pokazal ščitno podporje za nadkopno pridobivanje z uporabo le enega transporterja. Na razstavi prikazano podporje je bilo pretežno ščitnega tipa z izstegljivimi stropnicami in ploščami za varovanje čelne stene, visoke nosilnosti in upravljane z eno ročico, običajno iz prednje sekcije. Vedno več je tudi podporja, ki omogoča zasipavanje — izključno pnevmatsko. Naprava za pnevmatsko zasipavanje pa je pokazala le f. Brieden (ZRN), ki edina tako opremo še izdeluje. Pri tem je treba omeniti različne izboljšave za hitro in varno premontažo zasipnih cevovodov, pretežno s hidravličnim upravljanjem. Na hidravlični pogon so prirejene tudi razne pomožne naprave npr. škripci (Neuhaus) in pogoni, kar smo opazili že na razstavi v Düsseldorfu. Na sredstvih za transport ljudi in materiala se uveljavlja upravljanje z infra-

Pogled na razstavišni prostor »ugolj 83« Donjeck SSSR.

rdečimi dajalci (npr. EVP) in razne dodatne varnostne naprave.

Vedno širšo uporabo najdejo razna tipala (senzorji), občutljivi za toploto, prisotnost plinov in podobno, ki pri prekoračitvah nastavljenih vrednosti sprožijo alarm, odn. prekinejo dovod energije ali da sprožijo gasilne naprave npr. pri gumi transporterjih.

Zanimivo naglavno svetilko sta pokazali tako f. Oldham (VB) in neki proizvajalec iz SZ. Vgrajen senzor (tipalo) v telesu naglavne svetilke reagira na prisotnost metana nad prej naravnano dopustno koncentracijo in sicer z prižiganjem žarnice, ki ugasne po določenem času.

Stroje za napredovanje prog so pokazali predvsem proizvajalci iz SZ (tipe PK, odn. GPK-S in GPK-2) in iz Avstrije (Alpine — make-te). Pridobivalni stroji (proizvajalci iz ZRN — Eickhoff, SZ in Poljske) so močnejši in sposobnejši in vodeni izključno z zobato letvijo. Tudi pri nas znana ESA je dobila mnogo novih modifikacij in je prilagojena različnim pogojem obratovanja. Precej je bilo tudi strojev in naprav za površinsko odkopavanje premoga — iz razumljivih razlogov večinoma le makete strojev (bagrov), le velike bagerske žlice ter kamioni za dnevne kope, velikih nosilnosti (več kot 60 t) so bili privlačno razporejeni. Predelava premoga, vplinjavanje ali utekočinjanje tokrat ni našlo prostora (ali pa interesa) v nasprotju s predhodnima razstavama, ko je bila ta tendenca jasno vidna.

Razstavo je spremljala tudi razstava strokovne literature založb SZ. Na žalost pa tu niso bile na prodaj sicer zanimive izdaje. Še na eno pomanjkljivost moram opozoriti. Razstavljalce vzhodnih držav so zastopale skoraj izključno zunanje-trgovinske organizacije. Te pa niso bile v stanju posredovati tehničnih detajlov razstavljenih strojev ali naprav in podatkov o uporabnosti, pa tudi s prospektnim materialom so bile slabo založene.

V celoti gledano pa je razstava le nudila zadovoljiv pregled nad sedanjim stanjem in tendencami razvoja rudarske opreme in naprav. Če sodim po razstavljenih tipih podporja in pridobivalnih strojih, gre razvoj v smeri tzv. horizontalne koncentracije pridobivanja z večjimi napredki in z računalniškim vodenjem posameznih del, operacij. Iz različnih vzrokov (rudarsko-tehničnih in ekoloških — odstranjevanje odpadnega materiala — zunanjih jalovišč) se uveljavlja zasipavanje, skoraj izključno pnevmatsko, pri tem pa se teži k čim večji automatizaciji tega procesa predvsem pri montaži in demontaži zasipnih cevovodov. Pri prevozi ljudi in materiala se automatizirajo že znani sistemi za take prevoze. Na področju varstva pri delu se nadaljuje tendenca, ki je prisotna že nekaj let t.j. izpopolnjujejo se razni indikatorji z avtomatskim registriranjem odnosno ukrepanjem pri prisotnosti škodljivih snovi. Prav tako je opazen napredek pri individualnih zaščitnih odnosno reševalnih sredstvih.

Obisk razstave bo lahko koristil pri razvoju naše tehnologije pridobivanja, transporta in predelave premoga in je bil ogled s tega vidika upravičljiv. Naj ob koncu še omenim, da je potovanje in ogled organiziral KOMPAS — Ljubljana, v zadovoljstvo vseh udeležencev. Prosti čas med potovanjem smo udeleženci (skupaj nas je bilo 42) izkoristili za ogled kulturno-zgodovinskih znamenitosti v Moskvi in Donjecku ter ob pomoči razgledanega vodiča izvedeli mnogo zanimivih podatkov iz zgodovine in sedanosti SZ.

Rudi Šikovec

Raziskave

NA OBMOČJU
MED
ZAGORJEM
IN MORAVČAMI

Rudarjenje, to je izkop premoga, se na tem območju vrši v Kisovcu že od 18. stoletja, v Šemniku pa od 18. stoletja do nekaj let po drugi svetovni vojni. Rudarska sledilna dela, ki pa niso dala večjih uspehov, so bila izvršena na Logu v začetku stoletja, v Moravčah v drugi polovici prejšnjega stoletja, na Izlakah pa šele po drugi svetovni vojni.

Z globinskimi raziskovalnimi vrtinami so doslej raziskovali severno krilo zagorske sinklinale pri Zavinah, pri Izlakah pa so bila le manjša raziskovalna dela z raziskovalnimi rovi. Z raziskovalnima vrtinama pri Zelencu in gradu Medija so hoteli ugotoviti dno zagorske sinklinale. Zaradi tehničnih težav sta bili predčasno ustavljeni in ga nista dosegli. Tudi vrtini v Kostrevnici in Smučidolu sta bili preplitvi. Na Logu je bil izdelan sledilni rov. Na območju Moravč je bilo po drugi svetovni vojni izdelanih več deset plitvih raziskovalnih vrtin. Z njimi je bil ugotovljen premogov sloj debeline največ do enega metra, zato so bila nada-

lajna raziskovalna dela ustavljena.

Površinsko zavzema območje med Zagorjem in Moravčami 36 km². Ta površina je razdeljena na naslednja območja:

— Severno krilo zagorske sinklinale od Izlak do Spodnjih Izlak;

— Dno zagorske sinklinale na območju Kisovca in proti zahodu do Izlak;

— Podaljšek prvih dveh slojev med Lokami in Siporeksom;

— Zlato polje;

— Kisovška stranska kadunja;

— Briše, ki predstavljajo dno zagorske in kolovraške sinklinale zahodno od Izlak;

— Moravče.

Dosedanje raziskave, ki so bile pred in po drugi svetovni vojni zaradi kompliciranosti geološke zgradbe niso dale želenih rezultatov, posebno raziskovalni vrtini, ki sta bili zaradi tehničnih težav predčasno ustavljeni. Zaradi tega je bilo v letih 1982-83 izvršeno na celotni površini detajlno geološko kartiranje terena kot podlaga za nadaljnje raziskave. Izdanki premoga so bili doslej najdeni na severnem krilu zagorske sinklinale, pri Siporeksu, na Zlatem polju in v Moravčah.

Po dolgoročnem planu raziskovalnih del do leta 2000 so predvidene le indikativne raziskave z raziskovalnimi vrtinami s površne na posameznih območjih. S temi raziskovalnimi vrtinami bi postopno raziskali vsa potencialna območja med Zagorjem in Moravčami. V območjih, kjer bodo dala raziskovalna vrtanja pozitivne rezultate, ki bodo hkrati tudi ekonomsko zanimivi, bodo raziskave nadaljevali z dodatnimi vrtinami. Kjer pa pozitivnih rezultatov ne bo, bodo nadaljnje raziskave opustili.

Za leto 1984 so predvidene raziskovalne vrtine na območju Zlatega polja in kisovške stranske kadunje, za leto 1985 pa na območju Loke — Siporeks in Briše. Na ostalih območjih je raziskovalno vrtanje predvideno

v naslednjem petletnem obdobju, na območju Moravč pa po letu 1990.

Rezultati raziskav naj bi dali dokončen odgovor o perspektivnosti nadaljnega razvoja premogovništva v zagorski regiji, z njimi pa tudi za njeno nadaljnjo dolgoročno usmeritev gospodarskega razvoja in odgovarjajoče prostorsko planiranje.

A. J

Raziskave

— TROBNI DOL

V obdobju od leta 1906 do 1. junija 1935 je blizu kraja Trobni dol obratoval premogovnik z istim imenom. Njegova lokacija je okoli 8 km vzhodno od premogovnika Laško. Premog so odkopavali v odkopnih poljih »Oto« in »Marija«. Najvišjo letno proizvodnjo so dosegli leta 1930, to je 9.700 ton. Največje število zaposlenih je bilo 120, in to leta 1926, ko je bilo v jami 95 in zunaj 25 zaposlenih.

Odkopavali so sloj visokokaloričnega premoga, ki je bil debel 0,75 do 1,5 m in kurilnostjo okoli 24 MJ/kg. Pad premogovega sloja je bil 30°—40° proti severozahodu. Izkopani premog so odvažali na 15 km oddaljeno železniško postajo Laško.

Le okoli 4 km južneje od opuščenega premogovnika Trobni dol je bil premogovnik Blatni vrh — Pojerje blizu kraja Pojerje. Tu so v obdobju od 1837 do 1940. leta odkopavali višjekalorični rjavi premog in ga odvažali na najbližjo železniško postajo Rimske Toplice. Maksimalna proizvodnja je bila okoli 1.000 ton, ob ukinitvi nadaljnega odkopavanja leta 1940 pa 552 ton.

Ker sta obe nahajališči premoga, posebno zaradi kvalitete interesantni, je bila v okviru programa raziskav premoga in urana v SR Sloveniji za leto 1982 vključena tudi prva faza raziskav za to območje. V tej fazi naj bi bila izdelana detajlna geološka karta v merilu 1:10.000 za širše in ožje območje opuščenega

premogovnika Trobni dol, v katero naj bi bilo vključeno tudi območje opuščenega premogovnika Pojerje.

V tej prvi fazi so bili pregledani in ovrednoteni podatki vseh predhodnih geoloških raziskav za območje 30 km². V ožjem območju je bilo detajlno izkartiranih 16 km² terena. Pri izvajanju del kartiranja so našli izdanke premogovega sloja. Njihova debelina znaša od 5—30 cm. Program prve faze raziskav je bil v pogodbenem roku končan. Važna je ugotovitev, da se premog nahaja v talninskih oligocenskih plasteh in v porušeni antiklinalni strukturi, ki je z vzhodne strani odrezana ob sistemu prelomov. V Pojerjih so premogove plasti na južnem krilu terciarne sinklinale v stiku s triado, ki je verjetno delno narinjena proti severu.

V programu za leto 1983 je predvideno nadaljevanje raziskovalnih del, in to z raziskovalno strukturinim vrtanjem v neposredni bližini bivših rudarskih del na območju Trobnega dola. Predvidene so dve do tri raziskovalne vrtine, skupne globine cca 550 metrov. Vrtine bodo geološko spremljane in vzorci analizirani. Od raziskovalnega vrtanja pričakujemo podatke o razširjenosti in debelini premogovih plasti na tem območju. V primeru pozitivnih rezultatov bo možno sklepati, da se premog pojavlja tudi v smeri Laškega. O nadaljnjih rezultatih raziskav bodo bralci glasila »Srečno« še obveščeni.

A. J.

VZROKI IZOSTANKOV Z DELA IN MOŽNOSTI ZA ZMANJŠANJE LETEH NA PODROČJU HRASTNIKA

Eden od osnovnih problemov, s katerim se srečujemo v letošnjem letu na področju Hrastnika je zelo velika odsotnost z dela poleg nedoseganja proizvodnih in finančnih rezultatov, s katerimi nismo in ne moremo biti zadovoljni.

V septembru t.l. so bili učenci Rudarskega šolskega centra angažirani tudi pri obnavljanju objektov in okolice bivšega obrata Dol, kjer bodo imeli v bodoče svoje šolsko delovišče.

Foto: B. Klančar

Izostanke z dela ne predstavljajo samo bolani, ampak tudi nezgode, neupravičeni dopusti in še bi lahko našteval razne oblike izostajanja z dela vendar ti ne predstavljajo visokega procenta, kar pa tudi ne bi smeli dopustiti razraščati.

Skupni procent izostankov v prvi polovici leta znaša povprečno 28 %, kar je po analizah zadnjih treh let največji porast.

To povečanje izostalih gre predvsem na račun bolanih in se v določenih terminih giblje celo od 15 — 18 %.

Izredno kritično in zaskrbljujoče stanje izostalih pa beležimo v drugi polovici leta 1983 kar presega vse normative.

Če analiziramo te podatke in razmere, je resnično skrajni čas, da vsi subjekti, ki imamo posreden ali neposreden vpliv na izostanke z dela začnemo razmišljati o ukrepih za spreminjanje in izboljšanje stanja na tem področju. Res je, da imamo na področju Hrastnika zaposleno različno populacijo delavcev vendar to ne bi smelo vplivati na tako velik procent izostalih če bi imeli urejene odnose in ukrepe za preprečevanje nenormalnega izostajanja z dela.

Pri tem pa je le potrebno navesti, da se več kot tretjina delavcev vozi na delo iz bližnje in daljne okolice, in da smo imeli v zadnjem času veliko fluktuacijo delovne sile, predvsem mlade, ki še nima takih delovnih navad, kot jih imajo starejši rudarji. Omeniti je treba tudi delovne pogoje, ki včasih pogojujejo odsotnost z dela.

Na povečanje staleža izostalih zaradi bolezni vpliva tudi menjavanje zdravnikov v ambulantah, na drugi strani pa prosta izbira zdravnika, saj naši delavci iščejo zdravniško pomoč v 13 perifernih ambulantah Slovenije. Za izboljšanje stanja oziroma zmanjšanje izostankov z dela kot tudi izboljšanje delovnih pogojev so samoupravni organi že večkrat razpravljali in sprejeli vrsto sklepov ter ukrepov. Že leta 1981 je bil podpisan sporazum med ZZD — TOZD zdravstveni dom in REK EK — TOZD Premogovnik Hrastnik o organiziranju prednostne ambulante z namenom, da se izboljša in zagotovi boljše zdravstveno stanje delavcev.

Takoj moramo reči, da nismo dosegli željenih rezultatov kljub velikim naporom služb, ki so bile zadolžene za to.

Zaradi stanja in razmer je sindikalna organizacija skupno s samoupravnimi organi ponovno sprožila postopek za ustanovitev obratne ambulante. Zato je bila izvoljena posebna komisija tako na nivoju SOZD REK EK kot tudi na področju Hrastnika, ki jo je imenovala občinska zdravstvena skupnost.

Obe komisiji intenzivno delata pri pripravi osnutka novega sporazuma o ustanovitvi obratne ambulante in drugih ukrepov za čimprejšnjo sanacijo stanja izostalih na področju rudnika Hrastnik.

Na zadnji seji je komisija na nivoju SOZD REK EK sprejela še naslednje sklepe in stališča: Takoj naj se sestane komisija na področju Hrastnika in prouči osnutek sporazuma ter ga predlaga merodajnim organom v sprejem. Obratna ambulanta naj bi pričela z delom s 1. 1. 1984.

Za realizacijo teh sklepov smatra komisija, da se vključijo v razreševanje vsi, ki se ukvarjajo s to problematiko.

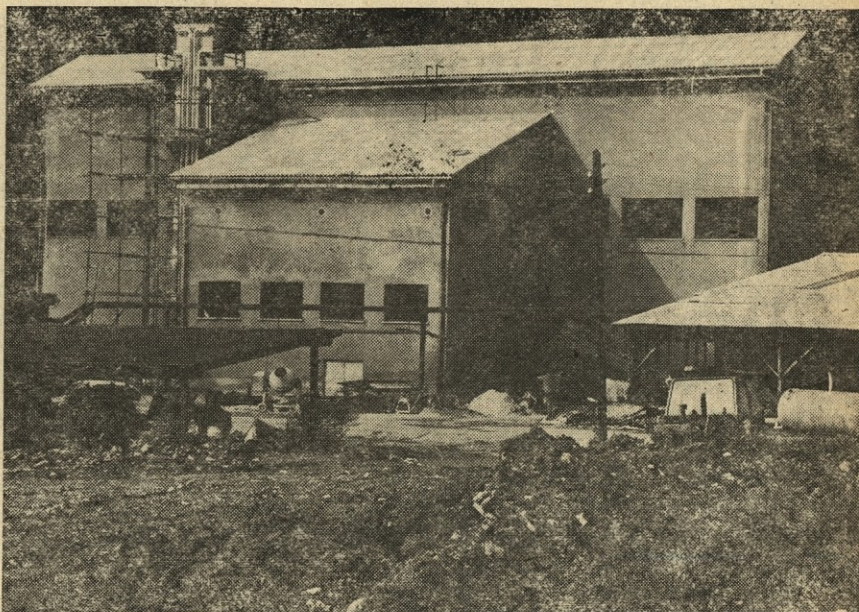
Za izboljšanje stanja izostajanja moramo zaostrijeti kriterij pri sprejemu novih delavcev, kot tudi dosledno izvajati notranje akte glede delovne discipline, za kar so odgovorni v kadrovski službi in člani disciplinske komisije.

Nekateri podatki pa kažejo še to, da upravičujejo izostanke z dela na različne načine, kar predstavlja neodgovornost posameznikov do tega problema.

Poleg tega bo potrebno posvetiti posebno pozornost analizam posameznikov, kot tudi rednemu sestajanju predstavnikov rudnika z ambulantnim zdravnikom in zdravniški medicini dela.

Mislim, da je v interesu nas vseh, da se stanje izboljša, zato pa mora dati vsak svoj maksimalni prispevek.

Brane Kušar

Na bivšem obratu Dol adaptirajo oziroma rekonstruirajo kopalnico za potrebe bodočega praktičnega izučevanja učencev RŠC našega kombinata.

Foto: B. Klančar

Samski dom v Trbovljah je zgrajen

Lani je TOZD Gradbena operativna Trbovlje kot izvajalec del pričel graditi samski dom za rudarje, zaposlene v TOZD Premogovnik Trbovlje. Zdaj je ta objekt zgrajen in se vanj že lahko vselijo prvi stanovalci. Razen kuhinje so vsi prostori že opremljeni, oprema kuhinje pa bo dobavljena in montirana v mesecu novembru letos. Samski dom je lociran neposredno v bližini sedanjega samskega doma v Šuštarjevi koloniji.

Tlorisna velikost objekta je 25 x 14 m, po vertikali pa so prostori razporejeni v šestih etažah.

V pritličju so skupni prostori doma, in sicer kuhinja, jedilnica, pralnica ipd. V štirih nadstropjih je 46 bivalnih enot hotelskega tipa in enosobno stanovanje za hišnika. Vsaka izmed 46 bivalnih enot meri 21 m² in jo sestavljajo: predprostor 3 m³ kopalnica 3 m², soba 15 m². V zadnji etaži, ki je podstrešna, so prostori za družabne dejavnosti — knjižnica, šahiranje ipd.

Kot ločen objekt je v neposredni bližini doma zgrajeno zaklonišče. Objekt je zgrajen sodobno in solidno, zagotavlja bo družbenemu trenutku primeren standard delavcem.

Predvidevamo, da bo po izdelavi obračuna znašala končna vrednost del 68.345.391,90 din od tega:

— gradbena obrtniška in instalacijska dela	54.935.586,75 din
— oprema	8.852.599,40 din
— ostalo (prispevki, projekti, odškodnine ipd.)	4.557.195,75 din

Poleg samega objekta je urejena tudi okolica, treba pa se bo truditi, da v doglednem času zagotovimo v bližini doma tudi ustrezne rekreativne površine.

Srečko Koritnik

Spremembe temeljev

DRUŽBENEGA PLANA
SLOVENIJE

Septembra t.l. je bil podpisan dogovor o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981 do 1985. Sprememba je nastala iz različnih vzrokov, predvsem stabilizacijskih, ki so narekovali določene spremembe pri vlaganjih, odločnejše usmeritve v izvoz na konvertibilno področje zaradi izboljšanja denarne likvidnosti ter zaostrenih pogojev gospodarjenja. Sprememba dogovora vsebuje posebej zmanjševanje vseh oblik porabe, ki so jih udeleženci sprejeli z dogovorom o temeljih družbenega plana Slovenije za to petletno obdobje. Med poglavji tega dogovora je med drugim tudi posebno poglavje, ki govori o energiji. Dogovor vsebuje poročilo, da zaradi zmanjšanja energetske odvisnosti od uvoza, intenzivnejšega in racionalnejšega izkoriščanja lastnih virov energije ter varčevanja energije v vseh oblikah porabe podpisniki v skladu z uskladitvami tega dogovora in dogovora o ukrepih in aktivnostih za zagotovitev racionalnega pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije sprejmejo programe varčevanja in racionalnega ravnanja z energijo z namenom, da jih dosledno tudi izvajajo.

V tem noveliranem dogovoru je poseben poudarek na vlaganju za povečanje pridobivanja premoga. Prednost bodo namreč imeli tisti, ki bodo zagotavljali večji učinek naložb. Slovenski premogovniki bodo v tem srednjeročnem petletnem obdobju zagotovili elektrogospodarstvu, industriji in drugim porabnikom v Sloveniji naslednje količine premoga:

Da bi zagotovili predvideni obseg proizvodnje premoga v tem obdobju, bo v srednjeročnem obdobju 1981—1985 vloženo v modernizacijo premogovnikov skupno okoli 9,1 milijarde din. Sredstva so namenjena za odpiralna dela, nadomestne objekte, geološke in druge raziskave in za izboljšanje pogojev dela ter v osnovna sredstva rudnikov premoga. Poleg vlaganj v obstoječe rudnike (izgradnja nadomestnih objektov Preloge v Titovem Velenju, odpiranje jam na območju Šoštanja, Hrastnika, Trbovelj, Zagorja, oziroma Kotredeža, Senovega in Kanižarice s sodobno opremo in uvajanjem mehaniziranih odkopov), bo del teh vlaganj v okviru omenjenega zneska namenjenih za ugotavljanje upravičenosti eksploatacije nekaterih doslej opuščenih rudnikov. Z intenzivnimi raziskavami znanih nahajališč premoga naj bi po letu 1985 pripravili eksploatacijo Dola pri Hrastniku, prav tako naj bi tudi ugotovili upravičeno eksploatacijo po letu 1985 premogovnikov Krmelj Trobni dol, Gioboko, Lendava, Sečovelje in Ilirska Bistrica.

Potrebna sredstva za vlaganja za omenjene premogovnike bodo zagotovljena iz dela sredstev, združenih v okviru samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije v višini okoli 7,8 milijarde din. Predvidena pa so tudi sredstva v višini 1,3 milijarde din kot združena sredstva v okviru Planske poslovne skupnosti za premog.

Predvideno pa je tudi, da bi zaradi pomanjkanja domačega premoga v obdobju 1981—1985 zagotovili iz SR Bosne in Hercegovine, SR Srbije in SAP Kasovo dobavo rjavega premoga in lignita skupno okoli 4 milijone ton ter okoli 250.000 ton iz uvoza. To količino naj bi zagotovila združena elektrogospodarska podjetja Slovenije in

Planska poslovna skupnost za premog. Zato bo treba zagotoviti tudi določena sredstva za sovlaganja v premogovnike v drugih republikah in pokrajinah. Računajo, da bi za te potrebe vložili 0,83 milijona din, kar naj bi zagotovila Planska poslovna skupnost, del sredstev pa bi zagotovili iz usmerjenih sredstev za pospeševanje razvoja manj razvitih republik in Kosova.

V tem petletnem obdobju bo zgrajenih sorazmerno malo novih elektroenergetskih objektov. Skupno naj bi jih zgradili za 513 MW, od tega v drugih republikah in pokrajini 100 MW. V Sloveniji naj bi v tem srednjeročnem obdobju pričeli obratovati naslednji energetske objekti: TE-TO Ljubljana II, s 50 MW, Nuklearna elektrarna Krško s 332 MW (slovenski del), in HE Solkan z 31 MW. Poleg tega bo za potrebe Slovenije zgrajena TE Ugljevik 100 MW z ustreznim delom premogovnika. Poleg tega bo po programu splošne ljudske obrambe iz leta 1981 zgrajenih več malih HE in TE s pripadajočimi elementi elektroenergetskega sistema. V tem obdobju je nekaj teh elektroenergetskih objektov že pričelo obratovati.

Prihodnje leto bo rudnik urana Žirovski vrh pričel z redno proizvodnjo in bo proizvedel 70 ton uranove rude in 60 ton koncentrata uranovega oksida.

Slovensko elektrogospodarstvo pa bo pričelo v tem obdobju pripravljati in graditi proizvodne objekte z močjo okoli 700 MW za zagotovitev potrebne električne energije po letu 1985. Ti bodo pričeli obratovati v obdobju 1986 do 1990. V ta namen ima po tem dogovoru elektrogospodarstvo Slovenije nalogo, da v prvi polovici leta 1983 pripravi optimizacijo izbora objektov kontinuitete, razen za HE Mavčiče z 38 MW, ki pa je že v gradnji in bo končana do leta 1985. V tem obdobju potekajo tudi priprave za zgraditev druge nuklearne elektrarne, ki naj bi jo sofinancirale Slovenija in druge republike in pokrajine, z močjo 1000 MW, od tega za potrebe Slovenije 332 MW. Izgradnja tega objekta naj bi bila končana po letu 1992. Prav tako bodo v tem obdobju potekale priprave za izgradnjo TE in premogovnika na

OZD	v milijonih ton	
	1981—1985 skupaj	od tega za potrebe elektrogospodarstva
Rudarsko elektroenergetski kombinat		
Velenje — lignit	23,5	22,3
Revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja skupaj z rudniki Senovo, Kanižarica in Laško		
— rjavi premog	9,1	7,0

Kosovu. Za ta program kontinuitete bo porabljenih okoli 10 % rezerv, razpoložljivih za vlaganja v elektrogospodarstvo. Skupna vlaganja v osnovna sredstva omenjenega programa proizvodnih zmogljivosti za dokončanje objektov iz prejšnjega obdobja, za zgraditev prenosnega omrežja in objektov distribucije ter za naložbe v premogovništvo in Žirovski vrh, bodo znašala 29,3 milijarde din. Ta sredstva bodo zagotovljena okvirno iz sredstev na osnovi zakona o združevanju dela sredstev uporabnikov družbenih sredstev za financiranje izgradnje elektroenergetskih objektov v letu 1981 in prenosa iz leta 1980, združenih sredstev TOZD po enotnih virih, osnovah in merilih, deloma pa tudi inozemskih kreditov, lastnih sredstev, prispevkov od odjema in prispevkov za povečano priključno moč ter drugih domačih sredstev. Za oblikovanje teh sredstev se bodo ustrezno povečali prispevki od odjema in za povečano priključno moč ter cene električne energije namenjene za razširjeno reprodukcijo v odvisnosti od namensko zbranih sredstev iz prodajnih cen naftnih derivatov in drugih domačih sredstev.

Po tem dogovoru so dolžni Splošno združenje energetike, ISE, Zveza stanovanjskih skupnosti ter pristojne občine do konca leta 1983 pripraviti predlog o izgradnji potrebnih stanovanj za jamske delavce.

Del tega poglavja o energetiki v omenjenem dogovoru pa se nanaša tudi na nafto in plin, geološke raziskave, zgraditev plinovodnega sistema, program prevzema zemeljskega plina iz Alžirije, postavitve skladišč za tekoča goriva in plin, itd.

Del programa po tem dogovoru o temeljnih družbenega plana Slovenije za obdobje 1981—1985 je bil že realiziran, večina drugih obveznosti, ki izvirajo iz tega akta, pa je v fazi priprav oziroma izvajanja.

Naj poudarimo, da je med podpisniki dogovora, posebej pa še poglavja o energiji, tudi Revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja ter vrsta drugih interesnih skupnosti in organizacij združenega dela ter bank. (tl)

REK EK med največjimi v Jugoslaviji

Ekonomska politika je septembra t.l. objavila, tako kot vsako leto, podatke o največjih organizacijah združenega dela in bankah v Jugoslaviji v peteklem letu oziroma letu 1982.

Iz objavljenih podatkov povzamemo, da je SOZD Revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja na 264. mestu. Med podatki je navedeno, da je imel v preteklem letu skupnega prihodka 6,908.522.000 din, da je znašal dohodek povečan za amortizacijo 3,835.722.000 din, da so znašala povprečna koriščena osnovna in obratna sredstva 7,633.444.000 din, in da je znašalo povprečno število zaposlenih 5.490. V letu 1981 je bil REK EK na 107. mestu.

Med 164. bankami v Jugoslaviji je Ljubljanska banka — Temeljna banka Zasavje s sedežem v Trbovljah na 98. mestu (v letu 1981 na 90. mestu). Navedeno je, da so znašala v letu 1982 skupna sredstva 9,001.295.000 din.

Pri izvajalcih investicijskih del v inozemstvu je RUDIS od 61 izvajalcev na 8. mestu s skupno vrednostjo izvršenih del v inozemstvu v letu 1981 114,062.300.000 dolarjev. V tem znesku so vključena tudi dela, ki jih izvaja DO RGD - TOZD RIG v ZR Nemčiji. (tl)

Zbori delavcev

OBRAVNAVALI
DEVETMESEČNE
REZULTATE

Samoupravni organi in zbori delavcev vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti našega kombinata so zadnje dni oktobra obravnavali 9 mesečne rezultate gospodarjenja. O teh rezultatih bomo objavili podat-

ke v naslednji številki našega časopisa.

Na zborih delavcev pa so predstavniki sindikalne organizacije ob tednu razorožitve, ki je bil od 24. do 31. oktobra t.l. prebrali posebno pismo, ki se nanaša na nujnost razorožitve. S posameznih zborov delavcev so bile poslane Republišnemu svetu zveze sindikatov Slovenije resolucije oziroma pisma z obsodbami nenehnega oboroževanja ter apelirali, naj vsi prizadeti nadaljujejo aktivnosti v zvezi z razorožitvijo.

Teden razorožitve naj po mnenju organizacije združenih narodov razglasijo vse njene članice. Zavedati se je treba ugodnega pomena nevarnosti, ki jo za mir in varnost na svetu predstavlja oboroževalna tekma. Po letu 1945 je bilo na svetu več kot 146 lokalnih vojn ali vojn nan širšem območju. Vsaka od teh bi lahko zanetila svetovni vojni požar. Vojaški izdatki se na svetu približujejo znesku 800 milijard dolarjev letno in človeštvo danes ogroža nad 50.000 jedrskih oziroma atomskih nabojev. V vseh vojnah po letu 1945 je padlo oziroma izgubilo življenje preko 16 milijonov ljudi. Največ jih je padlo v Korejski in vietnamski vojni.

Naša država si v mednarodnih odnosih, skupaj z ostalimi neuvrščenimi državami dosledno prizadeva za mir na svetu, enakopravne mednarodne odnose, za razvoj in splošni napredek v svetu. Aktivna je v prizadevanjih za popuščanje mednarodne napetosti, ohranitev miru in razorožitev.

Tudi mi si moramo prizadevati, da s svojo dejavnostjo prispevamo odločilen delež pri ustvarjanju zavesti o nujnosti in potrebi organizirane dejavnosti vseh miroljubnih sil v svetu za preprečitev vojne nevarnosti, splošno razorožitev in svobodo ter enakopraven razvoj vseh narodov v svetu v miru in sožitju.

STABILIZACIJA NA VSAKEM KORAKU

Dne 7. in 8. oktobra je bila v Ljubljani 8. seja Centralnega komiteja ZK Slovenije. Na tej seji je imel uvodno besedo predsednik CK ZKS Andrej Marinc. Iz njegovega govora objavljamo najpomembnejše poudarke:

»Naše delo se ni pričelo v juliju 1983, ko smo sprejeli dolgoročni program gospodarske stabilizacije. Frontne sile in ves politični sistem so spodbujali delovne ljudi in občane. Imamo tudi že rezultate, ki obrabrujejo.

Za aktiviranje velikih rezerv, ki jih imamo še na skoraj vseh področjih, ne potrebujemo pomembnejših vlaganj, treba je le odgovorno in prizadeto uporabljati v proizvodnji in šolah pridobljeno znanje.

Kdor nima druge možnosti, bo moral sprejeti, vsaj začasno, delo kjerkoli v Sloveniji, in delo, ki je na razpolago, in tudi v praksi dokazati, da je odnos do dela ena od naših temeljnih vrednot, iz katere izvirajo tudi pravice in obveznosti.

Vztrajati moramo pri usmeritvi, da samoupravno združevanje dela in sredstev pomeni, kljub zastojem in zapletom, edino možnost za to, da bodo delavci v združenem delu lahko prevzeli v roke odločanje o celotni reprodukciji.

Pogosto smo dopuščali ohranjanje izkrivljene zavesti in družbene prakse, da socializem zmore vse, da lahko prebivamo razvoj, da, skratka, lahko živimo nad možnostmi. Podlaga za to sta bila prevelika zadolžitev in inflatorno financiranje. Sedaj prihajajo računi za takšno ravnanje.

Odgovornost moramo uveljaviti le konkretno, sicer je to le prazno govorjenje, kjer se kaže na druge — navadno zunaj tovarniškega, krajevnega, občinskega in republiškega plotu.

Ni res, da pri nas nismo uveljavljali odgovornosti in kadrovske menjave, kot to želijo nekateri prikazovati javnosti.

Ni več mogoče izstavljati računov za neorganski razvoj in za napačne odločitve drugim — bodisi kolektivom bodisi občinam ali republikam in avtonomnim pokrajinam.

Komunisti v sindikatih in gospodarski zbornici so dolžni odločno pomagati kolektivom, da bodo sprejeli takšne sisteme in modele vrednotenja dela in nagrajevanja, ki bodo sprostili ustvarjalno pobudo delavcev in strokovnjakov.

Odločno kaže zavrniti pojave in tendence, ki jih je zaznati v nekaterih javnih nastopih in v sredstvih informiranja in ki odkrito zahtevajo spremembo temeljev in ustavne zasnove političnega sistema. Koncept komune pri stabilizacijskih programih podcenjujemo in preveč smo strpni do slabosti neracionalnosti, ki se dogajajo v nekaterih regijah in občinah.

Delavec, ki resnično dela, mora biti zaščiten pred vsakršnimi zlorabami, še posebej, kadar opozarja na slabosti in sam prispeva k učinkovitemu razvoju in upravljanju z družbenimi sredstvi.

Bolj se moramo poenotiti pri opredelitvi odgovornosti ZK, za kar je po programu in statutu ZKJ in po ustavi odgovorna zveza komunistov, in kako uspešno delovati.

Naša 8. seja je skupna priprava na to, da bomo člani CK ZKS, vsi organi, organizacije in predvsem vsi člani ZK delovali med ljudmi in se skupaj z vsemi, ki jim je pri srcu to, kar smo dosegli do sedaj, in ki so pripravljeni soustvarjati boljše življenje, borili za dosledno in demokratično spoštovanje ter pošteno uresničevanje dogovorjenega.

Po njegovem govoru je imel besedo predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Janez Zemljarič. Predstavil je načrt uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v Sloveniji. Oba referata oziroma govora sta imela velik odziv, saj se je razvila zelo bogata in plodna razprava. Ob zaključku seje so bili sprejeti ustrezni sklepi. Poudarjeno je bilo, da stabilizacija terja od vsakega udeleženca in drugega občana ustvarjalni prispevek v vsakem pogledu.

Lidija Šentjunc, Pepca Kardelj in Franc Šetinc v Revirjih

Dne 5. oktobra t.l. je obiskala Trbovlje in Čebine Lidija Šentjunc, članica sveta federacije in častna članica kolektiva našega kombinata. V domu Tončke Čec na Kleku je govorila 85 slušateljem politične šole CK ZKS iz Ljubljane in Maribora. Ti so namreč obiskali Revirski muzej ljudske revolucije, obiskali pa so tudi Čebine, Barličevo domačijo, v kateri je potekal ustanovni kongres KPS. Slušateljem je govorila o razvoju delavskega gibanja in delovanju komunistične partije v revirjih.

Dne 11. oktobra t.l. pa je obiskala naš kombinat Pepca Kardelj, članica sveta federacije. V dopoldanskih urah se je udeležila na sedežu sozda pogovora s poslovodnimi in družbeno-političnimi delavci ter predstavniki samoupravnih organov. Seznanili so jo z najaktualnejšo problematiko, s katero se srečuje kolektiv kombinata že vsa leta doslej, posebno pa še v tem trenutku. Nato si je ogledala s spremstvom nekaterih tovarišev odkop premoga na širokem čelu v AB polju jame Premogovnika Trbovlje. Po ogledu se je napotila po savskem rovu do separacije premoga v Trbovljah, nato pa so jo predstavniki Termoelektrarne povabili na ogled TET in kratek razgovor. V popoldanskih urah si je ogledala Čebine. Navzoči predstavniki so ji pojasnili kako poteka gradnja nadomestne zgradbe za kmeta Barliča in kdaj predvidoma bo rekonstruirana obstoječa stavba za muzejske namene. Z obiskom v REK EK je bila zelo zadovoljna.

V torek, 18. oktobra 1983 pa je obiskal Trbovlje in Zagorje Franc Šetinc, predsednik Republiške konference SZDL. Z njim je bil tudi Miloš Prosenec, sekretar RK SZDL. V Trbovljah so se udeležili razgovora predstavniki družbeno-političnih organizacij, s posebnim ozirom na delo socialistične zveze v krajevnih skupnostih in občinah. Obrav-

navali so tudi evidentiranje kandidatov za najodgovornejše funkcije v organizacijah SZDL revirskih občin. Računajo, da bodo novoizvoljeni sodelavci omogočili razširitev dela frontne organizacije. V popoldan-

skih urah sta se gosta udeležila konference SZDL v Mlinšah pri Zagorju. Tu so se pogovarjali s političnim aktivom občine in predsedniki krajevnih konferenc SZDL o najaktualnejših problemih.

Dne 11. oktobra t.l. je obiskala kolektiv kombinata tovarišica Pepca Kardelj. O najrazličnejših problemih se je pogovarjala s predstavniki kombinata.

Foto: A. Bregant

Tovarišica Pepca Kardelj si je skupno z nekaterimi našimi sodelavci ogledala odkopno čelo AB polja Premogovnika Trbovlje. Nato se je napotila še po savskem rovu do separacije in termoelektrarne.

Foto: A. Bregant

AKTIVNOST DELEGATOV ZDRUŽENEGA DELA IN SIS V RUDNIKU SENOVO

Pri oceni aktivnosti delegatov rudnika Senovo ne moremo mi mo težav in slabosti s katerimi se srečujemo pri delu delegacij.

Ena bistvenih ovir za kvalitetno in prizadevno delo

so še vedno preobsežni materiali z množico statističnih podatkov in balastom besed, ki zamegljujejo bistvo problemov in predlaganih rešitev, zato ni čudno, da so posamezna vprašanja delegatom tuja.

Pa ne, da naši delegati ne bi bili sposobni, da ne bi bili zainteresirani, samo povedati, pojasniti je treba. Pa ne tako, da je v OZD potreben štab ljudi ki bo materiale predelal in jih »prevedel« v razumljivo govorico, jih posredoval delegatom; da jih bodo lažje razumeli!

Strinjam se s tistimi, ki trde, da vseh stvari ne moreš poenostavljati, ker bi tako lahko okrnili bistvene elemente vsebine, vendar se ne morem in nočem strinjati s tistimi, ki trde, da drugače ni mogoče celovito prikazati dela. To bi morali zahtevati delegati na vseh področjih in doseči, da bi bil Naš glas, skupne delegatske informacije, ki jih izdaja INDOK center Krško resnično glas delegatov.

Prav gotovo bi Naš glas objavljala delegatska gradiva za posamezne seje skupščin SIS ali ZZD, pri čemer bi posebej lahko opozarjali delegate na pomembne zadeve. Sicer je tako obveščanje že uporabil, in kadar ga je, je bilo tudi delo delegatov lažje, vendar tega ne dela dosledno (za vsako sejo in za vse skupščine).

Poleg te težave pa moramo pokazati tudi na lastne slabosti. Ves material pošiljajo strokovne službe SIS direktno predsednikom delegacij, ki potem delegacije niti ne skličejo, tako da ni koordinacije stališč.

Ko smo na to opozorili delegate tako na OO kot na OO ZK, so navedli dvojne razloge, in sicer:

— pretežna večina delavcev je vozačev, vezanih na delavske prevoze;

— delo poteka v izmenah, delegati pa so iz različnih delov delovnega procesa, tako da je težko sklicati delegate izven delovnega časa.

Zato ni čudno, da reagiramo šele na odločitve, ki so že sprejete v skupščinah, in ki niso v skladu s stališči in mnenji delavcev, delegati pa niso izkoristili možnosti pripomb delegatskih vprašanj, skratka možnosti sooblikovanja sklepov. Naslednja težava in slabost so delegatska vprašanja. Kljub temu, da delegatska vprašanja ali spremeni-jevalne predloge sklepov, ki jih žele postaviti, koncipiramo v pisni obliki, da bi jih laže posredovali na skupščini, delegati niso zadovoljni. Zadovoljni pa niso niti z načinom reagiranja na njihova vprašanja niti z odgovori.

Vsako pripombo oziroma predlog komentirajo pooblaščen predstavniki interesne skupnosti na tak način, da delegat ne želi več diskutirati, ker se ne zdi sam sebi dovolj poučen in dovolj spreten.

Po drugi strani pa je tudi res, da delegati premalo uveljavljajo svojo pravico in dolžnost v zvezi s sprejemanjem smernic za njihovo delo in povezovanjem z organi upravljanja v DO, zlasti v tistem delu vprašanj, ki so posebnega pomena za DO in delavce, posebej pa osnove plana družbenih potreb občine in predlogov za izločanje dela dohodka za skupne in splošne potrebe ter druge odločitve ki posegajo na področje sprejemanja materialnih obveznosti.

Kljub vsem naštetim slabostim in težavam, za katere se zdi, da se skoznje vleče kot rdeča nit misel, da je premalo pravočasnega, jedrnatega in jasnega informiranja, moramo vendarle opozoriti na primere dobrega delovanja delegatov ki kažejo na to, da se izboljšujejo razmere na tem področju oziroma da jih je mogoče izboljšati. Pri tem je potrebno izpostaviti zlasti delo delegatov ZZD in delegatov SIS za stanovanjsko gospodarstvo. Delegacija ZZD se dokaj redno sestaja, oblikuje stališča, postavlja vprašanja in predloge.

Delo delegacije SIS za stanovanjsko gospodarstvo pa je prav

vzorno in tudi najbolj uspešno, saj delegati aktivno sooblikujejo sklepe, stališča, smernice in poskrbijo tudi za povratne informacije.

Te zapisane ugotovitve in razmišljanja izhajajo iz razprav na OO ZS in OO ZK rudnika ki je terjala od obeh družbenopolitičnih organizacij, da v svoje programe aktivnosti za letošnje leto vnesejo kot prioriteto nalogo skrb za pravočasno pravilno, celovito in dobro obveščanje.

Pa smo to nalogo v celoti uresničili?

Pred nami so volilno-programske konference ZK, torej čas in prostor, kjer moramo spregovoriti tudi o tem. Jasno, konkretno in jedrnato.

Jana Čepin

USPEH PROSTOVOLJNEGA DELA V RUDNIKU SENOVO

Kolektiv rudnika Senovo je v soboto 22. oktobra t.l. prostovoljno delal tako na proizvodnji premoga, kakor tudi pri drugih delih — na separaciji, v delavnicah in drugod. Odziv je bil zelo velik in akcija je naletela na odobravanje na vseh ravneh. Režijski delavci, med katere sodijo tudi administrativni, finančni, komercialni in drugi delavci, so se udeležili dela bodisi v jami, bodisi pri zunanjih fizičnih opravilih. Akcija je bila dobro organizirana in zelo uspešno izpeljana. Kolektiv je s tem tudi v tej obliki prispeval svoj delež k stabilizacijskim prizadevanjem. Priznanje vsem, ki so k temu pripomogli v kakršnikoli obliki.

AKTIVNOST DELEGATOV ZDRUŽENEGA DELA IN SIS V ZAGORJU OZIROMA ZAGORSKIH TOZL IH

TOZD in DS na področju Zagorja imajo v mandatni dobi 1982/86 izvoljene delegacije za zbor združenega dela in za zbor uporabnikov Samoupravnih interesnih skupnosti. TOZD Predsednik Kotredež ima samostojne delegacije, to se pravi za vsako internsko skupnost svojo delegacijo, dočim imajo manjše TOZD in DS združene delegacije to se pravi eno delegacijo za več SIS. V teh delegacijah skupaj deluje skoraj vsak četrti delavec, zaposlen na področju Zagorja.

Če rečemo deluje moramo žal ugotoviti precejšnjo neaktivnost, oziroma vse večje upadanje zanimanja za delo v delegacijah. Tega sicer ne moremo trditi za vse delegate, velja pa za pretežno večino, tako da je sklepčnost delegacij vedno vprašljiva. Ob že starih ugotovitvah, »preobširna gradiva za seje, nerazumljivo sestavljena gradiva in pa mogoče tudi premajhna pomoč delegatom s strani strokovnih služb«, se zadnje čase pojavljajo tudi drugi problemi v zvezi z delom delegatov in delegacij.

V sedanjih zaostrenih pogojih gospodarjenja so delegati nemalokrat postavljeni pred odločitve, za katere se zelo težko odločajo in tudi glasujejo. Prav v mesecu septembru smo bili ob sprejemanju stabilizacijskih programov samoupravnih interesnih skupnosti priče precejšnjega nezadovoljstva med delegati, saj so bili le-ti mnenja, da ne morejo veliko ali nič vplivati na predlagane stabilizacijske ukrepe, in da ti ukrepi več ali manj že v naprej veljajo. Prav ta nemoč pa v veliki meri vpliva na aktivnost delegatov v delegacijah samoupravnih interesnih skupnostih.

V delegaciji zbora združenega dela je aktivnost nekoliko boljša, vendar naši delegatji delujejo pod nekakšnim pritiskom glede na izgube v premogovništvu od predstavnikov DPS, prav tako, pa tudi od drugih delegatov v zboru združenega dela. Očitajo jim predvsem premajhno aktivnost pri reševanju teh problemov, čeprav vsi vemo, da bo za rešitev potrebna širša akcija v našem kombinatu in v vseh DPS v Zasavju. Prav to dejstvo, saj skoraj ne mine skupščina, da ne bi razpravljali o premogovništvu in nakopičenih problemih v zvezi z njim, precej vpliva na delo in razpoloženje ter aktivnost delegatov v zboru združenega dela.

Vsekakor z delom in učinkom naših delegatov v SIS in ZZD ne moremo biti zadovoljni, tako da bo potrebno še precej naporov predvsem delavcev v strokovnih službah in predstavnikov DPO in TOZD in DS na področju Zagorja, da bomo poživili njihovo delo.

Svato Zupančič

Priznanje inovatorjem v Hrastniku

Raziskovalna skupnost občine Hrastnik je v začetku oktobra t.l. podelila hrastniškimi inovatorjem iz raznih organizacij združenega dela priznanja in nagrade. Prejeli so jih delavci, ki so v preteklosti prispevali k izboljšanju gospodarjenja in produktivnosti ter določenim prihrankom, bodisi v materialu ali stroških. V uvodnem razgovoru so navzoči na tem priložnostnem slavlju ugotovili, da dajemo inovatorjem, racionalizatorjem in dajalcem koristnih pobud mnogo premalo priznanj in pohval. Pogosto so na poti razne subjektivne ovire.

Nagrade po 5.000,00 din so prejeli:

Mladina iz OO ZSMS premogovnikov Hrastnik, Ojstro in RESD ter PD Hrastnik je 9. 10. t.l. organizirala ekskurzijo. Obiskali so med drugim Kumrovec z rojstno hišo maršala Tita.

— Milan Duh iz TOZD RESD Hrastnik, DO ZPT za izboljšavo rosilne stojke pri hidravličnem podporju;

— Milan Učakar iz Sijaja;

— Branko Alauf, Drago Majcen in Jože Grčar iz Jutranjke na Dolu pri Hrastniku.

Iz hrastniške Steklarne so prispevali svoje: Vinko Vintar, Albin Lavrič, Branko Sebasu in Branko Pepeljak. V Tovarni kemičnih izdelkov pa so prejeli nagrade za inovacije dr. France Kaluža, Vojteh Šegan, Anton Salmič in Mirko Kovač. Prav tako sta prispevala svoj delež Branko Tušek in Božo Škrlec ter Ivan Kranjc in Marko Rafael iz SGD Beton TOZD Operativa Hrastnik.

Po 2.000,00 din nagrade je ta Raziskovalna skupnost podelila še Branetu Zupančiču, Francu Podmeniku, Alojzu Aškercu, Vladimiru Jutreši, Stanetu Deželaku, Borisu Krežetu, Jožetu Medvešku in Radetu Dorniku. Vsi inovatorji so poleg denarnih nagrad prejeli tudi diplome in značke.

Hrastniška raziskovalna skupnost pa sofinancira tudi dve raziskovalni nalogi. V TKI bodo sodelovali s 150.000,00 din pri razvoju novih izdelkov, s 70.000,00 din pa v KOP

Hrastnik za pripravo proizvodnje univerzalne tipske hale. Vsem nagrajencem naše čestitke!

DELOVNA AKCIJA V KS CENTER TRBOVLJE

Vključevanje mladih našega kombinata v delo krajevnih skupnosti je ena izmed osnovnih nalog, ki izhajajo iz akcijskega programa koordinacijske konference OO ZSMS SOZD REK EK. Prav zato smo se udeležili delovne akcije, ki je bila v soboto 24. 9. 1983 v KS Center Trbovlje in po dogovoru s predstavniki šole in krajevne skupnosti naj bi urejali igrišče za mali nogomet in prostor za igrali pri Osnovni šoli — pedagoški enoti Alojz Hohkraut. Ti so nam tudi povedali, da so krajanji doslej naredili že nekaj sto prostovoljnih ur, da bi lahko igrišče odprli koncem septembra ob dnevu pionirjev. Delovna akcija se je začela ob 8,30 in je trajala do 13,30. Delali smo po skupinah. Tako smo naredili izkop za peskovnik in izdelali opaž, postavili in prebarvali

igrala, popravili betonsko ograjo okrog šole in prebarvali železno ograjo, ter postavili 20 m žičnate ograje. Akcije se je udeležilo 20 mladincev in sicer: Svetomir Mikunovič, Radenko Samardžić, Milan Mirinkovič, Bajro Smajič, Marinko Aščerič, Štefan Gorza, Drago Smode, Bojan Škrlep iz TOZD Premogovnika Trbovlje; Anton Janc, Milorad Iverič, Milan Ungar, Isad Židič iz TOZD Premogovnik Ojstro; Majda Majdič-Skrinar, Toni Lisec, Janez Janc, Suzana Čučnik, Matjaž Šintler iz TOZD RŠC; Rado Križnik, Sejruđin Delič iz TOZD Separacije Zagorje.

Iz KS in šole pa so sodelovali: Milena Zidar, Dragi Pajič, Cvetko Kolman in Gusti Čekada.

Po akciji je sledil pogovor o nadaljnjem sodelovanju med KS Centrom Trbovlje, še posebej šole in mladimi SOZD REK EK.

Božo Marot

Nekateri štipendisti našega kombinata so se 3. septembra zbrali na vsakoletni razgovor, nato pa so si ogledali jamo premogovnika Trbovlje.

Foto: B. Škrlep

Ohraniti in gojiti je treba tradicije delavskega gibanja

Dne 11. oktobra se je sestala na Medobčinskem svetu zveze sindikatov revirskih občin v Trbovljah komisija za tradicije delavskega gibanja pri Medobčinskem svetu sindikatov revirskih občin. Predsednik komisije je Janez Narad, člani pa so iz vseh treh revirskih občin. Seji je prisostoval tudi predsednik komisije za tradicije delavskega gibanja pri Republiškem svetu zveze sindikatov Slovenije Vinko Trinkaus.

Komisija je imela nalogo, da pripravi za začetek minimalni program, ki ga bo treba izvesti preko enakih komisij, ki so ustanovljene pri občinskih sindikalnih svetih. Komisija pri Medobčinskem svetu pa bo koordinator tega dela. Naloga sindikatov je, da ohranijo številne dogodke iz zgodovine delavskega gibanja v posameznih občinah in v republiki zanamcem. CK ZKS je pred nedavnim ugotovil, da sindikati na tem področju doslej niso dovolj

storili. Zato je dal Marjan Orožen, predsednik slovenskih sindikatov pobudo, da se delo teh komisij pri republiškem svetu, pri medobčinskih svetih in občinskih svetih sindikatov oživi in preide h konkretnemu delu. Poudarjeno je bilo, da je naloga občinskih komisij usmerjena predvsem v zbiranje gradiva iz sindikalnega gibanja, bodisi iz stare Avstrije, stare Jugoslavije in za čas po letu 1945. S starejšimi sindikalnimi aktivisti je treba opraviti razgovore in jih posneti oziroma zapisati. Tudi povojna zgodovina sindikatov je zelo pomembno in relevantno gradivo, ki ga je treba pomanjkljivo evidentirati in obdelati. Spomniti se je treba na prva leta državnega socializma kasneje Informbiroja, začetne vloge sindikatov v prvih letih samoupravljanja, njihovo vlogo na področju obnove domovine, zviševanja produktivnosti, oskrbe socialnega varstva, stanovanjskega in ostalega družbenega standarda, kulture in pro-

svete, sodelovanja z ostalimi političnimi organizacijami, itd. Omenjeno je bilo, da naj bi vsaka OZD vodila kroniko svojega dela, vključno s kronikami oziroma dejavnostjo dela družbeno-političnih organizacij. Prav tako naj bi obvezno vodile kroniko pisno in slikovno posamezne občine oziroma občinske skupščine. Prav na tem področju pa je precej lukenj. Seveda pa je za zbiranje dokumentov potreben čas in pa vestnost. Le dokumenti so najpomembnejši vir gradiva za solidno obdelavo. Komisije naj bi se pri svojem delu omejile na določeno obdobje, medtem ko bi podrobno obdelavo prepustili profesionalnim delavcem v muzejih in podobnih poklicnih institucijah.

Komisija je sprejela program svojega dela, ki ga bo posredovala občinskim komisijam za ohranjanje tradicij delavskega gibanja, te pa bodo poiskale stik s področnimi občinami in

organizacijami združenega dela. Predvsem bo treba popisati in na ustreznem mestu shraniti delo sindikalnih organizacij. Popisati sindikalne aktiviste za vsa leta nazaj, intervjuvati bo treba bivše sindikalne delavce, sprožiti njihovo akcijo za zbiranje slikovnega gradiva podrobneje obdelati Bratovsko skladnico rudarjev in vpliv sindikatov na njeno delo ipd.

Na seji je bilo izrečenih precej dobrih predlogov vendar bo treba preiti h konkretnemu delu. O tem je članom komisije ob koncu seje govoril Rado Perger, predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Trbovlje. (tl)

Drugi tabor

LJUDSKE
FRONTE NA
MRZLICI
USPEL

Dne 4. septembra 1983 je potekal na Mrzlici drugi tabor ljudske fronte. Letos ga je organiziral Medobčjski svet SZDL Celje s sodelovanjem občinskih konferenc SZDL Žalec in Titovo Velenje ter revirskimi občinami oziroma občinskimi konferencami SZDL ter okrožnimi odbori OF iz obeh območij. Tudi letos je bil organiziran v spomin na tradicionalna predvojna srečanja delavcev in mladine iz revirskih občin, Savinjske doline in drugih slovenskih občin na Mrzlici.

Proslava je potekala pri Poldetovi koči na Štorovem travniku, tako kot vsa predvojna zborovanja delavcev.

Tabor se je pričel ob 11. uri. Uvodne besede je spregovoril predsednik Občinske konference SZDL Titovo Velenje, nato pa je sledil slavnostni govor prvo- borca Petra Šprajca iz Titovega Velenja. V svojem govoru je kronološko opisal razvoj delavskega gibanja v revirjih in Savinjski dolini s posebnim ozirom na Mrzlico kot stičiščem

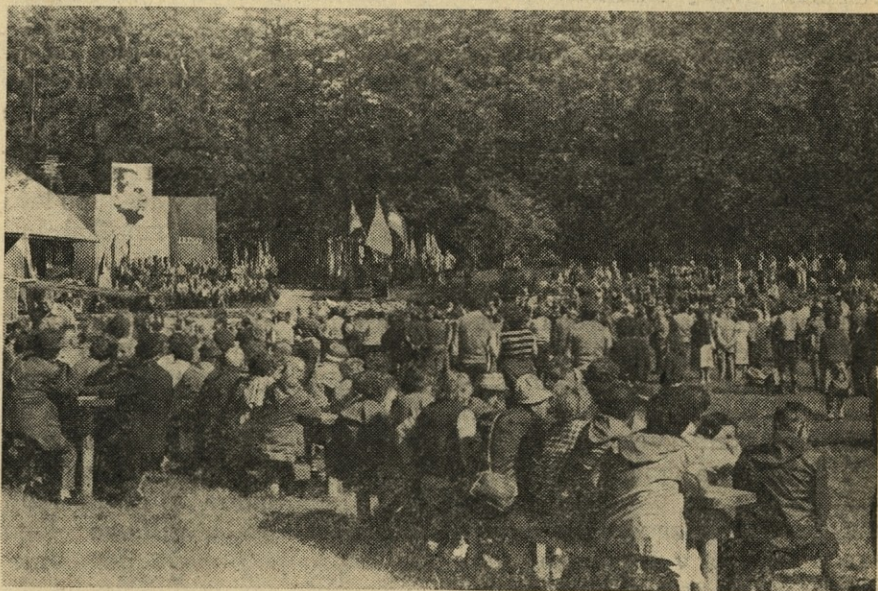
Dne 4. septembra 1983 je potekal na Mrzlici II. Tabor ljudske fronte. Na njem je govoril prvoborec Šprajc iz Titovega Velenja, v programu pa so sodelovali Delavska godba Trbovlje, moški pevski zbor in recitatorji iz Prebolda in Žalca.

Foto: M. Cerinšek

delavcev obeh področij. Omenil pa je tudi sedanji trenutek in izrazil optimizem, da bomo sedanje gospodarske težave prav tako uspešno prebrodili, kakor smo prebrodili še hujše težave v času okupacije in v prvih povojnih letih. Ob zaključku je posebej pozdravil vse delavce in občane revirjev in Savinjske doline ter naslednico OF in Ljudske fronte SZDL.

V kulturnem delu programa je sodelovala Delavska godba Trbovlje pod vodstvom Mihe Gunzka, moški pevski zbor iz Prebolda ter recitatorji in zabavni ansambel iz Žalca.

Promet je bil dobro urejen in tudi druge organizacijske zadeve so bile uspešno izpeljane. Tabora se je udeležilo okoli 3.000 občanov iz revirjev in Savinjske doline. Na voljo so

Ob lepem sončnem vremenu se je II. Tabora ljudske fronte na Mrzlici udeležilo več tisoč občanov iz revirjev in Savinjske doline.

Foto: M. Cerinšek

bile posebne spominske značke, spominski poštni žig ter drugi spominki in značke. Prehrano je imelo na skrbi gostinstvo iz Žalca ter Planinsko društvo Trbovlje, ki je prav tako sodelovalo pri izvedbi letošnjega tabora, bodisi v organizacijskem delu, pa tudi pri izvedbi. Naslednji, to je III. tabor ljudska fronte na Mrzličici bo prav tako v začetku septembra leta 1984. Organizacijo tega odbora pa bodo imeli na skrbi družbeno-politični delavci in organizacije revirskih občin in PD Trbovlje.(tl)

Jamski reševalec

Centralna jamska reševalna služba slovenskih rudnikov s sedežem pri SOZD REK FLL DO Rudnik lignita Velenje v Titovem Velenju izdaja od lanskega leta dalje svoje glasilo Jamski reševalec. Izhaja v nakladi 1000 izvodov, tiskajo pa ga v Titovem Velenju. Namenjen je vsem jamskim reševalcem v slovenskih rudnikih. Domala vse reševalne čete v posameznih rudnikih so s posebnim sporazumom povezane v Centralno jamsko reševalno službo v Titovem Velenju.

V začetku oktobra tega leta je izšla že četrta številka tega glasila. Vsebuje poročilo o poteku skupne reševalne vaje slovenskih rudnikov v rudniku živega srebra Idrija, ki je bila 11. 6. 1983. O rezultatih te vaje smo v našem listu že poročali. Objavlja tudi pregled dela te centralne postaje. Postaja je aprila letos pričela z delom novo ustanovljenega servisa za preglede in popravila reduciranih ventilov za vse reševalne aparate, letne preglede reševalnih aparatov, preglede in popravila interferometrov in zahtevnejša popravila reševalnih aparatov. Servis ima dovolj re-

zervnih delov. Glasilo pa vsebuje tudi poročilo o športnih tekmovanjih po končani skupni reševalni vaji. Zanimiv je prispevek na temo »Demonstracija naprave za radijsko sporazumevanje reševalcev«. Prispevek se navezuje na demonstracijo sprejemno — oddajne radijske naprave RTS 100, ki jo je francoska firma SILEC D. S. I. dne 6. 1983 prikazala v jami rudnika Velenje. Naprava je samovarna in je namenjena sporazumevanju v jamah z metanskim režimom. Na koncu je objavljen še krajši prispevek z obiska pri najstarejšem še živem jamskem reševalcu v RLV Jožetu Blatniku.

Glasilo jamskih reševalcev Slovenije bo sčasoma postalo še zanimivejše, ko bodo v njem objavljali prispevke tudi reševalci iz ostalih slovenskih rudnikov. Uredništvo bo zanesljivo veselo slehernega dobrega prispevka.(tl)

Preventivno

ZDRAVLJENJE JE NUJNO
IN OPRAVIČLJIVO

Naše delovne organizacije že vrsto let organizirajo preventivno zdravljenje v raznih zdraviliščih. Število članov kolektiva, ki ga lahko koristijo po sprejetem pravilniku pa je največkrat omejeno glede na razpoložljiva sredstva. Tudi čas zdravljenja se je skrajšal od prejšnjih 21 na kasnejših 18 in sedanjih 14 dni. Preventivno zdravljenje je pogojeno poleg določil pravilnika tudi z mnenjem pristojnega zdravnika in socialne službe.

Del članov kolektiva, ki so prišli letos v izbor za preventivno zdravljenje je bil napoten glede na njihovo zdravstveno stanje in priporočila tudi v zdravilišče Radenci. Z nekaterimi od teh smo se pogovarjali in so v zvezi s preventivnim zdravljenjem povedali svoja mnenja in vzroke zakaj so prišli v zdravilišče.

Povedali so naslednje:

— Miha Obrez, kopač — rušak

v jami TOZD Premogovnik Ojstro, doma s Pleskega, ima 29 let delovne dobe v jami. »V Radence so me poslali, da bi si opomoglo srce in ožilje. Letos spomladi sem imel namreč infarkt, sedaj pa koristim štirinajstdnevno preventivno zdravljenje, ki traja od 19. septembra do 3. oktobra. Zdraviliški zdravnik mi je na podlagi predhodnega pregleda predpisal kopeli z ogljikovim dioksidom v banji, in štiricelične kopeli rok in nog, pa še nekaj drugih vaj. Počutim se mnogo bolje kot sem se počutil doma. Hrana je v redu in sem z njo zadovoljen, lišpav nisem bil nikoli. Mnenja sem, da bi moralo zdravljenje trajati vsaj 21 dni. Brez dvoma je preventivno zdravljenje upravičeno, saj človeka tu tako zrihtajo, da greš kmalu lahko na delo. Tukaj sem prvič, in bi rad, da bi bil še kdaj deležen preventivnega zdravljenja. Upam, da bom kmalu lahko normalno zopet delal, in da me noge ne bodo več tako bolele. Želim, da bi to zdravljenje razširili na večje število članov kolektiva.«

— Alojz Kranjc, kopač — gospodar čela v jami TOZD Premogovnik Hrastnik, star 45 let in 24 let delovne dobe v jami. Doma je blizu Laškega. »Tako kot drugi, sem tudi jaz na preventivnem zdravljenju. Že nekaj časa me matra, srce in žile. Temu pa velja dodati še to, da sem imel pred kratkim zlomljeno nogo, in seveda nekaj časa nisem bil na delu. Zdravnik mi je predpisal kopanje v banji, vaje za razgibavanje, dobivam parafinske obloge, ipd. Počutim se mnogo bolje, predvsem zaradi noge, medtem ko pri srcu in ožilju še ni zaznati večjega uspeha. Brez dvoma se bolje počutim. Najbrž bi se moral zdraviti dalj časa, da bi bil uspeh večji. Hrana je dobra. V prostem času z ostalimi sodelavci hodim na izlete, kolikor le morem. Zaradi hoje s palico sem bil marsikdaj prikrajšan pri izletih razen, kadar je zdravilišče organiziralo avtobusni izlet. Preventivno zdravljenje se splača in ga je treba nujno obdržati tudi v bodoče. Mnenja sem, da bi morali število dni preventivnega zdravljenja povečati in vključiti vanj še večje število članov kolektiva. Vidim, da je tudi drugim to zdravljenje precej koristilo, saj

smo vsi pridobili na kondiciji in volja do dela se je brez dvoma povečala.«

— Milan Kovač, vrtnarski mojster, vodja rudniške vitnarije v DO DO ZPT — DS Pomožna dejavnost Trbovlje, star 62 let in 40 let delovne dobe. »Dolga leta nisem poznal dopusta. V začetku ne kot rudar v jami, kasneje pa tudi ne kot vrtnar. Zaradi visokega pritiska me je prizadela možganska kap in odpovedala mi je desna stran, noga in roka, pa tudi govor. Kolektiv me je po zdravniškem priporočilu predlagal za preventivno zdravljenje in sem vsem za to zelo hvaležen. Moje vaje so seveda nekaj posebnega, posebna je telovadba, vaje s prsti, razgibavanje, kopanje, in privajanje posameznih prstov na delo. Moram reči, da je to zelo težko, potem ko odpovedo posamezni organi. Tako sem se zadnje dni že lahko s pomočjo leve roke tudi podpisal. V zdravilišču se počutim mnogo bolje, vendar je res škoda, da ni mogoče zdravljenja podaljšati, posebno ko se začnejo kazati prvi znaki izboljšanja. Hrana je odlična. Bivam v Radinu. Skorajda nismo navajeni takega bivanja. V prostem času, to je popoldan se sprehajam po parku, kolikor lahko, včasih grem na izlet tudi z avtobusom. Vem, da bo obnova roke in noge ter govora trajala dalje časa, vendar si predvsem želim, da bi vsaj roko lahko kmalu vnovič uporabljal. Sedaj sem v mnogočem odvisen od svojcev in pomoči. Predvsem se moram zahvaliti ženi za potrpežljivost in pomoč. Vsak član kolektiva naj bi pred upokojitvijo kdaj koristil preventivno zdravljenje, če seveda prej ni imel možnosti. Če ne drugega, se tu vsaj dobro spočiješ, z raznimi masažami pa te tako, predelajo, da se včasih počutiš prav mladega. Še enkrat vsem članom kolektiva REK EK zahvala za financiranje preventivnega zdravljenja.«

— Zlatko Ban, rudar, strelni mojster v jami TOZD Premogovnik Kotredež, star 47 let in 29 let delovne dobe. »Na preventivno zdravljenje so me poslali predvsem zaradi visokega pritiska in težav, ki jih imam s hrbtenico. Predpisali so mi kopeli v banji, podvodno masažo, te-

vadbo v bazenu, nategovanje in podobno. Razumljivo je, da uspeh ne pride takoj, in da je potrebno daljše zdravljenje. Olajšanje čutim in imam občutek, da takšno zdravljenje preprečuje nadaljnji razvoj bolezni. Pritisk se mi je znižal in se bolje počutim. Hrana je v redu. V prostem času gremo z drugimi tovariši na izlete v bližnjo okolico, predvsem pa v hosto, kjer tu in tam najdemo kakšno gobo. Upam, da bo rezultat zdravljenja uspešen, in da se bodo ugodne posledice čutile tudi potem, ko bom zopet na delu. Menim, da bi kljub stabilizaciji morali namenjati samoupravni in poslovodni organi večja sredstva za preventivno zdravljenje. Predvsem naj bi se tega zdravljenja udeležilo večje število članov kolektiva, in da bi se za kakšen dan zdravljenje podaljšalo.

Omogočiti bi morali, da bi Občinske zdravstvene skupnosti plačevale vse zdravstvene storitve, tako kot so jih pred leti. Večina nas, ki imamo obsežnejšo terapijo moramo namreč iz lastnega žepa doplačevati zdravstvene storitve, poleg tistih, ki jih deloma 'nosi' kolektiv. Moram poudariti, da sem rad doplačal te storitve, ker upam, da mi bo vse to koristilo. Rad bi šel na podobna zdravljenja tudi naslednja leta in menim, da pri tem ne bi smeli preveč varčevati, ker se mi zdi vsako preventivno zdravljenje, kakor bi namazal dotrajan stroj z novo mastjo. Mnenja sem, kot ostali moji tovariši s katerimi se tukaj zdravimo, da se je treba kolektivu REK EK zahvaliti za organizacijo tega zdravljenja, radi pa bi vsi, da bi bilo tega deležno večje število sodelavcev. Priznanje pa je treba izreči tudi zdravilišču, predvsem pa večini osebja, s katerimi smo sodelovali, to je zdravnikom in fizioterapevtom.« (tl)

35 let Strojne tovarne Trbovlje

IZ RUDNIŠKE
OSREDNJE DELAVNICE
JE NASTALA
STROJNA TOVARNA
TRBOVLJE

Kolektiv Strojne tovarne Trbovlje je v soboto 15. oktobra 1983 proslavil svoj 35-letni obstoj. Letošnjo proslavo so povezali z vsakoletnim dnevom samoupravljalcev, ki so ga običajno proslavljali v septembru v svojem počitniškem domu v Lontovžu pod Kumom.

Proslavo 35-letnice STT so izpeljali v novozgrajeni proizvodni dvorani, namenjeni za proizvodnjo rudarske mehanizacije. Tega dne so organizirali od 9. do 10,30 ure ogled proizvodnih prostorov, od 10,30 do 10,50 je imela Delavska godba svoj promenadni koncert na prireditvenem prostoru, ob 11. uri pa se je začela osrednja proslava. Predsednik delavskega sveta STT je imel pozdravni nagovor, nato pa je govoril Zvone Filipovič, izvršni sekretar CK ZKS kot slavnostni govornik.

V svojem govoru je čestital kolektivu Strojne tovarne Trbovlje ob njegovem jubileju, hkrati pa je povezal svoje čestitke tudi z našimi splošnimi prizadevanji za stabiliziranje gospodarstva. Omenil je prizadevanje za čimvečji izvoz predvsem na zahodna tržišča, zaostajanje nosilcev razvoja strojništva v naši državi, nadalje o nujnosti nadaljnjega razvoja tehnologije, projektiranja, izvajanja investicijskih naložb, organiziranja inženiringa poslov itd. ZPS bo morala na tem področju storiti več kot doslej. Predlagal je, da se STT tesneje poveže s poslovnima skupnostima RUDIS in SMELT. Večji poudarek bo treba dati v bodoče razvoju.

Podeljena so bila priznanja 48 članom kolektiva STT, ki so zaposleni v tej tovarni od leta 1948, to je od njene ustanovitve.

V kulturnem delu programa je sodelovala Delavska godba Trbovlje pod vodstvom Mihe Gunzka ter moški pevski zbor STT pod vodstvom Branka Vrtka. Sodelovali so še recitatorji. Prisotne so pozdravili pionirji iz OŠ PE Alojza Hohkrauta, poslano pa je bilo tudi pozdravno pismo predsedstvu SFRJ. Po končanem uradnem delu proslave je sledilo družabno srečanje, katerega so se udeležili člani kolektiva in gostje.

Naj na kratko v zvezi z razvojem te tovarne orišemo tudi razvoj rudniških delavnic, ki so bile zgrajene

na mestu, kjer stojijo sedaj objekti Strojne tovarne Trbovlje.

Leta 1873 je Trboveljska premogokopna družba pokupila majhne rudnike prejšnjih lastnikov. Vsak od majhnih rudnikov (Maurerjev in Vodenski) sta imela manjše delavnice. Iz Maurerjeve delavnice se je kasneje po združitvi rudnikov razvila centralna rudarska delavnica. Na tem mestu je stala, kakor piše zgodovinar Janko Orožen, Rusova mizarska delavnica ob železnici, in to na mestu, kjer sedaj stoji osrednja stavba STT. Centralne delavnice so bile leta 1878 še nameščene v barakah, leta 1880 so zgradili za delavnico nov krov in se je že delila na večjo kovačnico s štirimi ognjišči, mehom in vrtalnim strojem, v manjšem delu pa je bila mizarska delavnica s tremi stružnicami in brusom. Leta 1885 in 1887 so iz stare separacije prestavili v delavnico obe vrtalni strojnici in jih pričeli poganjati s parnim strojem, ki je dobival paro iz zidanega kotla takoj poleg delavnic. Leta 1888 so povečali kovačnico in dodali dve novi ognjišči. Leta 1900 so v bližini delavnice zgradili parno žago in napravili od nje dve transmisiji. Na severni strani pa so zgradili večji prizidek za ključavničarski oddelek. Leta 1905 je dobila mizarska delavnica lasten prostor. Leta 1913 so postavili novo kovačnico in v njej namestili lastno transmisijo. Celotna delavnica je zavzemala površino 8.000 m². V delavnici so popravljali lokomotive, motorje, skoznjo je bil speljan tir, izdelovali pa so razne manj zahtevne izdelke. Že Rus se je lotil izdelovanja lesenih jamskih vozičkov. Ob koncu prve svetovne vojne je bilo v tovarni zaposlenih 220 delavcev — ključavničarjev, elektrikarjev, mizarjev itd. Leta 1919 je bila delavnica izločena iz tedanjega zunanjega obrata in je postala samostojen obrat Rudnika Trbovlje pod imenom Osrednja delavnica. Leta 1922 je bil zgrajen osrednji del delavnice, leta 1933 pa je bila savska delavnica izločena iz sestava Osrednje delavnice. Med obema vojnima so v osrednji delavnici opravljali velika in mala popravila rudarskih strojev in naprav, pričeli so izdelovati enostavne stroje in naprave. Vlada FLRJ je 15. oktobra 1948, v času, ko so bili za-

Kolektiv Strojne tovarne Trbovlje, katere predhodnice so bile osrednje rudniške delavnice Rudnika Trbovlje, je v soboto 15. oktobra 1983 proslavil svoj 35. letni obstoj. V novozgrajeni tovarniški dvorani za rudarsko mehanizacijo so v okviru programa nastopili Delavska godba Trbovlje pod vodstvom M. Gunzka in moški pevski zbor STT pod vodstvom Branka Vrteka.

Foto: D. Amon

savski rudniki povezani v generalno direkcijo Zasavskih premogovnikov v Trbovljah, izdala odločbo, s katero je ustanovila samostojno podjetje »Centralne rudarske delavnice« Trbovlje, na kratko CRD. Novo podjetje je bilo zveznega značaja. V začetku je imelo tri oddelke: kovinarskega, mizarskega in finomehničnega.

L. 1949 se je iz sestava Centralnih rudarskih delavnic izločila delavnica na Gvidi ter elektro obrat. Ti dve delavnici tvorita sedaj DO Industrijske montažne delavnice s tozdoma SIMD in EIMD. Tako »očiščena« osrednja rudniška delavnica oziroma novo podjetje Centralne rudarske delavnice je v začetku zaposlovalo 370 delavcev. Dne 31. 8. 1950 je kolektiv izvolil svoj prvi delavski svet in 9. 9. 1950 prevzel tovarno v upravljanje. Dne 23. 2. 1950 je CRD v fazi decentralizacije gospodarstva prešla v pristojnost LR Slovenije. Dne 1. 1. 1952 se je iz sestava CRD izločila mizarska delavnica in je nastalo Splošno mizarsko podjetje Trbovlje s prostori ob Savinjski cesti, kjer danes stoji tovarna pohištva. Dne 4. 4. 1952 se je podjetje poimenovalo po revir-

skem revolucionarju Mihi Marinku in je dobilo naslov Strojna tovarna Mihe Marinka Trbovlje. 2. 11. 1952 je tovarna ustanovila lastno industrijsko kovinarsko šolo v Trbovljah. Dne 31. 12. 1952 se je iz sestava CRD izločila finomehnična delavnica, ki je postala samostojno podjetje Mehanika Trbovlje.

Dne 11. 1. 1953 se je tovarna preimenovala v Strojno tovarno Trbovlje. Na priporočilo družbeno-političnih organizacij s namreč podjetja naj ne bi imenovala po še živih revolucionarjih. Dne 13. 8. 1953 je državni sekretariat za gospodarstvo LR Slovenije odobril investicijski program za izgradnjo nove strojne tovarne za proizvodnjo rudarskih strojev in naprav.

Nadaljnega razvoja STT ne bi omenjali, ker nam je v glavnem znan. Vemo le to, da je kasneje tovarna prešla od prejšnjega rudarskega programa tudi na druge programe tako za gradbeništvo, kemično industrijo, črno metalurgijo itd.

S tem prispevkom smo želeli posebej poudariti, da segajo korenine Strojne tovarne Trbovlje več desetletij nazaj, in da se je sedanja STT razvila iz Centralnih rudarskih de-

lavnice in z leti postala pomemben dejavnik ne le v gospodarstvu občine Trbovlje, pač pa tudi v Sloveniji in Jugoslaviji. Kolektivu želimo vsestranski razvoj, predvsem seveda tudi na rudarskem področju in mu čestitamo ob jubileju. Lahko bi trdili, da bi STT že letos lahko proslavila 110-letnico svojega obstoja. Njena zgodovina je zelo dolga in pomembna. (tl)

OD NOVEMBRA VIŠJE POKOJNINE

Delegati Skupščine skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije so na svoji seji 20. oktobra t. l. v Ljubljani sprejeli sklep, da se od 1. januarja 1984 dalje pokojnine akontativno povečajo za 11 %. Novembrske pokojnine bodo višje za 1 %, s tem, da bodo prejeli ustrezno razliko za nazaj od 1. januarja 1983.

Na seji Skupščine so sprejeli tudi nov statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ta ureja vsa tista vprašanja, ki jih ni bilo mogoče z zakonom opredeliti.

LANSKO LETO MANJ STANOVANJ

Slovenski statistični zavod je pred dnevi objavil da je bilo lani zgrajenih v Sloveniji skupaj 13.245 novih stanovanj, kar je za 9 % manj kot je bilo zgrajenih leta 1981. Število stanovanj v družbenih zgradbah se je zmanjšalo za 14 %, novih zasebnih stanovanj v zasebnih hišah pa je bilo za 4 % manj. Lansko leto je bilo dokončanih 7.105 družbenih in 6.140 zasebnih stanovanj. Nekoliko se je povečal delež manjših stanovanj.

V posameznih občinah je bilo zgrajenih oziroma vseljenih stanovanj v letu 1982: naslednje

število: Krško 147, Zagorje 132, Trbovlje 115, Črnomelj 114, Hrastnik 87 in Laško 47. Največ novih stanovanj je bilo zgrajenih v občini Ljubljana Šiška in to 850, najmanj pa v občini Maribor — Ruše 26.

NOVE STOPNJE DAVKOV IN PRISPEVKOV

Republiška uprava za družbene prihodke je objavila v Uradnem listu SRS, št. 33 dne 15. oktobra 1983, spremembe in dopolnitve pregleda stopenj davkov iz osebnega dohodka in prispevkov iz osebnega dohodka za financiranje splošnih in družbenih potreb v družbeno-političnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih na področju družbenih dejavnosti za leto 1983.

Iz tega pregleda sprememb in dopolnitev lahko povzamemo, da odpade republiški davek iz OD delavcev po stopnji 1,30 pri vseh občinah v Sloveniji, in to za čas od 1. 11. do 31. 12. 1983.

Občine, na katerih področjih delujejo naše DO, TOZD in DS bodo imele zadnja dva meseca t.l. naslednje stopnje davkov in prispevkov:

Občina	Zbirna stopnja davkov in prisp. po domicilu delavcev	Skupaj davki in prispevki
Črnomelj	9,65	25,53
Hrastnik	11,35	27,27
Krško	11,60	28,07
Laško	9,36	25,00
Trbovlje	9,50	25,69
Zagorje	9,93	26,29

USKLADITEV NADOMESTIL OSEBNEGA DOHODKA

Občinska Zdravstvena skupnost Trbovlje je seznanila vse organizacije združenega dela na področju trboveljske občine, da je Zavod za sta-

tistiko SR Slovenije le-te obvestil, da se je povprečni OD delavcev v Sloveniji v obdobju januar — junij 1983 povečal v primerjavi s povprečjem leta 1982 za 12,3 %. Zato so izdali navodilo za vse organizacije združenega dela in delovne skupnosti, da z veljavnostjo od 1. 7. 1983 dalje obračunavajo nadomestila OD za čas nezmožnosti za delo zaradi bolezni in nesreče pri delu z 12,3 % povečanjem. To velja za tiste uporabnike oziroma člane kolektiva, ki so šest mesecev in več nezmožni za delo.

S tem sklepom o uskladitvi nadomestil OD so bile seznanjene vse strokovne službe v delovnih organizacijah in delovnih skupnostih našega kombinata.

TEDEN UPOKOJENCEV

Društvo upokojencev Trbovlje je pripravilo od 17. do 22. oktobra teden upokojencev. Prvi dan, so se člani tega društva pomerili v športni rekreaciji, in to v šahu, kegljanju, balinanju in streljanju. Naslednji dan je bil organiziran širši sestanek izvršnega odbora in aktivistov. Govorili so o osnutku statuta Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter o gmotnem položaju upokojencev v Trbovljah. Popoldan so obiskali nekaj upokojencev, starih nad 70 let na njihovih domovih. Obiskali pa so tudi nekatere upokojence v Domu Franca Salamona v Trbovljah in Primoža Trubarja v Loki pri Zidanem mostu. 19. oktobra dopoldan je bil sestanek članov izvršnega odbora in predstavnikov družbeno-političnih organizacij. Popoldan pa je bilo v predavalnici Delavskega doma predavanje o raznih zdravstvenih problemih s posebnim ozirom na srce in ožilje. Predavala je dr. Zdenka Čerk — Špajzer. Dne 20. oktobra so dopoldan obiskali upokojence na njihovih stanovanjih, ob 16. uri pa je bil promenadni kon-

cert Delavske godbe pred Delavskim domom. Ob 17. uri je bila v gledališki dvorani Delavskega doma osrednja prireditev. Po pozdravnem nagovoru so nastopili moški pevski zbor upokojencev pod vodstvom Alberta Ivančiča, ženski pevski zbor društva upokojencev pod vodstvom Karmen Štefanec in tamburaški orkester. Po končani proslavi je bila pripravljena v avli Delavskega doma malica za povabljenе občane — upokojence, stare nad 70 let. Predzadnji dan, to je 21. oktobra so namenili nadaljnjim obiskom upokojencev na stanovanjih, in to prevsem tistih, ki se zaradi bolezni niso mogli udeležiti proslave v Delavskem domu. Zadnji dan so pripravili skupinski izlet v Gorico.

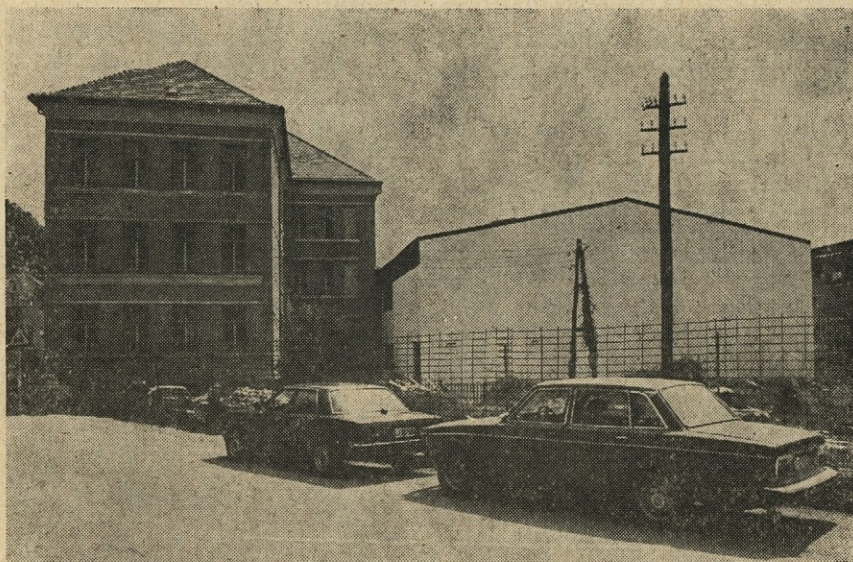
Vseh prireditev se je udeležilo več sto upokojencev trboveljskega društva.(tl)

Samoprispevek

DAJE NOVO
PRIDOBITEV

V petek, 14. oktobra tega leta so v neposredni bližini bivše gimnazije v Trbovljah predali svojemu namenu nov objekt — telovadnico z zakloniščem. Že lani pa so dokončali adaptacijo učilnic za potrebe usmerjenega izobraževanja za naravoslovno-matematično, ekonomsko-finančno medicinsko stroko.

Telovadnico so zgradili s sredstvi IV. samoprispevka in ostankom sredstev III. samoprispevka občanov občine Trbovlje. Janez Malovrh, dipl. ing., predsednik SIS za gradnjo družbenih objektov v Trbovljah je ob otvoritvi nove telovadnice dejal, da je bil objekt za potrebe meščanske šole zgrajen leta 1928, kasneje leta 1948 in 1952 pa razširjen in nadzidan za potrebe gimnazije. Skupna koristna površina znaša sedaj 1850 m², ima 14 učilnic in 3 kabine, kar po obstoječih in ve-

Dne 14. oktobra t.l. so s priložnostno svečanostjo predali namenu novozgrajeno telovadnico z zakloniščem, pri stari zgradbi bivše Gimnazije v Trbovljah.

Foto: B. Klančar

ljavnih standardih ne zadostuje za registracijo in nadaljnje normalno delo.

V I. fazi so lani obnovili — adaptirali obstoječo zgradbo in za to porabili 14,5 milijona din; v II. fazi so podrli staro telovadnico in pozidali novo. Ta ima okoli 800 m² koristne površine in ima izmere 32,30x24 m. V zgradbi je urejeno tudi zaklonišče za učence in učno osebje. Za zgraditev telovadnice so porabili 51,5 milijona din; za pripravljala dela pa so porabili nadaljnjih 21,5 milijonov din.

Skupaj so doslej porabili za obnovo stare zgradbe in zgraditev nove telovadnice z zakloniščem in za nadaljnja pripravljala dela 87,5 milijona din.

V III. fazi nameravajo zgraditi prizidek k obstoječi stari zgradbi. V ta namen so bila že opravljena določena pripravljala dela. V tem delu nameravajo urediti prostore za interesne dejavnosti usmerjenega izobraževanja. Pri gradnji tretje faze bodo z delom sredstev sodelovali tudi občani Zagorja, o čemer so se že odločali na zadnjem referendumu. Sodelovali naj bi tudi občani občine Hraстnik. O tem pa se bodo odlo-

čali na naslednjem referendumu.

Novo telovadnico bodo lahko koristili tudi člani srednješolskega kulturnega društva in člani športnih društev.

Projekt za obnovo in zidavo so izdelali v IBT, tozdr Projek-tiva, dela pa je izvedlo SGD Beton — tozdr Operativa Zasavje, Trbovlje.

Upajmo, da bodo občani imeli možnost, da si bodo adaptirani stari in novozgrajeni objekt lahko kdaj tudi ogledali.(tl)

V Mariboru odkrili spomenik Edvardu Kardelju

V petek 30. septembra t. l. so v Mariboru slavnostno odkrili spomenik Edvardu Kardelju, velikemu revolucionarju. Postavili so ga v mestnem parku. Odkritju je prisostvovalo več tisoč občanov in številni gostje. Slavnostni govornik je bil Anton Vratuša, ki je spomenik tudi odkril. Med drugim je dejal: Postavitev spomenika ima

tudi simboličen pomen, saj zagotavlja, da bo postal Kardeljev lik, čigar misel predstavlja stalni ustvarjalni dialog med preteklostjo in prihodnostjo med ljudstvom živi tudi v prihodnosti.« Sledil je kulturni program, ki ga je izvedla Pihalna godba KUD Pošta in člana mariborskega Slovenskega narodnega gledališča Peter Ternovšek in Sonja Blaž. Spomenik je ustvaril Stojan Batič, aka-

demski kipar.

Spomenik so odkrili ob 40-letnici Kočevskega zboru, ko so odposlanci slovenskega naroda opravili zgodovinsko delo in ko so bili pred 40 leti na II zasedanju AVNOJA postavljeni temelji nove Jugoslavije. Sicer pa so ob odkrivanju spomenika poudarili, da se bomo spominu velikega revolucionarja najbolje oddolžili z vsakdanjim trdim in vestnim delom.

Dne 30. septembra t.l. so v Mariboru slovesno odkrili spomenik Edvardu Kardelju. Slavnostni govornik je bil dr. Anton Vratuša, ki je spomenik tudi odkril. Spomenik je ustvaril Stojan Batič, akademski kipar

Vinko Trinkaus

Knapovščina

III

(šesto nadaljevanje in konec)

Cile je dobro razumel Minčetovo sprenevedanje.

Metin vprašujoči, zaskrbljeni pogled, ko je v hipu ugotovila, kako težak ših je imel, je Cileta pomiril. Nato se je v hipu ovedel, da sta skoraj skregana. Imela sta tiho jutro, kar obeta tih dan. Zakrknilo, zavozlalo se je v njem. Užaljenost in trma mu nista dala, da bi ženi kazal prijazen obraz. Zamišljen, mrk je pomakal z žlico v golaž, ki ga je Meta očitno skuhala zato, da bi ga spravila v boljšo voljo. Kot nekakšno žmagoslavje, presenečenje, na

mizi je zagledal pol litrsko steklenico vina. Rad bi stegnil roko, nagnil steklenico. Ne bi strpel, da bi vino stočil v kozarec. Trma, da ne sme popustiti, da nekako ne more, mu je branila in je vino spregledal.

»Ne boš pil vina?« se je začudila Meta in ga žalostno pogledala.

»Še od včeraj ga čutim,« se je izgovarjal Cile, da bi tako ublažil bolečino, ki jo je prizadel ženi. »Tudi zaradi sestanka ne smem piti. Moram se pripraviti za sejo,« je rekel in se odpravil v spalnico.

Vzel je list papirja, svinčnik, da si bo zapisal nekaj misli, ki jih bo povedal na sestanku. Premišljal je o vsem, kar je zadnje čase pomembnega slišal na drugih sestankih. Zamotano se mu je zazdelo vse skupaj. Jasno je bilo samo eno: nakopati kar največ premoga, da bodo pred zimo obvarovali prebivalstva najhuj-

šega, poslali dovolj premoga industriji. Hudo bo v razpravi, če bodo odborniki opozarjali, da bi za več izkopanega premoga potrebovali tudi boljšo hrano. Tega jim ne more obljubiti. Sam je, čeprav stežka, razumeval, da so v težavah. Vsi odborniki pa v to niso prepričani ali pa ne morejo razumeti težav?

Ne, ne, Cile, pisal si ne boš, se je posmehnil sam sebi in mrko odrinil list papirja od sebe. Pisanje ti povzroča več težav kot lopata.

Na ženin boleči, vprašujoči pogled ni trenil. Mrk, kot da je jezen na vse večne čase, je mimo nesrečne Mete naglo stopil k vratom.

V rudniški pisarni, ki so jo delili sindikatu, se je gnetlo petnajst knapov. Pogovarjali so se tiho. Le tu in tam je kakšna beseda izzvala krohot v manjši skupini, ki je naglo zamrl.

Zdaj pa govori, je trpko premišljal Cile in skušal urediti misli. Prišli so, da bodo zvedeli, kaj naj govorijo drugim. Veliko od njegovega bodo pozabili, napak razumeli, premešali s tistim, kar jih bo težilo. In to naj bo potlej stališče sindikata? Hudič, če nisi rojen za stvari, ki bi jih rad počel. Vseeno, nekako bo moral. Preprosto, po domače, povedati jim mora stvari, ki naj si jih zapomnijo in povedo naprej.

Začel je z velikim strahom. Med govorom je dolgo premišljal, stokal, se popravljal, dokler ni nenadno začutil, kako so ga besede potegnile za sabo. Govoril je zavzeto, vse bolj glasno, mahal je z rokami, gledal odbornike. Dalj tiste, ki so mu prikimavali, vztrajno druge, ki so s trdimi, negibnimi obrazi le poslušali. Bilo je nenavadno govoriti knapom, da morajo napraviti čimveč, ne glede na zaslužek, na slabo prehrano, ker zdaj pač premog najbolj potrebujejo. Nato pa je s tesnobo predlagal, naj še oni povedo, kaj mora napraviti sindikat.

»Poslušam, a moram priznati, slabo razumem,« se je samovšečno nasmešnil Ernest, nekoliko debeluškast knap zelo ostrega jezika. Izizvalno se je smehljal Ciletu. »Če vsi tako potrebujejo premog, kot pripoveduješ, zakaj še ne pomislijo, kaj bi knapje potrebovali? Sem za čekanje: ti meni — jaz tebi! Vi potrebujete premog, jaz kilo mesa, kilo sladkorja. Tako bi se morali

pogovarjati. Zamenjajmo tisto, kar najbolj potrebujemo, pa bomo vsi zgrabili. Mi smo nakopali več premoga, drugi naj pripravijo več stvari, ki jih mi potrebujemo. Takole na besedo, kot poskušaš ti, Cile, pa se mi zdi, da ne bo uspeha. Denar, to sam vidiš, nima prave vrednosti. Ne dobiš najnujnejšega, kolikor bi rad, kaj še, da bi zanj kupil tisto, kar si najbolj želiš.»

Cile je togoten preklinjal v sebi. Bal se je takih besed. Ni pa računal, da bo s tem začel Ernest, ki je bil zmerom glasen. Vendar je bil na sestankih doslej tiho. Nekaj knapov je začelo Ernestu obotavljivo priklamavati. Cile je zaslutil nevarnost, da se bo sestanek sprevrgel v zahteve, dokazovanja, kaj jim manjka, namesto v sklep, da bodo naslednji mesec nakopali več premoga, kot so ga prejšnji mesec.

»Ti, Ernest, bi bil lahko tako pameten, da bi vedel — tega kar nimaš, ne moreš zamenjati. Pa ti zamenjaj harmoniko za slanino, če harmonike nimaš,« je togoten rekel Cile in divje mahal Ernestu, ki se je spakljivo kremžil. »To sem zvedel od pametnejših, kot si ti, da to, kar želimo imeti — moramo ustvariti! Mi smo tu na sestanku sindikata rudarjev, pogovarjamo se o premogu, o tem, kako ga bomo kar največ nakopali.«

Ernest je naglo vstal in odločno mahal s pestjo po zraku: »V takšno mene ne boste dobili! Nimam srca, da bi govoril knapom: 'Še bolj garajte, izčrpavajte se, ko vam nova oblast ni sposobna dati dovolj hrane'. Saj ne bom govoril o stvareh, ki jih ni. Ampak, če govorimo o mesu, kruhu, slanini, sladkorju, kavi, o tem, kar potrebujem, da bom lahko bolj zgrabil v jami, potem naj mi to dajo. Ne pa, da me samo nagovarjajo, kako naj jaz napravim več, drugi pa roke do komolca v žepih.«

Cile je z nesrečnim pogledom preletel odbornike. Kot je na hitro presodil, dobra polovica je že bila na Ernestovi strani. V njih se je zganilo nekaj starega, uporniškega, ko so želeli kljubovati vsemu, kar je predlagala oblast ali uprava rudnika. Posebej, če se ni skladalo z njihovimi željami. V takem so bili knapje zmerom uporniki. Razumeli so, da je treba nakopati več premo-

ga, niso pa razumeli, zakaj ni dovolj hrane, ko so vendar pregnali Nemce, ki so prej ropali po deželi.

Cile je po spominu obnavljal vse, kar je slišal na okraju. Nato je ogorčen spregovoril. O moških, ki so bili v vojski, o neobdelanih poljih, o izselitvi Sudetskih Nemcev, o pomanjkanju orodja, živine, semen. Oblast je v vsej državi začela delovati šele poleti. Ko je končal, je obupan zaslutil, da Ernest ne bo hotel popustiti.

»Saj nekaj tega drži, hudo je bilo, to razumem«, se je sprenevedavo muzal Ernest. Nato je požugal Ciletu: »Ampak dopovedjte vi, ki ste v vodstvu in hodite na višje sestanke, da mi hudičevo garamo! Tistega, ki v to ne verjame, pripeljite za en dan k meni na odkop. Če bo en sam dan napravil toliko kot jaz ali moj tovariš, potem obljubim: nikoli več ne bom zahteval, da moram dobiti več. Do takrat pa, če trpimo, potrpite vsi skupaj. Dovolj smo pretrpeli med vojno, v partizanih...«

Milan, ki je vse bolj divje in srepo gledal Ernesta, je ob teh zadnjih besedah vstal, odrinil stol, da je močno zaropotalo. Kriknil je, da so se knapje v sobi zdrznili. Nato je uperil kazalec proti Ernestu in začel glasno očitati:

»Lahko govoriš o težavah, ampak ne nam, ki jih prav tako dobro poznamo in občutimo kot ti. Nihče od nas za svoje delo ne dobiva več kot ti. Nekako skušamo razumeti, da moramo prav zdaj napraviti več, kot bi napravili v stari Jugoslaviji ali pod Nemci. To delamo za naše dobro v prihodnje. Nekaj ti pa Ernest vpričo mene nikoli ne bom dovolil,« je z ostrim, pretečim glasom, ki se je zarezal v kosti, poudaril Milan: »Vpričo mene partizanščine ne omenjaj. Če še enkrat slišim, da se boš skliceval na svoje partizanstvo, bom na javnem sestanku povedal, da si iz partizanov dezertiral!«

V sobi je nastalo glasno mrmranje. Odborniki so se spogledovali, povešali glave, tudi zardevali. Ernest je z napol odprtimi usti kot uročen strmel v Milana.

»Bil sem ujet, to se je zgodilo. Lahko mi očitata, da se takrat nisem ustrelil. Tudi drugi se niso. Veliko so jih ujeli.«

Milan je živčno stresal z roko, glas mu je užaljeno zadrhtel:

»Za tebe vem, da si dezertiral. Najbrž si že pozabil, prav iz moje čete. Ivčeta si nagovoril, da sta skupaj zbežala, ko smo bili res v težkem položaju, Ivče se je premislil. Zabil se je pri kmetu, na obrobju Zagorja. Nato je prišel nazaj. Rekel je, da ga lahko kaznujemo, tudi ustrelimo, ampak da v hudi zimi, ko so nas dva tedna samo preganjali, v raztrganih čevljih, brez plašča, ni mogel vzdržati. Ni pa se predal Nemcem. Ivče je zdaj v Zagorju. Bil je odpuščen iz vojske isti dan kot jaz. Tule pred vsemi povem: lahko ga pokličemo, če boš še trdil, da so te ujeli in nisi dezertiral. Če se bo izkazalo, da lažem, se bom sam javno obtožil. Izstopil bom iz odbora in iz partije. Tebe, Ernest pa svarim, če si že zaradi strahu razdiral moč naše vojske, ne počni tega tudi zdaj, ko te pustimo v miru in samo prosimo, da bi v težavah nekoliko bolj prijel za delo. Če ne moreš, ne moreš. Ne bom pa dovolil, da bi to svoje malodušje v imenu sindikalnega odbora širil med knape. Potem raje iz takšnega odbora izstopim.«

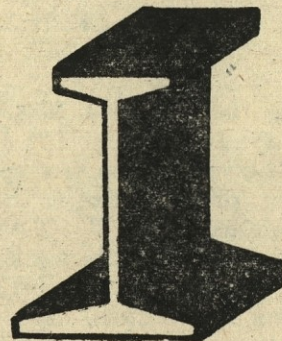
Ernest je obupan in prestrašen gledal odbornike. Upal je, da ga bo kdo podprl, skušal spravljivo posredovati. Vendar so vsi odborniki v zadregi molčali. Ernest je boleče zastokal in obupan kriknil:

»Dobro, če nisem primeren za tak odbor, me zбриšite. Vseeno pa mislim, da bi morala nova oblast bolj skrbeti za knape!«

Ernest je naglo zapustil sestanek.

Saj bo poskrbela, ko si opomore iz največjih težav, je premišljal Cile. Zdaj pa se moramo dogovoriti, da bomo dobro opravili, kar od nas pričakujejo. Na koga pa se nova oblast lahko zanese, če ne na knape?

(konec)

Jože Skrinar

IZGUBLJENI KORAK

Ob vhodu v rov
na hladnem kamnu je slonela
brez pogleda,
kakor kip.
Ko sem šel ob njej,
sem jo videl le za hip,
kratek, vendar dol dovolj,
da sem zaslutil bol,
ki jo je v sebe skrila,
Ni ust odprla,
â je govorila:

»Tu notri, v tole jamo
hodil je vsak dan, vesel in mlad.
Bog, kako zelo imel
je to knapovščino rad!
Potem pa neki dan
smo doma čakali ga zaman.
Prišlo je do nesreče
— ne vem kako se temu reče —
nek plin je eksplodiral,
les, železje, skale je podiral,
požgal je vse, kar se je dalo,
nič ni v jami več ostalo.

Zdaj smo sami, nas je šest,
jaz — žena in otrokov pet.
Vse v meni se je strlo,
življenje, tisto...lepo...je umrlo.

Vsak dan sionim ob tejle skali,
gledam, če v pesku so sledovi še ostali,
ki korak njegov jih je spočel,
ko tod je mimo zadnjič v jamo šel.

Ko vrnem se v naš mrtvi dom,
deset oči me brez besed sprašuje,
odgovor pričakuje...
in meni je še huje...«

Odlepila se je od skale,
odšla je v mrak
a njene so oči iskale
v pesku izgubljen korak.

PRPRAVE V ČRNOMLJU

Dne 19. februarja 1984 bodo praznovali občani občine Črnomelj, občinski praznik v spomin na prvi dan zasedanja SNOS. Črnomeljčani bodo 40-letnico tega pomembnega dogodka posebej proslavili. Črnomelj ima pomembno mesto v zgodovini slovenske državnosti, saj je bil

Slovenski narodnoosvobodilni svet najvišji predstavniški organ v okviru Demokratične federativne Jugoslavije. Tu so takrat določili sestavo najvišjih slovenskih državnih organov, ki so ostali v bistvu nespremenjeni do izglasovanja prve slovenske ustave 16. januarja 1947. Črnomeljčani bodo obletnico tega nadvse pomembnega dogodka dostojno proslavili. Skupna

seja bo v kulturnem domu v istih prostorih kot pred 40 leti. Po vsej verjetnosti bodo ob tej slovesnosti odkrili štiri doprsne kipe narodnih herojev. Čaka jih še precej dela v naslednjih mesecih, ki ga bo treba do dneva opraviti.

KADROVSKE SPREMEMBE

Imenovanja:

Dne 10. oktobra t. l. je delavski svet Strojne tovarne Trbovlje prvič izvolil kolektivni poslovodni organ. Dosedanjemu glavnemu direktorju Janezu Srebotu, dipl. inž., je potoke mandat. V poslovodni odbor STT pa so bili za naslednjo štiriletno mandatno dobo izvoljeni: Zvone Hribar, dipl. ek. predsednik in člani Janko Pucl, dipl. inž., za razvojno tehnično področje, Roman Užnik, dipl. inž., za komercialno področje, Franc Suhodolčan, inž., za plan-sko področje in Jože Drnovšek, ek., za gospodarsko finančno področje.

Kulturni utrinki

S pričetkom nove kulturne sezone v drugi polovici septembra, se je povečalo tudi število najrazličnejših kulturnih prireditvev. Nekaj teh prireditvev bomo omenili, saj je na njih sodelovalo med izvajalci precej članov kolektiva kombinata, prav tako pa jih je bilo mnogo tudi med poslušalci.

Nekaj kulturnih prireditvev omenjamo tudi za nazaj.

Koncerti

Mešani pevski zbor Slavček je pod vodstvom Jožeta Skrinarja konec avgusta nastopil s celovečernim koncertom narodnih in partizanskih pesmi v

domu upokojencev Slovenije v Izoli. Naslednji dan so imeli priložnostni oziroma promenadni koncert na trgu pred hotelom Riviera prav tako v Izoli. Tu so nastopili deloma za učence gostinske šole, deloma pa za druge goste.

V dneh 7. in 8. oktobra je Mladinski pevski zbor Vesna iz Zagorja pod vodstvom Riharda Beuermana gostoval v Zagrebu. Tu je pripravil dva celovečerna koncerta. Dne 7. oktobra so nastopili v Slovenskem domu z narodnimi in umetnimi pesmi, naslednji dan, v soboto 8. oktobra, pa so z istim programom nastopili v Švarcovi dvorani za občane občine Maksimir.

22. oktobra je gostoval moški pevski zbor Loški glas iz Kisovca skupno z opernim pevcem Ladkom Korošcem v Domju pri Trstu, občina Dolina. Nastopili so z narodnimi in umetnimi ter domoljubnimi pesmi.

15. oktobra je moški pevski zbor Strojne tovarne Trbovlje pod vodstvom Branka Vrtka nastopil na proslavi 35-letnice STT. Dne 22. oktobra je ob 17. uri nastopil mladinski pevski zbor Trbovlje pod vodstvom Ide Vint na osrednji proslavi ob dnevu upokojencev Trbovlje v Delavskem domu.

Dne 8. oktobra je pričela z delom zborovodska šola, ki jo organizira Zasavska pevska skupnost. 14 kandidatov se je zbralo v Glasbeni šoli Trbovlje z namenom, da dokončajo tretji letnik te šole. Šolo obiskujejo kandidati od Litije pa do Rače, pa tudi iz drugih krajev.

Likovne razstave

V petek 14. oktobra ob 18. uri je bila odprta v likovni galeriji Trbovlje v Delavskem domu prva likovna razstava v tej kulturni sezoni. Galerijski svet pri ZKO in Likovna sekcija RELIK Trbovlje, sta pripravila omenjeno razstavo, ki je bila odprta do 24. oktobra vsak dan ob 16. do 19. ure. Ob otvoritvi je ne-

kaj uvodnih besed spregovoril Janez Zavolovšek, član RELIK-a, otvoritveni govor pa je imel Slavko Stošicki, dipl. inž. v imenu družbeno-političnih organizacij občine Trbovlje. Moški pevski zbor Zarja pa je zapel tri pesmi pod vodstvom Alberta Ivančiča.

Vseh razstavljenih del je bilo 40 v raznih tehnikah in to od preko 26. slikarjev.

Gledališke predstave

Zveze kulturnih organizacij Hrastnik, Trbovlje in Zagorje so tudi letos razpisale gledališke in koncertne abonmaje. Prijavilo se je precejšnje število ljubiteljev gledališča in koncertov. Prve predstave bodo v novembru t. l. V Trbovljah so objavili sedem del od katerih bodo pet del predvajali v abonmaju. Zdobno je tudi v drugih krajih.

Glasila

Osnovna šola Trbovlje je izdala posebno številko šolskega glasila Črno zlato. Posvečena je v celoti umrlemu rojaku in revolucionarju Mihumu Marinku. Objavljeni so izvlečki iz Marinkovih spominov in prispevki učencev s svojimi razmišljanji o umrlem rojaku. Številka vsebuje 20 strani, izšla pa je v nakladi 250 izvodov v ciklostilni tehniki. V številki so tudi štiri grafične priloge. (tl)

ZAGORSKA GODBA V CANKARJEVEM DOMU

Dne 19. oktobra t. l. je Delavski pihalni orkester Zagorje gostoval v Cankarjevem domu v Ljubljani kot prvi amaterski glasbeni ansambel s tega področja. V srednji dvorani tega doma je nastopil 78 članski orkester pod vodstvom Edvarda Eberla. Predstavil se je z deli

domačih in tujih avtorjev. Kot solisti so nastopili Tomaž Grintal in Emil Krečan (trobenta in rog) ter basist Franc Javornik in sopranistka Dragica Čarman. Celovečerni koncert je v celoti uspel.

IZPOSOJENI TRENUTKI RESNICE

Po hiši, v kateri živi človek trdega srca, vedno piha mrzel veter.

Wilde

Ženski značaj se vedno giblje med dvema tečajema — ljubeznijo in maščevanjem.

Lope de Vega

Umetnost je človeška dejavnost, katere namen je prenašati na druge najvišja in najboljša občutja, do katerih se je mogel povzpeti človek.

Tolstoj

Neznanje se vedno rado občuduje.

Boileau

Najboljši zdravniki so doktor Dieta, doktor Mir in doktor Veseli.

Swift

Ne verjemite ničesar, če tega ne morete preveriti.

Kipling

Živeti kakorkoli, vendar živeti.

Dostojevski

Lažje je napredovati, če prikrivaš svoje napake, kakor če poudarjaš svoje kreposti.

Cocteau

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

HRVAŠKI ENERGETIKI O ENERGIJSKI BILANCI

Pred nekaj dnevi je izvršni odbor Splošnega združenja energetike Hrvatske razpravljal o energetske bilanci Jugoslavije za prihodnje leto. Načrt naj bi upošteval naše energetske možnosti in realno podlago gospodarjenja drugim dejavnostim. Resolucija o ekonomski politiki naj bi vsebovala jasen in nedvoumen odgovor, tako gospodarstvu, kakor tudi široki porabi, s tem da bodo vsi seznanjeni, kakšne so stvarne možnosti za naslednje leto. Vse energetske vire naj bi uskladili na ravni federacije in jih enako obravnavali v skladu z enotno energetske politiko. Članj tega odbora so bili tudi mnjenja, da je predvidena količina nafte 9,6 milijona ton skupno z domačo nafto premajhna za zadovoljitev potreb porabnikov. Že same potrebe v SR Hrvatski so precej večje, kakor so predvidevali v prvem osnutku energetske bilance. INA pa je zahtevala, da se v načrt za prihodnje leto vnese in zagotovi potreba po deviznih sredstvih za raziskave nafte in plina doma in na tujem. Hkrati so na tej seji opozorili, da je treba v energetske bilanco države uvrstiti tudi nuklearno gorivo.

REZERVE PREMOMA V VELIKI BRITANiji

Rezerve premoga v Veliki Britaniji znašajo okoli 45 milijard ton črnega premoga, sicer znašajo trenutne rezerve vseh vrst premoga v tej državi od 100 do 165 milijard ton. Glede na sedanjo stopnjo eksploatacije bi njihove rezerve premoga lahko izkoriščali še nadaljnjih 360 let. Njihova nacionalna uprava za premog skrbi za to, da vsako leto odkrijejo nove rezerve premoga. Povpraševanje

na svetovnem tržišču se je nekoliko zmanjšalo, zato so se zaloge premoga v preteklem letu povečale na 25 milijonov ton. Zavoljo tega se britanski premogovniki srečujejo tudi z izgubo kljub vladnim subvencijam. V preteklem gospodarskem letu so bili britanski premogovniki deležni državne pomoči v višini 375 milijonov funtov. Proizvodnja je znašala v preteklem letu 121,5 milijonov, poraba pa le 116,3 milijonov ton, kar kaže, da bodo zaloge premoga naraščale tudi v prihodnjih letih, enako pa tudi izgube. Večina 200 angleških premogovnikov z jamsko eksploatacijo je starih od 80 do 100 let in so v glavnem pri koncu svojih življenjskih moči. Zavoljo tega se drže dolgoročne politike v tem smislu, da bodo eksploitali v bodoče le rentabilne premogovnike, tako da se bo število premogovnikov zmanjšalo na 120. Sicer pa veliko vlagajo v nove zmogljivosti. V letu 1987/88 naj bi dokončali odpiranje novega premogovnika Selbi, ki bo predstavljal največji kompleks s podzemeljsko eksploatacijo premoga na svetu z zmogljivostjo 10 milijonov ton letno in z rezervami okoli 600 milijonov ton. V pristojnosti njihove nacionalne uprave za premog pa je tudi 60 premogovnikov s površinsko eksploatacijo, s katerimi dobijo okoli 15 milijonov ton premoga letno.

DRŽAVE V RAZVOJU PRED ENERGETSKO KRIZO

Po ocenah strokovnjakov, ki so jih podaljš na svetovni konferenci o energije v New Delhiju — Indija, je malo izgledov, da bi v naslednjih 10. letih zadovoljili energetske potrebe držav v razvoju. Pomanjkanje energije bo zavrlo gospodarstvo vseh držav napram preteklima

dvema desetletjema. Najbolj bodo prizadete države, ki so v največji meri odvisne od uvožene nafte, same razpolagajo le z zelo majhnimi lastnimi energetske viri. Dve največji državi v razvoju, Indija in Kitajska, bosta v nekoliko povoljniji situaciji, ker imata zadostne količine nafte in sta zavoljo tega manj odvisni od uvoza in bančnih kreditov. Afriške države v razvoju so zelo prizadete zaradi padca cen surovin, zato bodo še toliko bolj ogrožene zaradi pomanjkanja energije. Države v Aziji in Latinski Ameriki se nahajajo nekje v sredini.

Svetovna banka predvideva, da bi države v razvoju v naslednjih letih potrebovale 130 milijard dolarjev letno, kar pa je po drugi strani jasno, da razpoložljivi skladi še zdaleč niso zadostni, da bi pokrili te potrebe.

KOSTOLAC — PROIZVODNJA NARAŠČA

V prvih osmih mesecih t. l. so rudarji industrijskega energetskega kombinata Kostolac izkopali 1,939 milijonov ton lignita in tako ustvarili rekordno proizvodnjo. Na površinskem kopu Čirikovac so izkopali 1,650 milijona ton premoga. Da bi izpolnili letni načrt je potrebno, da nakopljejo še 870.000 ton premoga. Zato so podvzeli posebne ukrepe, da bi tudi v slabših klimatskih pogojih nakopali več premoga. Ocenjujejo, da bodo plan proizvodnje v višini 2,8 milijona ton izpolnili pred koncem leta.

ELEKTROGOSPODARSTVU ZMANJKUJE MOČI

Izvršni odbor Skupščine skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva je v začetku oktobra lani obravnaval vprašanje izjemno težke elektroener-

getske situacije v državi, ki se bo, kakor kaže, čedalje bolj zaostroval s prihodom jeseni in zime. Obstaja možnost, da bi težko zadostili potrebam gospodarstva. Kljub temu, so v prvih devetih mesecih dosegli proizvodnjo v višini 44,2 milijard kWh električne energije ali 98,4 % od plana za to obdobje, je uporaba energije v tem obdobju utrpela precejšnje redukcije, predvsem v Makedoniji, Črni gori ter Bosni in Hercegovini. Večkrat se je pokazala visoka stopnja razumevanja med elektrogospodarstvi posameznih republik in pokrajin, s tem da so druga drugi dobavljale energijo, kjerkoli je obstajala ta možnost. Sredi oktobra pa so nastopile težave skoraj v vseh republikah in pokrajinah. Doto-ki vode v rekah so zelo nizki, saj omogočajo le 20 do 30 milijonov kWh dnevno, kar pomeni le 20 % skupne porabe v državi. TE delajo z vso močjo medtem ko so zaloge premoga pol manjše od potrebnih. Težave nastopijo zaradi obnovljenega števila železniških vagonov, zato je transport premoga otežkočen. Po drugi strani pa jugoslovansko elektrogospodarstvo tišči tudi milijarda kWh električne energije, ki jo dolgujemo inozemskemu dobavitelju. V TE na mazut stoji preko 1000 mW zmogljivosti, ki zaradi pomanjkanja nafte ne morejo obratovati. Podčrtali so, da se bo elektroenergetska situacija izboljšala, čim bosta pričeli obratovati novi, TE to je predvsem Kosovo B in Nikola Tesla B. Poleg skrajnega varčevanja z energijo so bili udeleženci na tej seji mnenja, da je ceneje zagotoviti tekoče gorivo za TE, kakor pa povečati uvoz električne energije iz inozemstva.

OLJNI ŠKRILJAVCI — ENERGIJA BODOČNOST.

Od 30. septembra do 2. oktobra letos je potekalo v Boru letošnje 15. posvetovanje rudarjev, tehnologov, metalurgov

Posnetek iz dela pri odbiranju premoga oziroma jalovine na stari separaciji premoga v Trbovljah pred tremi desetletji

Foto: M. Cerinšek

in strojnikov nase države. Glavna tema posvetovanja je bila posvečena oljnim škrljavcem. Tema je bila toliko zanimivejša, ker je naša država zelo bogata z oljnimi škrljavci, saj znašajo rezerve 8,5 milijard ton. Od tega je 2,5 milijard ton v okolici Aleksinca. Letno bi lahko dobili, ob ustrezni tehnologiji, več milijonov ton olja, ki bi bil po kvaliteti enak mazutu.

POLJA NA OPUŠČENIH POVRŠINSKIH KOPIH

REIK Kolubara ima že dolga leta velike površinske kope. Potem, ko premog odkopljejo, ostaja največkrat neplodno opuščeno zemljišče. Kombinat Kolubara v Lazarevcu je zadnja leta pristopil k intenzivnemu vnovičnemu usposabljanju opuščenih površin. Površine so rekultivirali, deloma z nasadi drevoja, v glavnem pa z ureditvijo polj. Pogozdili so več kot 500 ha površin, kjer so prej kopali premog, ali odlagali jalovino s površinskih kopov. Letos pa so tudi prvič poželi pšenico na okoli 50 ha prej opuščenih površin. Po rekultiviranju zemljišča odstopa ta polja kmetijskim organizacijam brez nadomestila.

Gre za povečanje pridelave živil oziroma prehrane, po drugi strani pa tudi za možnost zaposlovanja novih delovnih moči.

10 % ENERGIJE IZ JEDRSKIH ELEKTRARN

V preteklem letu je na svetu začelo obratovati 21 novih jedrskih elektrarn. Tako je znašalo koncem preteklega leta skupno število jedrskih reaktorjev za proizvodnjo električne energije 297. Moči teh jedrskih elektrarn dajejo okoli 10 % celotne proizvedene električne energije v svetu.

V KOČEVJU UREDITEV JEZERA

V Kočevju je po opustitvi premogovnika pred leti nastalo jezero. O tem smo že poročali. Sedaj pa so nosilci turističnega razvoja v občini pristopili k izdelavi načrta za razvoj turizma okoli jezera. Seveda je še preuranjeno govoriti o tem, kdaj bo to jezero turistično zaživelo, vendar prve korake v tej smeri so že naredili. Zadevo je vzela v roke kočevska Oprema. Moti jih le to, da globina jezera ni stalna. Zato bodo od-

večno vodo odvajali v požarne bazene. Predvidevajo tudi ure-ditev avtokampa. Le-ta naj bi odprl vrata turističnemu razvoju celotnega Kočevja.

MOŽNOST NOVE ENERGETSKE KRIZE

Pred mesecem dni so se se-stali v Atenah na informativnem sestanku predstavniki držav članic Evropske gospodar-ske skupnosti. Sestali so se mi-nistri, odgovorni za energetiko. Opozorili so na možnost nove energetske krize in nujnost pravočasnih priprav, da bi eventu-alno krizo čakali pripravljeni. Čeprav se zmanjšuje poraba nafte, se zavoljo tega energet-ska problematika ni izboljšala. Udeleženci so se zedinili, da bodo njihove države oblikovale skupni energetski program, ki bi omogočil zmanjšanje odvisnosti od nafte. Istočasno pa naj bi dali poudarek alternativnim virom energije. Poudarek je na premogu, vključno s šoto in lignitom. Zato bodo največ sredstev namenili za to področje. Uradni sestanek ministrov za energetiko EGS pa bo 4. novembra v Bruslju, na katerem bodo oblikovali energets-ki program EGS za naslednjih pet let.

ENERGIJA — PREDVIDEVANJA NISO ROŽNATA

Septembra t. l. je potekal v glavnem mestu Indije New Del-hiju 12. svetovni kongres o e-nergiji. Na tem kongresu so strokovnjaki ugotovili, da člo-veštvo še ne razpolaga z ustre-znim odgovorom na vprašanje kako z energijo potem, ko bo-do presahnili viri nafte. Znan-stveniki še niso prišli daleč v iskanju za rentabilnimi viri ne-konvencionalne in obnovljene energije. Svetovnega kongresa se je udeležilo okoli 2500 znan-stvenikov iz 70 držav. 26 med-narodnih organizacij in na-vzoči so ugotovili, da se je tre-ba vrniti k premogu deloma pa

tudi zemeljskemu plinu in nu-klearni energiji. Najbolj zaskr-bljujoče je stanje držav v raz-voju, ker jim manjka za nada-ljnji razvoj kapital, tehnologija in vse ostalo, kar je spremlja-jočega značaja. Predvideno je u-padanje procentualnega deleža nafte medtem ko bo porasla eksploatacija premoga in nukle-arna energija. Večje število držav bo moralo v naslednjih de-setletjih dati glavni poudarek razvoju premogovništva in nje-govemu modernejšemu in ren-tabilnejšemu pridobivanju. Ta svetovni zbor najpomembnejših strokovnjakov s tega področja je pokazal, da še vse doslej ni-so našli tehničnega ali tehnološkega postopka, ki bi našel ra-cionalno in rentabilno izkori-šcanje drugih nekonvencionalnih virov energije. Ugotovili so, da bi lahko v skupni svetovni po-rabi energije porasli le-ti v naslednjem obdobju le za okoli 4 do 5 %. Podčrtali pa so po-trebe po novih raziskavah in vlaganjih intenzivnih naporov v iskanju energije bodočnosti.

TE OSLOMEJ OBRATUJE

Te Oslomej v Makedoniji se je septembra t. l. vključila v e-lektroenergetski sistem te republike. Dnevno dobavlja nad 2 milijona kWh električne ener-gije. Remont so pričeli izvajati 1. maja, vendar so šele 12. sep-tembra odstranili okvaro na turboagregatu in generatorju. Dela v premogovniku potekajo normalno in so zagotovljene po-trebne količine za nemoteno delo termoelektrarne.

POMANJKANJE VAGONOV ZA PREVOZ PREMOGA

Železniških vagonov za pre-voz premoga je že doslej zelo primanjkovalo, posebno na pod-ročju Bosne in Hercegovine. To pomanjkanje ogroža normalno proizvodnjo v nekaterih premo-govnikih, predvsem Tuzlanske-

ga bazena. Obstaja nevarnost, da bodo mnogi kupci oziroma po-rabniki premoga ostali brez nje-ga. V rudniku Dobrnja — Lu-kavac so na primer od 1. do 7. septembra t. l. rudarji zaradi po-manjkanja vagonov stali 48 ur oziroma dva polna delovna dne-va. Prizadete so elektroener-getske organizacije, predvsem TE Tuzla, pa tudi druga indu-strija in široka poraba na šir-šem območju.

PROIZVODNJA PREMOGA V PRVIH DEVETIH MESECIH

Od januarja do konca sep-tembra t. l. so rudarji jugoslo-vanskih premogovnikov nakopa-li skupno 42,838.000 ton premo-ga, kar je za 3,278.000 ton več kot v enakem obdobju lani. Ru-darji so tudi v septembru letos nakopali več kot 5 milijonov ton premoga, zato lahko TE, pa tu-di drugi kupci in porabniki rač-unajo na pravočasne dobave. Kljub temu pa najbrž letošnje-ga proizvodnega načrta jugo-slovanski premogovniki ne bodo dosegli. Nakopali naj bi skupno 60,7 milijonov ton vseh vrst premoga. Po napovedih, ki jih je slišati v Splošnem združenju premogovnikov Jugoslavije, bo možno nakopati le 58 milijo-nov ton.

V ZR NEMČIJI MANJ PREMOGA

V ZR Nemčiji prevladuje v vladi mišljenje, da bo potrebno prilagoditi proizvodnjo premoga slabši porabi oziroma manjše-mu povpraševanju. Po besedah njihovega ministra za gospo-darstvo to pomeni, da bodo morali najverjetneje zapreti nekaj premogovnikov. Kljub temu pa bo vlada še nadalje subvencio-nirala premogovno industrijo, kakor jo je v preteklih letih ob hkratnem opozorilu, da bo morala biti politika na tem pod-ročju usklajena s trenutno slab-

šo finančno situacijo. Težave nastopajo predvsem zaradi cenejšega ameriškega premoga na nemškem tržišču. Pri tem se pojavlja kot cenejši oziroma konkurenčnejši tudi premog iz Avstralije. Največji nemški proizvajalec premoga družba »Ruhrkohle« predvideva zmanjšanje proizvodnje od lanskih 63 milijonov na letošnjih 57 milijonov ton. Sredi leta so namreč njihove zaloge premoga narasle na 17 milijonov ton.

PLINIFIKACIJA V SRBIJI

Za izgradnjo sekundarne plinovodne mreže v SR Srbiji, brez pokrajin, bi potrebovali okoli 70 milijard dinarjev. Govor je o prednostnem vlaganju. Problem nastopa zavljo tega, ker kasnijo dela na priključkih in notranjih preureditvah porabnikov plina. Zaradi tega mnoge delovne organizacije ne bodo mogle koristiti pred kratkim zgrajenega magistralnega plinovoda na relaciji Batajnica — Paraćin. S tem bi nadomestili mazut z zemeljskim plinom in tako prihranili 150 milijonov dolarjev. Gospodarska zbornica Srbije je sklenila, da je treba dela pri izgotovitvi sekundarnega plinovodnega omrežja v delovnih organizacijah pospešiti tako, da bi se lahko vsi porabniki priključili v ta sistem najkasneje do konca letošnjega leta.

REZERVE PLINA NA SVETU

Po ocenah ameriških strokovnjakov, ki so jo posredovali na svetovnem kongresu o nafti, znašajo neodkrane rezerve plina na svetu, brez socialističnih držav, mnogo več kot pa je trenutno dokazanih rezerv. Po teh ocenah znašajo dokazane rezerve plina na svetu okoli 2000 bilijonov m³, medtem ko znašajo neodkrane okoli 2900 bilijonov m³. Na Bližnjem vzhodu se nahaja okoli 900 bilijon

nov m³ potrjenih svetovnih rezerv plina, okoli 600 bilijonov m³ pa je potencialnih rezerv v ZDA. Sedanja svetovna poraba zemeljskega plina znaša 1,55 bilijonov m³, medtem ko naj bi koncem tega stoletja znašala letna poraba okoli 2,79 bilijonov m³. V letu 1980 sta severna Amerika in Evropa sodelovali z okoli 55 % v svetovni proizvodnji zemeljskega plina, do leta 2000 pa naj bi se njun delež zmanjšal na 34 %.

TE KOSOVO B OBRATUJE

S 1. oktobrom t.l. je pričela obratovati nova TE Kosovo B z močjo 339 MW. Zadnje dni takojmenovano sinhronizacijo oziroma vključevanje v elektroenergetski sistem. Na temelju ugotovljenih rezultatov so opravili revizijo ležajev turbine in generatorja. Turbina je dosegla moč 210 MW pri nominalni temperaturi. Težava pa je nastala v transformatorju, ki oskrbuje novi blok z električno energijo.

PRED NAMI JE ZIMA

Neobičajno toplo in dolgo poletje je povzročilo, da o pomanjkanju energije razpravljajo v glavnem na ustrezni ravni. Pozornost javnosti in odgovornih organov sta povzročila le električna energija in nafta, in to v glavnem zavljo boja okoli novih cen.

Premog je bil nekako ob strani, vendar s prvimi hladnejšimi dnevi so se začele vrste občanov pred prodajalnami goriva večati, nakar seveda vpliva nižja temperatura.

Zaradi pomanjkanja kurilnega olja, pa tudi električne energije, so občani seveda v večji meri pričeli iskati in nabavljati premog. V letošnji zimi bo najbrž za premog vsaj v nekaterih predelih Jugoslavije težko, ker proizvodnja ne narašča skladno s potrebami, tu pa se zopet srečujemo z vzroki, pred-

vsem pomanjkanjem sredstev za vlaganja v premogovnike. Zavljo manjših vlaganj od predvidenih premogovniki ne morejo le povečati proizvodnje, pač pa je ne uspejo niti obdržati na doseženi ravni. Poleg tega pa pri vsaki večji nesreči, ki prizadene posamezni rudnik traja vnovična ožvitev delovnega procesa in usposobitev premogovnika za proizvodnjo tudi po letodni ali več. Na področju ožje Srbije so imeli v prvem polletju letos premogovniki pri jamski eksploataciji 236 milijonov dinarjev izgub. Prvikrat pa se je dogodilo, da premogovniki nimajo dovolj obratnih sredstev za normalno in tekočo proizvodnjo. Posledica večletnega ponavljanja takšnega stanja je pomanjkanje delovnih moči, strokovne in nestrokovne, slabo pa tudi napreduje mehanizacija in modernizacija premogovnikov. Na področju Srbije so težave nastale tudi zavljo odhoda večjega števila jamskih delavcev in nadzornikov v pokoj. Pojavljajo pa se tudi primeri slabe discipline, precej je izostankov zaradi bolezni, pa tudi neopravičenih izostankov, kar je posebno značilno za jesenske mesece predvsem na kmetijskih področjih.

TITOV RUDNIKI — DELEŽ PORABNIKOV V IZGRADNJI RUDNIKOV

Pred nedavnim je Ališa Isaković, predsednik poslovnega odbora SOZD Titovi rudniki seznanil javnost, da primanjkuje sredstev za nadaljnjo modernizacijo njihovih premogovnikov. V tej sestavljeni organizaciji so praktično združeni vsi aktivni premogovniki v BiH. Po srednjeročnem načrtu naj bi se povečala proizvodnja premoga od 13,3 milijona ton v letu 1980, na 17,3 milijona ton koncem leta 1985. Predvideno je bilo, da bodo odprli za 9 milijonov ton novih zmogljivosti, ter da bi modernizirali tiste

jame, ki imajo boljšo perspektivo. Za izvedbo teh del so predvideli vlaganja v višini 24,3 milijarde din. Od tega zneska je bilo predvidenih 80 % vlaganj za opremo. Zaradi podražitve opreme in podražitve inozemskih kreditov ter rastoče inflacije se je predvidena vsota povečala za 50 milijard din. Ker premogovniki nimajo dovolj sredstev, so podpisali 680 samoupravnih sporazumov s kupci iz vse Jugoslavije o njihovi soudeležbi pri vlaganju v razvoj premogovnikov. S temi sporazumi so se premogovniki obvezali dobavljati premog, kupci — porabniki oziroma podpisniki sporazuma pa so se obvezali, da bodo prispevali za njihov razvoj 7,3 milijarde din. To so podpisniki tudi storili. Zaradi težjih pogojev pri najemanju domačih in tujih kreditov, pa so zahtevali od porabnikov, da povečajo svoj delež še za tolikšen znesek. V tem primeru bi delež rudarjev znašal 22 % oziroma 11,20 milijard din, združena sredstva 15 milijard domači in inozemski krediti 17, ostali viri pa naj bi dali 6,8 milijard din.

Premogovniki še vedno izpolnjujejo svoje obveznosti napram potrošnikom, obstaja pa bojazen, da se bo zaradi raznih kasnitev proizvodnja že letos zmanjšala za 1,6 milijonov ton kakor je bilo predvideno. Tiftovi rudniki omenjajo možnost koriščenja sredstev v republikah in pokrajinah iz skladov, ki se natekajo iz davka na tekoča goriva, in, ki se lahko uporabljajo za razvoj premogovnikov. V te sklade se namreč letno nateče okoli 10 milijard din.(tl).

GEOSTATISTIKA

Pri Rudarskem inštitutu iz Beograda je izšla knjiga »Primenjena geostatistika«, ovtorja prof. dr. Mirka Perišića. Ob izidu te knjige je bilo na Rudarsko — geološki fakulteti v Beogradu organizirano predvaja-

nje, na katerem je avtor predstavil svoje delo.

»Primenjena geostatistika« je prva knjiga s tega področja pri nas. Geostatistika je namreč nova veda, ki se je začela razvijati v začetku sedemdesetih let v Franciji na osnovi klasične statistike. Knjiga je namenjena predvsem inženirjem geologije in rudarstva. Geostatistika se začinja z vzorčevanjem v ležišču. Na osnovi vzorcev odkriva lastnosti ležišča s strukturnega in verjetnostnega aspekta. Omogoča nam odkrivanje lastnosti ležišča kot so anizotropija, obseg vpliva, trend in drugo. S svojimi metodami nam geostatistika omogoči da lahko vnaprej izračunamo spremembe, ki nastanejo na regionalizirani variabli ob spremembi volumna vzorca.

Najvažnejše sredstvo geostatistike je variogram. Z njegovo uporabo je mogoče rešiti različne praktične probleme v oceni rudnih zalog kot na primer:

- program raziskovalnih del,
- optimalni plan raziskovanja,
- kvalitetnejšo kategorizacijo rudnih zalog,
- oceno pričakovane povprečne kvalitete,
- količino in vsebnost rude za določeno mejno vrednost idr.

Poleg tega lahko rešujemo probleme dnevnih variacij v tekoči proizvodnji kot tudi ostale praktične naloge projektiranja, planiranja in realizacije proizvodnega plana.

V uvodu svoje knjige prof. Perišić piše:

»Ta knjiga je napisana za vse moje prijatelje rudarje in geologe pri nas in moje zadovoljstvo bo popolno, če sem jih uspel uvesti v »misterijo« geostatistike in jim dati sredstvo za praktično delo v reševanju problemov, ki so vezani na rudna ležišča pri nas. Moj cilj bo popolnoma izpolnjen, če iz vsega tega izidejo novi entuziasti geostatistike«.

Jože Uhan

OSVETLJENOST NA DELOVNEM MESTU

Eden od pogojev za dobro opravljeno delo, še posebno, če je to delo

natančno, je dobra osvetlitev delovnega mesta. Pravzaprav potrebujemo več podatkov, če hočemo vedeti kako človek vidi na delovnem mestu. Potrebujemo podatke o osvetlitvi, bleščanju, kontrastu, velikosti vidnega polja, velikosti predmeta, ki ga oblikuje in o hitrosti gibanja tega predmeta. Čeravno niso dovolj samo podatki, ki jih zahteva jugoslovanski standard oziroma JUS, bomo tokrat nekoliko več prostora namenili sami osvetlitvi delovnega mesta.

Poznamo le eno delovno mesto, kjer imamo preveč svetlobe, to je delovno mesto varilca. Res pa je, da ima poleg prevelike osvetlitve to delovno mesto še mnoge druge škodljive vplive. Vendar naj na kratko omenim, da mora varilec vedno in povsod nositi osebna zaščitna sredstva, oziroma zaščitna očala, da se ne bo kesal in ne bo imel poškodb. Mnogo več je delovnih mest, ki so premalo osvetljena. Kljub skromnim zahtevam naših standardov moramo ugotoviti, da je le-teh primerov kar precej. Standard zahteva različno razsvetlitev na različno zahtevnih delovnih mestih. Tako so zahteve zelo majhne, srednje, velike, zelo velike in izredno velike. Delavec je bolj utrujen pri slabi osvetlitvi, kjer je tudi kvaliteta slabša in količina manjša. Zgodi se lahko, da se vid slabša, mnogo večja je nevarnost nesreč, lahko nastanejo tudi bolezni. Posebej moramo poudariti, da je veliko ljudi, ki delajo na delovnih mestih, kjer je nevarnost poškodb izredno velika in morajo obvezno nositi osebna zaščitna sredstva. Tisti pa, ki jim je okulist predpisal očala zaradi njihovega slabšega vida pa morajo tudi na delovnem mestu vedno nositi očala.

Kljub današnji energetske krizi pa ni virčevanje, če imamo delovno mesto slabo osvetljeno, temveč je to zapravljanje, kajti delovna storilnost je manjša, števila bolezni večje in nevarnost bolezni mnogo večja. Pa si, dragi delavci in delavke, oglejte vaše delovno mesto ali je dovolj osvetljeno. Ali ni morda kriva malomarnost nekaterih, da ni dovolj osvetljeno?

Drago Jamnik

V nekaj vrstah

DELOZA DOBILA NOVE OBRATNE PROSTORE

Tovarna konfekcije DELOZA v Zagorju je v prvi polovici oktobra zgradila nov proizvodno-skladišni objekt s koristno površino 2.160 m². Kolektiv je za to investicijo prispeval 43 milijonov din, poleg tega pa so za opremo namenili še 2,4 milijona din. S tem so omogočili pričetek redne proizvodnje v novozgrajenih prostorih. Od skupne investicije je bilo 18 milijonov din kreditov, vsa ostala sredstva pa je kolektiv zagotovil sam. Na slavlju, ki so ga pripravili ob tej priliki je govoril Emil Štern, izvršni sekretar CK ZKS. Kolektivu in gostom, ki so se udeležili slavlja je govoril o pomniskanju surovin in energije, o pridnih delavcih v Delozi, produktivnosti, delitvi dela boljši organiziranosti, delu sindikatov in drugih družbeno-političnih organizacij, govoril pa je tudi o inovacijski dejavnosti. Ob tej priliki so v DELOZI podelili priznanja najzaslužnejšim delavcem. DELOZA je imela svoje obrate in skladiščne prostore doslej na šestih krajih. Z novimi prostori bo dana možnost za povečanje proizvodnje, povečanje produktivnosti in zmanjšanje stroškov. Kolektiv, ki šteje 376 članov bo zagotovo uspel bistveno povečati tudi izvoz na zahodno tržišče.

RAZŠIRITEV POKOPALIŠČA NA DOLU

Na Dolu pri Hrastniku je pokopališče postalo pretesno. Zato je Komunalno obrtno podjetje Hrastnik naročilo izdelavo načrta za razširitev pokopališča. Načrt je izdelal IBT — TOZD Projektiava Trbovlje in predvideva pokope na novem področju za nadaljnjih 30 let. Načrti so predloženi občini Hrastnik s

tem, da razpiše predlokacijsko in lokacijsko razpravo. Novo pokopališče naj bi obsegalo 5500 m², na njem pa naj bi bilo urejenih 890 grobnih parcel, od tega 60 žarnih. Predvidena je razširitev nizvodno proti vrtnariji oziroma v smeri proti Hrastniku. Parkirišče pa naj bi bilo na območju sedanje vrtnarije.

OBNOVA TRGOVINE NA TRGU REVOLUCIJE

ABC Pomurka — Trgovsko podjetje 1. junij Trbovlje je v začetku oktobra začasno zaprla svojo trgovsko poslovalnico na Trgu revolucije, kjer prodajajo živila. Po domače imenujemo to poslovalnico tudi »bunker«. Prodajalno živil so začasno uredili v neposredni sosesčini v bivši prodajalni Šport istega podjetja. Medtem pa intenzivno obnavljajo in modernizirajo poslovalnico za živila. Čim bodo dela gotova, se bo samopostrežna trgovina zopet preselila v svoje prostore.

TRG FRANCA FAKINA ASFALTIRAN

V septembru in oktobru t. l. so komunalno uredili in asfaltirali Trg Franca Fakina v Trbovljah. Krajanje tega območja so si dolgo prizadevali za izvedbo ureditvenih del, vendar so dela opravili šele sedaj po naročilu Komunalne skupnosti Trbovlje. Ob tej priliki so ojačali tudi spodnji del mostu čez Trboveljščico.

MARJAN OROŽEN V LAŠKEM

Predsednik slovenskih sindikatov Marjan Orožen je imel 13. oktobra t. l. delovni pogovor s političnim vodstvom občine Laško, in to o gospodarskih razmerah in uresničevanju ciljev ekonomske stabilizacije. Gospodarstvo Laške občine pestijo namreč hude težave. Le nekaj jih je, ki dobro poslujejo, in ki so lahko tudi v bodo-

če nosilke razvoja, to so predvsem Papirnica Radeče, TIM Laško in Pivovarna, vse ostale organizacije združenega dela pa se spopadajo s težavami bodisi zaradi nihanja proizvodnje, nepravočasnega usklajevanja cen kadrovskih težav, dotrajane opreme, neustreznimi razvojnimi programi ali naložbeno politiko, ipd. S posebnimi težavami se ubadajo v lesni industriji Bor in v Cementarni v Zidanem mostu. Tu so namreč 1. oktobra prenehali proizvajati cement, medtem ko nadomestnega programa še nimajo.

VEČ PITNE VODE V ZAGORJU

Pred nedavnim so našli na območju Kotredeža v Zagorju nov izvir pitne vode. Ta daje 5 m³ vode na minuto. Čim bodo vodo zajeli, se obeta boljša oskrba tega dela Zagorja s pitno vodo.

GASILCI V RAVENSKI VASI DOBILI AVTO

Koncem avgusta so pripravili v Ravenski vasi nad Zagorjem gasilsko slavlje. Prevzeli so namreč nov gasilski avto. Zanj so zbrali sredstva deloma sami, deloma pa jim je prišlo čista na pomoč požarna skupnost Zagorje. Pokrovitelj slavlja je bila Cementarna Trbovlje, na proslavi pa so bili navzoči tudi predstavniki družbeno-političnih organizacij. Poseben pozdrav je veljal botrom novega avtomobila, Stanetu Kobilšku, Stanku Cenceľnu, Francu Zakrajšku, Francu Bučevcu, Milanu Kovaču, Dragu Vajdiču, Francu Drnovšku, Jančetu Grošlu, Angeli Juvan in Martini Pregl. Ob tej priliki so podelili tudi državna odlikovanja tako društvu, kakor tudi posameznim gasilcem tega društva. Zelo zanimiv je bil oris razvoja gasilske organizacije v tej krajevni skupnosti pred 25 leti. Gasilci pa seveda niso samo gasilci, pač pa tudi kreatorji kulturnega in zabavnega življenja v Ravenski vasi.

Znano je, da so prav ti s svojim delom in gasilsko vneto omogočili med drugim tudi redno oskrbo krajanov na tem območju s pitno vodo v času, ko jo je primanjkovalo. Tudi vsem tem velja posebno priznanje za opravljeno delo.

Državna odlikovanja so prejeli: Gasilsko društvo Ravenska vas in člani: Franc Bučevac, Ivan Bučevac, Viktor Zupan, Jože Kos, Jože Macrl in Alojz Kmetič. Čestitamo!

DELO MLADINSKE ORGANIZACIJE

V Zasavju deluje 150 osnovnih organizacij ZSMS. Največ jih je v organizacijah združenega dela deloma pa tudi v krajevnih skupnostih. Pri delu teh osnovnih organizacij se pojavljajo pogosto razne težave. Nekateri mladinci in mladinke se izogibajo delu v mladinskih organizacijah, zato bi jih radi na privlačen način pridobili za udeleževanje. Nastopa tudi vprašanje zakaj so nedavni marksistični krožki. Razpravljajo pa tudi o drugih možnih oblikah dela.

STT BO ODPRLA OBRAT V VALANDOVEM

Dne 5. novembra t. l. bo trboveljska Strojna tovarna odprla svoj nov obrat — tovarno investicijske opreme Valandovo, SR Makedonija. V njej bodo izdelovali predvsem rudarsko opremo, v njej pa bo zaposlenih v začetku okoli 100 delavcev.

V ta namen se je v Strojni tovarni Trbovlje od 25. junija pa do začetka oktobra priučevalo 44 makedonskih delavcev. Računajo, da bodo rudarsko opremo, ki jo bodo izdelovali v Valandovem prodajali v Makedoniji, Črni gori, Kosovu in Srbiji. Občini Trbovlje in Valandovo sta pobrateni.

Delavci iz Makedonije so se izobraževali predvsem za dela in naloge tehnologov, konstruktorjev, komercialistov, ključav-

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Trbovlje nadaljuje z gradnjo stanovanj na Leninovem trgu oziroma ob ulici Sallaumines. Dela izvaja SGD Beton — TOZD Operativa Zasavje Trbovlje, projekt pa so pripravili v IBT TOZD Projekti.

Foto: B. Klančar

ničarjev, varilcev, strugarjev in vzdrževalcev. Izobraževanje v matični organizaciji v Trbovljah je potekalo zato, ker tovarna v Valandovem še ni povsem zgrajena. Delavci iz Valandova so se dobro počutili tako v tovarni, kakor tudi v prostem času.

ČRNOMELJ — ŠIRJENJE VODOVODA IN TELEFONSKEGA OMREŽJA

Občani občine Črnomelj so decembra 1982 izglasovali samoprispevek za razna javna dela. Do srede septembra t. l. se je zbralo v sklad krajevnega samoprispevka že 2/3 denarja predvidenega za letošnje leto, kar je zneslo 13 milijonov din. Polovico tega zneska so namenili za plačilo anuitete za najeto posojilo iz prejšnjih let ter za plačilo dolga za urejanje ceste proti Staremu trgu. Črnomaljški so pričeli z deli pri kopanju jarkov za telefonski kabel od pošte do križišča s cesto proti Stražnemu vrhu. S tem bo povezan tudi južni del občine. V Gribljah so dali prednost širjenju vodovoda. Tudi v bližnjih Adlešičih so se odločili

za razširitev vodovodnega omrežja, medtem ko so v Vinici s pomočjo mladinskih delovnih brigad napeljevali vodovod in položili kilometer električnega podzemeljskega kabla. V krajevni skupnosti Semič pa so rekonstruirali cesto, pri čemer so jim pomagali tudi vojaki, sami pa so prispevali blizu 3 milijone din.

ISKRA — TOVARNA POLPREVODNIKOV POVEČUJE ZMOGLJIVOST

ISKRA — tovarna polprevodnikov Trbovlje, je pričela pred nedavnim s pripravljalnimi deli za zgraditev prizidka k obstoječemu objektu tovarne. Dinarska sredstva imajo zagotovljena, zdaj pa čakajo še na posojilo Mednarodne banke — IFC — Washington.

Novi objekt bo imel štiri nadstropja s skupno površino 3.350 m². V spodnjih prostorih bo zaklonske in jedilnice, v nadstropjih pa bo procesna tehnologija. V sedanji proizvodni dvorani bodo po preselitvah pridobili tudi večje montažne prostore.

Največja pridobitev bodo novi, sodobnejši stroji. Kupiti jih nameravajo v ZR Nemčiji in v ZDA, deloma tudi v vzhodnih državah, nekaj pa je bodo izdelali sami v sodelovanju z domačimi kooperanti. Celotna investicija bo veljala milijardo dinarjev. Od tega bo del lastnih sredstev, del združenih sredstev SOZD ISKRA del posojila pa bodo najeli pri Ljubljanski banki. Računajo tudi na komercialna posojila izvajalcev in dobaviteljev opreme. Pričetek del in nabav pa je v tem trenutku odvisen od Mednarodne banke. Predstavniki banke so že obiskali tovarno v Trbovljah in ugotovili, da je investicija nujna in upravičena. Pripravljalna dela pa kljub temu tečejo naprej. Začetek gradnje so predvideli za september tega leta.

V novem objektu naj bi pričeli obratovati koncem leta 1985. Po končani investiciji nameravajo povečati število zaposlenih za 140 novih delavcev. Od skupne investicijske naložbe bo namenjenih 80 % sredstev za nakup strojev, le 20 % pa bo namenjenih za zidove. Preteklo leto je trboveljska ISKRA prodala za 381 milijonov din svojih izdelkov, po končani investiciji pa se bo ta znesek podvojil. Izvoz se bo povečal od sedanjih 2 milijonov dolarjev na bodočih 7,5 milijona dolarjev. Ugodni pa bodo tudi drugi rezultati. Po končani investiciji bodo trboveljski Polprevodniki med največjimi proizvajalci polprevodnikov v Evropi.

PRIPRAVE NA PRAZNOVANJE NOVEGA LETA

Občinska zveza prijateljev mladine Trbovlje je preko svojega odbora za pripravo novoletnih prireditev naslovila vsem poslovnim in samoupravnim organom organizacij združenega dela v Trbovljah predlog za združevanje sredstev ja izvedbo letošnje obdaritve otrok ob praznovanju novega leta. Predlagali so, da OZD združijo na zaposlenega po 150,00 din za

nakup raznih novoletnih daril za dedka Mraza. Obdaritev bo namreč enotna za vse otroke občine Trbovlje. Individualno bodo obdarjeni otroci od 2. do 10. leta starosti, ostali, to je otroci oziroma učenci od 5. do 8. razreda pa bodo prejeli kolektivna darila. Sredstva za člane kolektivov ki stanujejo v Hrastniku in Zagorju, bodo OZD nakazovale na tamkajšnje Društvo prijateljev mladine. Organizatorji pripravljajo bogat program kulturnih in drugih prireditev ob novem letu. (l)

Športne igre mladih

SOZD REK EK OB DNEVU
REPUBLIKE

Koordinacijska konferenca OO ZSMS SOZD REK EK je pripravila ob dnevu republike in 40-letnici rojstva naše domovine športne igre mladih. Na teh igrah se bomo mladi iz našega kombinata prvič skupno srečali, se spoznali, izmenjali izkušnje. Pomen in značaj iger torej presegata zgolj športne okvire. Iger se bo udeležilo približno 400 mladih. Tekmovanja, ki se bodo odvijala v oktobru in novembru, bodo potekala v štirih panogah. Razpored je sledeč:

— mali nogomet,

v nedeljo, 23. 10. 1983 ob 9. uri
igrišču NK Rudar Trbovlje, prijavljenih je 18 ekip;

— šah

v nedeljo, 30. 10. 1983 ob 9. uri v
šahovski sobi ŠD RUDAR, prijavljenih je 15 ekip;

— Namizni tenis,

v nedeljo, 13. 11. 1983 ob 9. uri v
dvorani TVD Partizan Trbovlje, prijavljenih je 17 ekip;

— Streljanje z zračno puško,

v nedeljo, 20. 11. 1983 ob 9. uri
na Strelišču SD Rudnik v Hrastniku
— na Nasipih, prijavljenih je 15 ekip.

Ekipe bodo za dosežena prva mesta prejele pokale, za druga diplome in za tretja mesta priznanja.

Božo Marot

Izlet na Triglav

Poletni meseci so tudi meseci ljubiteljev gora in planin. Beseda je dala besedo in mladi osnovne organizacije iz DS ASO, TSO in DO ZPT smo se odločili, da organiziramo izlet na Triglav. Prijavil so se tudi mladi iz drugih TOZD in ljubitelji planin, ki na mladostna leta že nekaj časa obujajo spomine, a so po srcu še vedno mladi, tako da se nas je zbralo štirinajst. Osem med njimi jih še ni bilo na najvišji gori se dan lovi zjutraj, pred nami pa je bila dokaj naporna pot, smo odrinili na pot v soboto 27. 8. 1983 ob pol treh zjutraj. Z malim avtobusom smo se odpeljali do Pokljuke. Začelo se je daniti, ko smo krenili Triglavu naproti. Kazalo je na čudovit sončen dan. In re, ko smo prišli do Vodnikove koče, je bil Triglav že obsijan s soncem. Dobro razpoloženje se je nadaljevalo, ko smo nadaljevali pot proti Planiki, kljub temu, da se je začelo oblačiti. Na Planiki je bil vrvež kar precejšen. Eni so se odpravljali na vrh, drugi so se vračali s Triglava. Po daljšem odmoru sta naša vodnika Jani in Stane dala znak za odhod. Pri tistih, ki smo se prvič zagrizli v skalovje, je utrip nekoliko narasel, ni pa upadla volja. Tako je bil iz minute v minuto vrh vse bližji, spoznanje, da bomo vsi zmogli na vrh, pa vse trdnjše. In res, točno ob pol treh popoldan smo se pridružili mnogim, ki so se veselili ob Aljaževem stolpu kjer so

Dne 27. avgusta t.l. je osnovna organizacija ZSMS DS ASO in DS TSO in DS SS DO ZPT organizirala izlet za svoje člane na Triglav. Vodila sta jih dva planinska vodnika iz PD Trbovlje.

Foto: B. Škrlep

Jani, Stane, Darko, Bojan in oba Jožeta stali že večkrat, Joži, Tone, Mojca, Jože, Saša, Niko, Julija in Božo pa prvič. Slednji nismo ušli tudi krstu.

Zadovoljni z doseženim ciljem smo se vrnilj do Planike, si nadeli nahrbtnike in se odpravili do doma na Doliču, kjer smo prenočili. V nedeljo smo krenili preko Hriberc v dolina sedmerih jezer tem čudovitem de-

lu naše narave. Ko smo prišli do koč pri sedmerih jezerih, je bil tam že precejšen živ-žav. Malo smo se okrepili in odžejali, potem pa nas je pot preko Komanče vodila v Bohinj, kjer nas je čakal avtobus. »Še pridemo«, je sklenila večina nas, ko je avtobus odpeljal proti domu.

Božo Marot

Naši športniki uspešni

Elektrogospodarstvo Slovenije je tudi letos organiziralo športno srečanje svojih delavcev. Bilo je že 27. po vrsti, potekalo pa je pod naslovom Elektra Ljubljana 1983.

Športnega srečanja delavcev Elektrogospodarstva Slovenije se je udeležilo skupno 816 tekmovalcev in tekmovalk. Od tega jih je bilo iz DO TET 44 in iz DO ZPT 50. Ekipe le-teh niso nastopile v vseh disciplinah. Tako niso nastopili moški in ženske v ekipnem teku v krogu, ženske v kegljanju, ženske v odbojki, ženske v namiznem tenisu ter moški in ženske v vlečenju vrvi.

V ostalih disciplinah pa so naši tekmovalci iz ZPT in TET dosegli naslednje rezultate:

- a) streljanje ekipno (16 ekip)
  - 1. mesto Zasavski premogovniki Trbovlje 702 kroga
  - 3. mesto Termoelektrarna Trbovlje 675 krogov
- b) kegljanje moški (18 ekip)
  - 7. mesto Zasavski premogovniki Trbovlje 449 kegljev
  - 14. mesto Termoelektrarna Trbovlje 413 kegljev

- c) ribolov, ekipno (14 ekip)
  - 4. mesto Termoelektrarna Trbovlje 61 točk
  - 7. mesto Zasavski premogovniki Trbovlje 24 točk

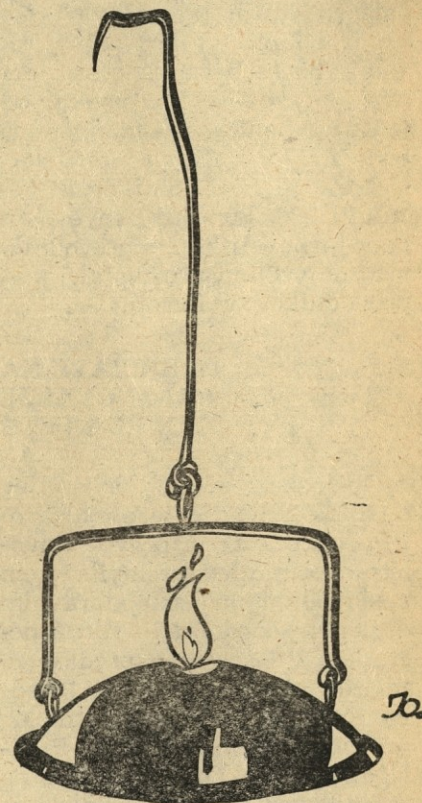
- č) mali nogomet (19 ekip)
  - 2. mesto Zasavski premogovniki Trbovlje
  - 12. mesto Termoelektrarna Trbovlje

- d) odbojka moški (12 ekip)
  - 8. mesto Termoelektrarna Trbovlje

- e) šah (11 ekip)
  - 1. mesto Termoelektrarna Trbovlje 35,5 točk
  - 7. mesto Zasavski premogovniki Trbovlje 17,5 točk

- f) namizni tenis (17 ekip)
  - 1. mesto Termoelektrarna Trbovlje
  - 2. mesto Zasavski premogovniki Trbovlje

Vsem nastopajočim športnikom iz ZPT in TET, posebno pa tistim, ki so dosegli najboljša mesta, naše čestitke!

Zlata selekcija v Hrastniku

V petek 14. oktobra je nastopila ekipa športnikov pod naslovom Zlata selekcija na hrastniškem stadionu na Logu. Gostovala je prvič v Zasavju. Ob 15,30 uri so se z manjšo zakasnitvijo predstavili v tekmi nekdanji slavni športniki Danev, Cerar, Oblak in ostali. Od domačinov pa so nastopili: Skaza, Urbanc, Senica, Vecko, Urh, Pirš in drugi. Med odmori je nastopila aerobična skupina KRIK iz Ljubljane. Izkupiček tega nastopa je šel celotj v korist društva paraplegikov Slovenije. Imenitno prireditelj sta organizirala Zveza telesno-kulturnih organizacij Hrastnik in Kulturno rekreacijski center Hrastnik.

Planinske novice

Planinska društva v revirjih — Trbovlje, Kum — Trbovlje, Zagorje, Hrastnik in Dol pri Hrastniku so organizirala v zadnjem času precej izletov v domači planinski svet. Izletov se je udeležilo mnogo udeležencev, med temi tudi številni člani našega kolektiva.

V dneh 17. in 18. septembra t.l. je potekalo na Kosovem na pobočjih Šar planine letošnje državno prvenstvo v planinski orientaciji. Iz vsake republike in pokrajine so se ga udeležile po tri ekipe. Slovenijo so zastopale ekipe planinskih društev Idrija, Ruše in Trbovlje. 5-članska ekipa PD Trbovlje je dosegla 15. mesto. Tekmovanje za mladince pa je odpadlo.

Štirinajst dni kasneje sta se udeležila mladince Stane Rožanc in Jože Veingartner iz PD Trbovlje podob-

nega tekmovanja v planinski orientaciji. Prav tako na Kosovem. Dosegla sta prvo mesto.

Dne 26. septembra se je pričela pri PD Trbovlje šola za orientaciste. Vanjo je vključenih 20 mladincev in pionirjev. Poteka vsak ponedeljek in sredo v popoldanskih in večernih urah v prostorih PD Trbovlje. Šola bo trajala do konca leta. Deloma tudi na terenu.

Dne 27. oktobra se začne alpinistična šola v organizaciji PD Trbovlje — alpinističnega odseka. V to šolo se lahko vpišejo vsi kandidati, ki so stari najmanj 16 let. Teoretični del bo potekal v prostorih PD Trbovlje vsak četrtek zvečer, praktične vaje pa v Bobnu v Hrastniku.

Dne 24. septembra 1983 je bila v Zagorju seja Meddruštvenega odbora Zasavskih planinskih društev. Na tej seji je bil izvoljen nov odbor za naslednjo mandatno dobo. Dosedanji štiriletni mandat predsedniku Tonetu Sterniši in ostalim odbornikom je potekel. Za naslednje obdobje so bili izvoljeni: za predsednika Alojz Anzelc in za podpredsednika Lojze Motore iz Sevnice. Odslej je sedež Meddruštvenega odbora zasavskih planinskih društev v Sevnici pri PD Lisca. Tu odslej vodijo evidenco ter izdajajo legitimacije in značke za prehojeno Zasavsko planinsko pot. Sedež Meddruštvenega odbora zasavskih planinskih društev, ki povezuje društva od Litije do Brežic in Rimskih toplic, je bil do ustanovitve pa do leta 1960 pri PD Trbovlje, od leta 1960 pa do 1983 pa v Zagorju. Odslej bo nekaj časa v Sevnici.

V dneh 22. in 23. oktobra je bila v planinskem domu na Mrzlici šola oziroma seminar za vodje planinskih šol pri posameznih društvih. Seminar je organizirala komisija za vzgojo in izobraževanje in mladinska komisija pri Planinski zvezi Slovenije. Udeležilo pa se ga je 40 udeležencev. (tl)

Krvodajalska akcija

V času od 2. do 30. septembra 1983 so darovali kri naslednji naši sodelavci:

Dne 2. septembra 1983
TRBOVLJE

Bregar Anton, Belak Franc, Lesar Srečko, Sladič Jože

Dne 9. septembra 1983
TRBOVLJE

Karba Mirko, Kraševac Boris, Mudrinič Obrad, Bobonja Anto, Frajle Franc, Bučar Jože, Plahuta Jože, Drugovič Ivo, Očepek Viktor, Hodžič Irfan, Markelj Srečo, Tancer Drago, Čemerika Drago, Kmetič Drago, Gorjup Valentin, Kobal Ignac, Klemen Florjan, Drnovšek Emil, Ilič Ilija, Centrih Otmar, Ovnik Jože, Šimčič Marko, Mlinar Sandi, Senčar Ivan, Kobal Jože, Tomšič Jakob, Planinc Zvone, Kepa Karel, Pikel Jurij, Mesojedec Zoran, Kolander Jože

ZAGORJE

Trentelj Ignac, Gracar Cveto, Lebeničnik Istok, Lebeničnik Ivan, Cilenšek Iztok, Rebernak Zdravko, Bukovščak Josip, Juvan Oto, Grobin Ivan, Guzej Srečko, Krhlikar Marko

HRASTNIK

Matek Karel

Dne 16. septembra 1983
TRBOVLJE

Milanovič Zoran, Ibralič Abdulah, Planinc Ivan, Avsec Martin, Bočko Ivan, Glamočič Ramiz, Jelenc Gorazd, Šmergut Niko, Mujagič Ismet, Paspalj Ljubomir, Mavrič Marjan, Vidovič Bojan, Čehovin Bogo, Žilnik Danilo, Lenart Martin, Murko Ivan, Kešlov Aljoša, Kolar Albert, Pavelšek Milan, Tomše Zoran, Božič Niko, Bosnić Drvad, Kerič Saud, Dernovšek Viktor, Fijačko Jurij, Gerčar Franc, Jaug Bogomir, Raj-

bar Radoš, Mlinar Jože, Lavrinšek Dušan, Kreže Jernej, Mljač Sando, Jordan Marjan, Selšek Zvone

HRASTNIK

Drnovšek Vili, Jesenšek Franc, Oplotnik Damjan, Povhe Martin, Bratec Andrej
ZAGORJE

Perko Jože, Rozman Jože, Knez Marjan, Mljač Vlado, Pavlovič Mileta, Zukič Sečar, Sotenšek Vili, Hamidović Salih, Janežič Anton, Dobnik Ervin, Mešič Hasan

Dne 23. septembra 1983
TRBOVLJE

Drnovšek Ivan, Gruber Franc, Željko Martin, Zakšek Ivan, Gradišek Ladislav, Ahac Gvido, Kuder Franc, Frajle Jože, Lagonder Anton, Hrstič Esad, Polšak Vinko, Oberčkal Kamilo, Černivec Milan, Gunzek Boris, Ocvirk Ervin, Zidanšek Franc, Mlinar Silvo, Ramšak Ivan, Štok Želko, Brečko Andrej, Resman Marjan, Dežman Stane

ZAGORJE

Zmajšek Borut, Korimšek Valentin, Pavlič Branko, Kotar Jože, Janez Jože, Hevešević Musto

Dne 30. septembra 1983
TRBOVLJE

Rozman Peter, Teržan Mirko, Arh Branko, Čosić Sejdaliya, Štrovs Martin, Rožič Božo, Poznič Boris, Blaznik Ferdo, Sotlar Milan, Božjak Mitja, Pšunder Roman, Sulejmanović Rašid, Gantar Marjan, Ostanek Ana, Grah Fani, Jovanović Miodrag

ZAGORJE

Magdič Feliks, Klopčič Franc

Tovariši darovalci krvi, hvala vam!

J. D.

DO ZPT

TOZD PH: Logar Sanja — figurantska opravila, Turkovič Damir — učnik, Vukovič Drago — soplač, Fazlič Mersudin — pom. del., Gavrilovič Rade — učnik, Barle Vladimir — kopač, Šimič Ranko — učnik, Borovšak Roman — električar, Platinč Miran — pom. del., Slapšak Marjan — kovinar, Dolinšek Franc — učnik, Rus Boris — učnik, Vičič Matevž — učnik, Čepin Alojz, — vozač, Perc Miro — učnik, Šmit Rajko — učnik, Zupanc Anton — učnik, Sitar Srečko — učnik, Šketako Avgust — rud. tehnik, Babič Alojz — pom. del., Duratovič Izet — učnik, Jurišič Markan — kopač, Mihajlik Franjo — učnik, Karagič Uzeir — učnik, Grabič Kadir — učnik, Hamdanagič Suljo — učnik, Popovič Novak — učnik, Muratčehajič Enver — učnik, Bešič Vahid — kop. pom. Ivančević Pile — učnik, Selimovič Enver — kop. pomočnik.

TOZD P Ojstro: Lorbek Robert — učnik, Duratovič Senad — učnik, Duratovič Nuriya — učnik, Rozman Anton — učnik, Hočevan Anton — figurant v jami, Flajsinger Dalibor — učnik, Radojič Ibro — učnik, Vejzović Nezir — učnik, Krivokuča Stanislav — učnik, Kukavica Miroslav — učnik, Peiko Jože — Fajdiga Ivan — učnik, Hopovac Mesud — kop. pom., Salihovič Đevad — učnik, Tursunović Rasim — pom. del., Hercegovič Fajzo — pom. del., Križanc Ilija — kop. pom., Jurišič Veselko — kop. pom.

TOZD RESD Hr.: Markelj Franc — učnik, Udovič Željko — kov. jam. mehaniz., Gajšek Borut — električar, Kuček Aleš — električar.

Kadrovske vesti

za čas od 1. 9. do 30. 9. 1983

DS PD Hr.: Duž Stanka — perica, Juršak Zdenka — perica, Pušnik Ana — čistilka, Pevec Karmen — čistilka, Zobarič Ivan — vratar, Hrnčič Dragica — kopaljšnik, Jekanovič Milivoje — hišnik, Zdovec Irena — vratar, Bregar Viktorija — čistilka, Ostrovšek Stojan — pom. zun. del.,

TOZD PT: Petrovič Branislav — pom. kop., Košir Ivo — zbiračec jalovine iz premoga, Zore Metod — vozač, Žlak Rafael — vozač, Berglez Suzana — admin. dela, Krajnc Rudolf — rud. nadzornik, Pertinač Mihael — kopač, Vračević Vojo — kopač,

TOZD RESD Trb.: Cestnik Jan — električar, Taškar Miran — ključavničar, Čamer Jože — kovinar, Predovnik Sašo — kovinar, Vajdič Zvone — kovinar, Prnaver Dušan — kovinar.

TOZD Sep. Trb.: Lambrecht Franc — sep. del. Šmit Iztok — sep. del., Lučič Milanko — dipl. rud. inž., Tomažin Alojz — sep. del., Pusovnik Jože — avtomehanik, Smajič Huso — sep. del., Đuzanović Mensur — sep. del., Pintar Albin — strojni delovodja, Tomše Janez — delavec vilničar, Klobčar Hinko — sep. del., Skrinjav Ivan — sep. del.

TOZD P Ko: Sotenšek Franc V — učnik, Salkanović Haris — kop. pom., Menišević Sejdaliya — kop. pom., Psarn Andrej — učnik, Vajda Vlado — učnik, Radovac Stipo — kopač, Begović Mirzet — kopač, Drnovšek Karol — učnik, Javoršek Borut — učnik, P Ko: Zukanović Adil — kopač, Osmič Sead — učnik, Guna Branko — učnik, Žibret Matjaž — učnik.

TOZD sep. Zag.: Vukič Anton — sep. del.

TOZD RESD Zag.: Bregar Andrej — ključavničar, Kurež Mirae — električar, Mlakar Anton — strojni tehnik — pripravnik.

TOZD RpC: Zupančič Vlasta — vzgojitelj v domu, Šinkovec Romana — vzgojitelj v domu, Tramšek Romana — vzgojitelj v domu, Pajer Jelka — podajanje učne snovi, Štrtak Danica — podajanje učne snovi, Dečman Olga — vzgojitelj v domu, Klemenčič Vida — podajanje učne snovi, Pangersič Stanislava — podajanje učne snovi.

DO RGD

TOZD RIG: Nosan Jože — kopač, Mujič Esed — kopač, Velič Šefkija — kopač, Božič Aleš — vozač, Selimovič Ismet — vozač, Hodžič Arif — vozač, Raškovič Mikonja — vozač, Jusufović Džafer — vozač, Grujič Vojislav — kopač, Mrkalj Razim — kopač, Nerandžić Dobrivoje — dipl. rud. inž., Muminović Osman — kopač, Kristić Drago — kopač.

TOZD GRAMAT: Jerin Vladimir — zlagalec opeke, Piljič Finka — zlagalec opeke, Mujačić Ljubinica — admin., Širovica Refik — zlagalka opeke, Čosić Ismeta — zlagalka opeke, Jevšenak Aleš — zlagalec opeke, Pozaršek Radojka — zlagalka opeke.

TOZD Avtoprevoz: Petauer Jan — šofer,

DO TET

TOZD PEE: Fenc Branko — elektrotehnik, Božič Ignac — pravnik, Štendler Lado — dipl. el. inž.

TOZD VN: Moškon Samo — strojni tehnik — prip., Urankar Anton — dipl. el. inž.,

DO IMD

TOZD EIMD: Frelj Marjan — elektro tehnik.

TOZD SIMD: Veble Jurij — pom. del.

DS TSO: Gabrijel Dušan — strojni tehnik — prip.

ODHOD:

DO ZPT

TOZD PH: Trbovc Janez, rud. teh. — spor. prek., Savković Radovan, učnik — spor. prek., Mastnak Mirko, učnik — spor. prek., Karagić Izet, kopač — samov. prek., Kocman Anton, vozač — samov. prek., Lučič Milanko, dipl. rud. inž. — prem. v drugi TOZD,

TODZD PH: Leskovar Jože, učnik — v šolo, Škof Franc II, vozač — spor. prek., Čubra Rade, učnik — samov. prek., Dežan Jože, vozač — samov. prek., Vujadinović Drago, učnik — pren. v posk. dobi, Džafić Muhamed, kopač — v JLA.

TOZD P Ojstro: Markelj Franc, učnik — prem. v drugo TOZD, Lesjak Miran, učnik — pren. v posk. dobi, Merdanović Osman, kopač — samov. prek., Šketako Avgust, rud. tehnik — prem. v drugo TOZD, Trajović Ivica, kopač — spor. prek.

TOZD RESD Hr.: Borovšak Roman, električar — prem. na drugo TOZD, Planinc Miran, zunanji del. — prem. v drugo TOZD, Slapšak Marjan, kovinar — spor. prek.

TOZD PT: Sirše Milan, vozač — konec pogodbe za določen čas, Krhlikar Boris, vozač — spor. prek., Nosan Jože, kopač — spor. prek., Jerše Ivan, kopač — pren. v posk. dobi, Berglez Suzana, admin. dela — konec pogodbe za določ. čas, Klempič Avdulah, kopač — disc. odpust.

TOZD sep. Trb.: Petrovič Branimir, sep. del. — prem. v drugo TOZD, Golobič Mitja, sep. del. — pren. pogodbe za določen čas, Šintler Matjaž sep. del. — pren. pogod. za določen čas, Ciklušič Đorđe, sep. del. — spor. prek., Galuf Danijel, dipl. rud. inž. — spor. prek.

TOZD Sep. Trb.: Jerman Jože, sep. del. — upokojen.

TOZD PJJ: Kolar Brane, lesni del. — pren. v posk. dobi.

DS PD Trb.: Hauck Miran, sklad. manipul. — konec pogodbe za dol. čas, Vigele Marjana, admin. — konec pogodbe za dol. čas, Hrnič Dragica, kopališnik, prem. na drugo TOZD, Žunk Ladi, pom. del. — poč. praksa,

TOZD P Ko: Šuligoj Marjan, učnik — samov. prek., Križanec Ilija, kop. pom. — spor. prek., Jusufović Đafer, vozač — samov. prek., Remškar Joža, admin. opravila — konec pogodbe za določen čas, Mujadžić Freid, kopač — samov. prek., Roglič Leopold, učnik — spor. prek., Radovac Stipo, kopač — v JLA, Knežević Nebojša, kovinar — disc. odpust., Hribar Leopold, učnik — spor. prek., Subašić Osman, kopač — samov. prekinil Bučevac Jožef, učnik — samov. prek.

TOZD Sep. Zag.: Karagić Uzeir, sep. del. — samov. prek., Kajbič Jože, sep. del. — počit. praksa, Navrbac Fahrudin, sep. del. — počit. praksa, Prosenc Marija, strežaj poklasirnega sita — upokojena, Kusić Slavko, sep. del. — disc. odpust.

TOZD RESD Zag.: Polc Drago, pom. del. — poč. praksa.

TOZD RŠC: Bučevac Ivan, rud. tehnik — upokojen, Jokanović Milivoje, hišnik v domu učencev — prem. v drugo TOZD, Doberšek Franc, kopač — disc. odpust., Bečirovič Salko, kopač — disc. odpust., Vračević Vojislav, kopač

— spor. prek., Radovac Stipo kopač — samov. prek.
DS PD Zag.: Hodžič Đevahir, kopač — umrl, Žibert Angela kuharica — konec pog. za določ. čas.

DO RGD

TOZD RIG: Katranicovič Cvetko, vozač — samov. prek., Vučkovič Nenad, vozač — odp. v poskusni dobi, Pertinač Mihael, vozač — prem. v drugo TOZD Krajnc Rudolf, kopač — prem. v drugo TOZD, Jankovič Milan, vozač — samov. prek., Pavlovič Živko, vozač — samov. prek., Tučič Fadil, kopač — spor. prek., Pavlovič Milivoje, vozač — samov. prek., Duratovič Hazim, kopač — samov. prek., Mujagič Mehmed, kopač — v zapor, Knez Branko, vozač — odp. v poskusni dobi, Tomič Toma, kop. pom. — samov. prek., Dežan Jože, kopač — upokojen, Aldžič Azis, vozač — samov. prekinil, Vejzović Zuhdija, kopač — sam. prek.

TOZD GRAMAT: Zupančič Ivan oprav. drobilca komp. in sejalne napr. v kamnolomu — spor. prekinil.

DO IMD

TOZD EIMD: Borštner Ivan, pom. del. — spor. prek.

DO TET

TOZD PEE: Smodiš Hinko, ključavn. — spor. prek.

TOZD VN: Medved Zvone, stroškov. knjig. — umrl, Zaletel Bogo, pom. del. — spor. prekinil.

DS SS TET: Urankar Anton, dipl. el. inž. — prem. v drugo TOZD, Štendler Lado, dipl. el. inž. — prem. v drugo TOZD.

DS ASO: Uran Franci, serviranje hrane v poč. domu na Rabu — konec sezone, Veteršek An-

drej, izvaj. opravil za toč. mizo na Rabu — konec sezone, Ocepek pek Marija, vodenje kuharskih opravil na Rabu — konec sezone, Krajnc Marija, serviranje hrane v poč. domu na Rabu — Božjak Mitja, izvaj. opravil za toč. mizo na Rabu.

Ljuba Poznič

NUMOR

V kinu med predstavo dve ženski kar naprej govorita. Zdaj se razburi gledalec. — Mir, niti besede ne slišim! Pa pravi ena od njih: — Prava figa, saj ne pripovedujem vam.

— □ —

Zdravnik pregleduje žensko, ki pričakuje devetega otroka. Vpraša jo — Ali veste kaj je kontrola rojstev? — Vem tovariš, kontrola je, če ves čas veš, koliko otrok imaš.

— □ —

— Tovariš zdravnik, slišal sem, da se s korenjem lahko dvigne potencia. — Vrjetno res odgovori zdravnik, — vendar boste imeli težave z montažo.

— □ —

Doma zazvonj telefon in mož reče ženi — Če mene iščejo, reci, da me ni doma. Žena dvigne slušalko, malo počaka in reče. — Žal mi je, mož je doma. — Kaj noriš, ali ti nisem rekel, da me ni doma! — Vem, pravi žena. Saj niso klicali tebe!

— □ —

Mira prijavi na milico, da je izginil njen mož. — In koliko časa ga že ni domac — Nekako

dva tedna. — In kaj naj mu rečemo, če ga najdemo? — Recite mu, da je že vsa moja žlahta odšla domov.

— □ —

— Tovarišica prodajalka, povejte po pravici, ali so ti škornji iz krokodilje kože res nepremočljivi? — Seveda. Mar ste že kdaj videli krokodila z dežnim plaščem.

— □ —

Tone naroči slikarju sliko Adama in Eve v raju. Slikar ga vpraša: — Ali hočete naslikano pred, ali po grehu? — Kar med grehom, prosim!

Marinka Strniša

Glasilo Srečno izdaja SOZD Revirski energetske kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Albin Hauptman.

Glasilo ureja uredniški odbor: Jože Kirič, Franc Žgalin, Slavi Guna, Boris Jesenšek, Štefan Štok, Vladimir Breznik, Stan-ko Drnovšek, Dragica Bregant, Janez Oberžan (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik). Naklada 3400 izvodov.

Tisk KTL — TOZD TIKA, Trbovlje. Za člane kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen. Rokopisov, fotografij, skic, risb itd., ne vračamo.

Po mnenju republiškega sekretariata za Informacije, št. 421-1/74 z dne 9. 1. 1974, spada glasilo »Srečno« med proizvode iz 7. točke 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljnega davka od prometa proizvodov.